

DANION VASILE

Despre înfruntarea bolii

Scrisoare către omul bolnav

De același autor (ultima ediție): *Jurnalul convertirii* (Editura Areopag, 2020), *Duhovnicul. Rugăciunea. Postul* (Editura Areopag, 2020), *Prietenul nostru, Sfântul Vasile de la Ostrog – Izbăvitorul de frică* (Editura Areopag, 2020), *Acuzatul 1988* (Editura Areopag, 2020), *Tinerii și sexualitatea – Între iubire și păcat* (Editura Areopag, 2020), *Doctorul de povești* (Editura Areopag, 2020), *Despre divorț* (Editura Areopag, 2020), *Patericul pe înțelesul copiilor* (Editura Areopag, 2020), *Patericul mi-renilor. Pilde pentru secolul XXI* (Editura Areopag, 2020), *Cartea nunții* (Editura Areopag, 2019), *Cel mai scump cadou de Crăciun* (Editura Offline Times, 2019), *Despre înfruntarea necazurilor* (Editura Areopag, 2018), *Despre avort. Motive, traume, consecințe* (Editura Areopag, 2018), *Vlahiia – Puterea iubirii* (Editura Areopag, 2017), *Cum să ne creștem copiii* (Editura Areopag, 2017), *Mâncăți sănătos – Sfaturile elefantului Sunny și ale prietenilor săi* (Editura Offline Times, 2015), *Povești religioase – Povestea icoanei mele* (Editura Areopag, 2014), *Palatul poveștilor* (Editura Areopag, 2012), *Drumul cuvintelor* (Editura Egumenița, 2009), *Zorii apocalipsei* (Editura Egumenița, 2008), *Fețele apostaziei – Dărâmarea idolilor* (Editura Agnos, 2008), *Underground – Rebelii generației NU* (Editura Agnos, 2007), *Tinerii și sexualitatea – Repere pentru mileniul III* (Editura Egumenița, 2007), *Despre reîncarnare și invazia extraterestră* (Editura Egumenița, 2006), *Despre horoscop, cutremure și ghicirea viitorului* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii și sexualitatea – Întrebări și răspunsuri* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii și sexualitatea – Păcate noi, păcate vechi* (Editura Egumenița, 2005), *Despre înaintemergătorii Antihristului* (Editura Cartea Ortodoxă, 2004), *Mângâiere pentru bolnavi* (Editura Egumenița, 2004).

Contact: danionvasile@yahoo.com

© Pentru ediția de față, Editura Areopag

ISBN 978-606-9678-09-1

DANION VASILE

**DESPRE
ÎNFRUNTAREA
BOLII**

Scrisoare către omul bolnav

Ediția a doua

Editura Areopag
București, 2020

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VASILE, DANION

Despre înfruntarea bolii : scrisoare către omul bolnav /
Danion Vasile. - Ed. a 2-a. - București : Areopag, 2020
ISBN 978-606-9678-09-1

În loc de introducere...

Iubitul meu frate în Hristos, au trecut câțiva ani de când îmi doresc să îți scriu. Și iată că o fac acum.

Îmi este foarte greu să îți scriu despre înfruntarea bolii. Pentru simplul motiv că eu însumi am picat de multe ori acest examen, nefiind în stare să duc această cruce așa cum trebuie. Dar tocmai de aceea îți scriu. Dacă aș fi scris ca un învingător, poate că eroismul meu te-ar fi stingherit.

Am stat multă vreme să mă gândesc dacă totuși are rost să îți scriu, fiind unul care nu a reușit să se învețe pe sine însuși ceea ce vrea să îl învețe pe altul.

Am stat zile întregi, m-am frământat, am citit una-alta, tot șovăind să fac ceva la care am alergie: să îi învăț pe alții ceea ce eu însumi nu fac. Totuși m-am hotărât să îți scriu, gândindu-mă că poate poticniurile mele te vor ajuta să treci mai ușor peste poticniurile tale.

Despre înfruntarea bolii ar putea scrie – și au scris – sfinții și părinții duhovnicești. Mă văd pus într-o situație delicată. Eu nu am de spus nimic mai mult decât au spus ei, și oricum vorbele mele nu au puterea cuvintelor lor. Și totuși îți scriu.

Crede-mă că e foarte greu să scrii despre boală. Mă gândesc că peste câteva luni sau câțiva ani voi fi și eu bolnav. Și cât de stupid ar fi să îmi aducă cineva cartea mea, iar eu, uitându-mă peste ea, să constat că e apă de ploaie.

Ce e foarte greu pentru mine este să îți scriu neștiind cine ești, de ce ești bolnav, cât de gravă este

boala de care suferi. Nu există o rețetă universală pentru toate bolile, și tot așa nu există un sfat universal care să îi mângâie pe toți bolnavii. Oamenii au nevoie de sfaturi în care să găsească răspunsuri la întrebările lor, nu de sfaturi generale, care nu îi ating.

Bolile sunt foarte diferite și bolnavii au stări foarte diferite. Nu seamănă un paralizat cu un bolnav de pneumonie. Totuși, trebuie să existe sfaturi generale, care să îi ajute pe toți și pe fiecare în parte.

Dacă aș fi fost bolnav vreme de câțiva ani, sau dacă aș fi fost doctor, poate că mi-ar fi fost ușor să scriu. Dar așa, fiind outsider, fiind unul despre care se poate spune că se bagă unde nu-i fierbe oala, de ce totuși nu stau în banca mea?

Din două motive: primul este că, fiind la un moment dat pe patul de spital, am avut o nevoie foarte mare de afecțiune, de un cuvânt care să îmi aline durerea, și nu l-am găsit. Al doilea este că îmi doresc de mulți ani să ajut bolnavii (în copilărie îmi doream să mă fac doctor, dar am renunțat la această meserie pentru că nu suportam să văd sânge).

Nu îmi trece prin cap ideea absurdă de a scrie o carte talisman, la a cărei lectură să i se aline durerea celui bolnav. Dar cred că există unii oameni cărora le poate fi înlesnit accesul la învățătura creștină despre modul în care poate fi înfruntată boala.

Vreau să fiu alături de tine în suferințele tale. Și ce îți pot spune? Îți pot alunga durerea, îți pot micșora suferințele? Nu, în niciun caz. Tot ce pot să îți scriu este că mă gândesc la tine. Poate că asta nu înseamnă nimic pentru tine. Atunci nu are rost să citești această introducere, ci e mai bine să treci direct la scrisorile pe care le va conține această carte. Am de gând să îți scriu despre răbdarea bolilor considerate incurabile, despre examenul pe care îl presupune cer-

cetarea conștiinței la vreme de boală, despre canonul de rugăciune al bolnavului... Cred că vor fi și teme care te interesează: uită-te la cuprins și vezi ce anume ți-ar putea trezi interesul...

În anul 2002, când soția mea, Claudia, a născut a doua oară, vechea mea dorință de a scrie despre boală s-a transformat într-o hotărâre foarte puternică. Ți voi explica de ce. Dacă prima oară Claudia a născut foarte ușor – după ce ne-am rugat amândoi Sfântului Nectarie din Eghina, marele făcător de minuni – ne așteptam ca și a doua naștere să fie ușoară. Prima oară doctorului nu i-a venit să creadă că soția e la prima naștere. A doua oară însă...

Ne rugaserăm iarăși la Sfântul Nectarie, care fusese ales ca ocrotitor al pruncului (fac o curbă în timp: fetița a fost botezată Nectaria, chiar de praznicul sfântului – pe 9 noiembrie – la Mănăstirea Radu Vodă din București, unde se află o părticică din moaștele sfântului).

Eram siguri că nașterea va decurge ușor. Dar, și încerc să nu judec pe nimeni când scriu, nu a fost așa. Nu voi da niciun nume, nici măcar al spitalului – cred că se putea întâmpla așa ceva și în altă maternitate. Înainte de a descrie episodul, voi preciza că încercarea prin care am trecut nu s-a datorat (așa cum mi-a sugerat cineva) refuzului Sfântului Nectarie de a ne veni în ajutor. A fost poate răsplata puținătății credinței noastre, sau răsplata păcatelor noastre.

Întrucât prima naștere decursese foarte ușor, și eu și soția mea eram foarte liniștiți. Când am ajuns la maternitate, doctorul de gardă, un tânăr rezident, a amânat să îl cheme pe doctorul cu care ar fi trebuit să nască soția mea, ca nu cumva acesta să aștepte prea mult. Nici măcar nu a trimis-o pe Claudia la sala de nașteri. Și, stând la parterul spitalului, ea a simțit că

se declanșează nașterea. A fost șocant și pentru ea și pentru mine. Nu aveau pregătit nici măcar un scaun cu care să o urce la etaj. O duceam ținând-o de braț, și credeam că nu mai ajunge în sala de nașteri. Că naște pe holul spitalului.

A ajuns în sală. Eu stăteam cam la câțiva metri de camera în care se afla ea, și auzeam clar cum doctorul de gardă și asistenta îi spuneau să nu nască, să aștepte să vină medicul ei – de parcă lucrul acesta putea să fie controlat.

Pentru câteva clipe am crezut că îmi pierd mințile. Copilul s-a născut cu bine, dar șocul prin care a trecut soția mea a fost serios. Iar stresul și neputința mea de a o ajuta sunt niște amintiri foarte urâte.

Acum îmi e într-un fel ușor să scriu despre asta. Nectarina e mare, iar soția mea s-a refăcut după trauma respectivă. Dar, în ceasul acela, îmi treceau prin minte tot felul de gânduri negre: „Dacă o să facă un șoc psihic și nu o să își revină? Dacă pierde laptele? Ce o să fie cu fetița, dacă nu o va hrăni la sân? Dacă, dacă, dacă...”

Ar fi trebuit să mă rog, și m-aș fi liniștit. Dar șocul venise pe nepregătite. Așa cum vin toate șocurile.

(Ulterior am aflat de ce s-a purtat așa: îi era teamă că, dacă soția mea va naște cu el, și îi vom da lui *atenția* care se dă în asemenea cazuri, s-ar fi supărat doctorul cu care ar fi trebuit să nască soția mea. Și îi putea face neplăceri. Știu că rezidentul s-a speriat degeaba: doctorul cu pricina e un om cum puțini mai sunt în ziua de azi. Nu s-ar fi supărat deloc, ba chiar s-ar fi bucurat dacă rezidentul s-ar fi străduit să o ajute. Și nici nu era nevoie de cine știe ce ajutor, măcar dacă ar fi lăsat-o să nască fără să se răstească la ea și fără să tragă de timp ca un arbitru care a luat mită...) Oricum, acum nu mai are rost să „dezgrop morții”.)

Ei bine, văzând cât de tare a marcat-o pe Claudia comportamentul rezidentului, în inima mea a sporit dorința de a scrie o carte despre înfruntarea bolii. Mi-am dat seama că bolnavii se întâlnesc cu o sumedenie de surprize neplăcute care le amărăsc viața. Mi-am dat seama că, dacă vrea să reziste în lupta cu boala, bolnavul trebuie să fie *înarmat* cât mai bine.

Practic, de la nașterea Nectariei mi-am dorit foarte puternic să scriu cartea de față.

Știu că sfaturile mele, fiind subiective, nu pot fi de foarte mare folos. De aceea voi încerca să prezint învățătura Sfinților Părinți și a duhovnicilor contemporani despre înfruntarea bolii. Nu îmi va aparține decât modul de prezentare, voi încerca să fiu cel mult un *traducător* care prezintă o învățătură ce nu îi aparține.

Danion Vasile

SCRISOARE CĂTRE OMUL BOLNAV

Fratele meu (sora mea) în Hristos, tu stai și suferi, în timp ce eu scriu, gândindu-mă la suferința ta. Am oare dreptul să îți scriu? Are oare dreptul cineva din spatele frontului să îi scrie unui soldat din linia întâi? M-am gândit foarte mult la cei apăsati de boală. Scriindu-ți, chiar fără să știu cine ești și de ce boală suferi, mă gândesc cum aș putea să te ajut.

Înainte de toate îți scriu că îmi doresc din toată inima să duci cum trebuie această cruce pe care ți-a dat-o Dumnezeu. O mie de scrisori dacă aș scrie către bolnavi, în fiecare dintre ele aș încerca să le repet același lucru: că trebuie să aibă grijă cum își poartă crucea...

Durerea nu lasă loc refrenelor. Îmi dau seama foarte bine că o scrisoare primită de la un străin te poate supăra: „De ce îmi scrie omul acela, dacă nu e în locul meu, dacă nu mă înțelege?”

Îți scriu tocmai pentru că am fost și eu îngenunchat de durerile bolii, deși îmi dau seama că șansele de a te ajuta prin rândurile mele sunt minime.

După lungi frământări – asemănătoare rezolvării unei probleme de matematică – am ajuns la concluzia că cel mai bine ar fi să îți redau o întâmplare care mi-a plăcut în mod deosebit. Citirea ei nu îți va ușura durerile, dar poate că te va ajuta să le înfrunți altfel:

„Odată, un bolnav și-a pierdut răbdarea și striga către Domnul, cerând să-l slobozească de durerile

înfricoșătoare pe care le avea. I-a apărut atunci un înger care i-a spus:

– Prea Bunul Dumnezeu a auzit rugăciunea ta și va face după cererea ta, însă cu condiția ca în loc de un an de viață cu chinuri pe pământ, prin care orice om se curăță de păcat ca aurul în foc, să primești să petreci trei ore în iad. Deoarece sufletul tău are nevoie de curățire prin încercarea bolii, va trebui să suferi boala încă un an. Dar asta ți se pare greu. Gândește-te însă ce înseamnă iad, unde merg toți păcătoșii! De aceea încearcă, dacă vrei, să rabzi numai trei ore și apoi te vei mântui cu rugăciunile Sfintei Biserici.

Bolnavul s-a gândit: «Un an de chinuri pe pământ e foarte lung. Mai bine să fac răbdare trei ceasuri, decât un an».

– Sunt de acord cu trei ceasuri în iad, a spus el îngerului.

Atunci îngerul a luat ușor sufletul bolnavului în mâinile sale, l-a lăsat în iad și s-a depărtat spunând:

– Mă voi întoarce după trei ceasuri.

Întunericul veșnic ce stăpânea acolo, strâmtorarea, glasurile celor ce se chinuiau și ajungeau la urechile lui și înfățișarea sălbatică, toate acestea au pricinuit nefericitului o frică și o durere înfricoșătoare. Peste tot vedea și auzea chinuri. Nicăieri vreun glas de bucurie în abisul nesfârșit al iadului. Se vedeau în întuneric numai ochii înflăcărați ai diavolilor, gata să-l sfâșie.

Sărmanul a început să tremure și să strige, dar la glasurile și strigătele sale îi răspundea numai abisul. I s-a părut că au trecut secole întregi, și din clipă în clipă aștepta să vină îngerul, dar acela nu mai venea.

În cele din urmă, deznădăjduit că nu va vedea niciodată raiul, a început să geamă și să plângă, dar nimănui nu-i păsa de el. În iad, păcătoșii se gândesc numai la ei înșiși, și diavolii se bucură de chinurile lor.

Dar iată că strălucirea dulce a îngerului se văzu în abis. Cu zâmbetul său paradisiac, îngerul a stat deasupra celui chinuit și l-a întrebat:

– Cum ești, omule?

– N-am crezut că și la îngeri poate exista minciuna!, a șoptit cel chinuit cu o voce stinsă.

– Ce înseamnă asta?, a întrebat îngerul.

– Cum ce înseamnă?, a continuat ticăloșitul om. Mi-ai făgăduit să mă iei de aici după trei ceasuri, dar de atunci mi se pare că au trecut ani, veacuri întregi de chinuri nesuferite.

– Binecuvântatule, ce ani, ce veacuri?, a spus cu uimire îngerul. A trecut numai un ceas de când am plecat și trebuie să mai rămâi aici încă două.

– Cum? Două ceasuri? Oh! Nu pot suferi, n-am putere! Dacă e cu puțință și dacă e voia lui Dumnezeu, te rog, ia-mă de aici. Mai bine să sufăr pe pământ ani întregi, până la ziua Judecății, numai scoate-mă din iad. Ai milă de mine!, striga gemând cel chinuit, ridicându-și mâinile spre înger.

– Bine, a răspuns îngerul. Bunul Dumnezeu, ca un Părinte iubitor de oameni, te va milui.

La aceste cuvinte, omul își deschise ochii și văzu că se află în patul său de boală, ca și mai înainte” [12; 35-39]¹.

¹ Între parantezele drepte am indicat numărul cărții, așa cum apare în bibliografia de la sfârșitul volumului și pagina (sau paginile) de unde este luat citatul. Acolo unde nu am menționat datele bibliografice în dreptul citatelor nu am reușit să le identific sursa. Sper că această scădere va fi trecută cu vederea

Poate că ai mai citit sau ai auzit deja această întâmplare. Sau poate că o afli abia acum. Mi s-a părut foarte potrivită pentru situația în care te afli.

Nu știu ce aș fi ales eu în locul celui bolnav, dar cred că m-aș fi simțit atras să fac aceeași alegere. Trei ceasuri în iad... Oare ce ar fi așa groaznic, încât să atârne mai greu decât un an de suferință?

Dar lucrurile stau altfel decât le vedem noi.

Poate că acum, când ești covârșit de dureri, te întrebi de ce oare Dumnezeu nu ți-a dat o cruce care să nu te covârșească. Sau de ce Dumnezeu nu a ales o altă cale pentru mântuirea ta. Răspunsul la această întrebare nu este greu de dat: Dumnezeu a știut care este calea cea mai potrivită pentru ca tu să te mântuiești.

„Dar de ce alții, care au făcut păcate mai mari, nu au o cruce la fel de grea?...”

Am auzit această întrebare de la mai mulți bolnavi. „De ce Dumnezeu nu îmi dă chinuri mai ușoare? Nu vede că pe acestea nu le pot răbda?”

„Nu pot să nu cârtesc... Dumnezeu îmi dă încercări mai grele decât pot să suport...”

Dumnezeu nu este un sadic care are câteva tone de suferință pe care le aruncă la întâmplare pe pământ. Dumnezeu nu greșește. El știe întotdeauna ce ne este cu adevărat de folos. Dumnezeu îngăduie ca omul să sufere tocmai pentru ca prin această suferință sufletul lui să se curățească. Și dacă unii au dureri foarte mari, nu înseamnă că Dumnezeu este nedrept cu ei, ci înseamnă că tocmai acele dureri sunt leacurile potrivite pentru sufletele lor.

de către cititori, ținând seama de faptul că nu este vorba de o lucrare de specialitate (n.a.).

Omul se gândește: „Dar dacă alții, care au făcut păcate mai mari, nu au parte de aceleași dureri, nu înseamnă că Dumnezeu ar fi putut să mă cruțe?” Problema ar trebui pusă altfel. Este adevărat că mulți oameni răi au avut parte de o viață pământească plină de toate desfătările, și chiar au avut o sănătate de invidiat. Știm noi însă dacă ei s-au mântuit? Nu știm. Păcătoșii care au murit fără să se pocăiască au ajuns în iad. Nu este problema noastră să judecăm dacă Dumnezeu este mai îngăduitor cu alții decât cu noi.

Avem libertatea de a păcătui, avem libertatea de a-L judeca pe Dumnezeu. Dar, la ce ne ajută o astfel de libertate? Sfântul Apostol Petru ne îndeamnă: *Trăiți ca oamenii liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu* (I Petru 2, 15). Este trist faptul că mulți oameni își folosesc libertatea în mod greșit. De fapt, tocmai aceasta a fost pricina căderii – că omul a vrut să își folosească libertatea călcând voia lui Dumnezeu.

Cu ce rămânem dacă Îl judecăm pe Dumnezeu? Schimbăm cumva soarta noastră în bine? Ni se împuținează durerile? Dimpotrivă. Și atunci? Dacă vrem să ne mântuim, atunci nu Îl judecăm pe Dumnezeu.

Și totuși, uneori oamenii se lasă covârșiți de durere... Îl judecă pe Dumnezeu, se lasă biruiți de deznadejde. Am căzut și eu în acest păcat. Și nu numai o dată. Cu trecerea timpului, însă, am înțeles că prin aceste căderi nu îmi ușuram cu nimic suferința, ba chiar mi-o agravam. Încercam să mă lupt cu Dumnezeu, și lupta mea era dovada puținătății credinței mele. Înțelegându-mi greșeala, am căutat să nu mă mai lupt cu Dumnezeu, ci să mă lupt numai cu ispita deznadejdiei. Lupta nu e ușoară, dar, dacă e pornită la timp, șansele de victorie sunt mai mari.

La început omul primește un gând de deznădejde, apoi începe să cârtească și, dacă nu are grijă, în scurt timp inima sa este biruită de deznădejde. Ți voi reda câteva rânduri scrise de Sfântul Teofan Zăvorâtul, ca să ți fie de folos dacă sau mai bine zis când vei fi ispitit de deznădejde:

„Sănătatea dumneavoastră s-a șubrezit. Sănătatea șubrezită poate să șubrezească și mântuirea, atunci când din gura bolnavului se aud cuvinte de cărtire și strigăte de nemulțumire. Să vă ajute Dumnezeu să vă izbăviți și de un necaz și de celălalt! Vedeți unde vreau să ajung? La dumneavoastră se strecoară anumite cuvinte; cuvintele vin, firește, din simțăminte și gânduri pe potrivă, iar acestea din urmă sunt de așa un fel că lucrarea mântuirii nu se poate împlini cu ele. Binevoți a lua aminte la aceasta și a vă îndrepta... Sănătatea și boala sunt în mâinile purtării de grijă a lui Dumnezeu mijloace pentru mântuire atunci când atât una, cât și cealaltă sunt folosite în duhul credinței... Dar ele duc la pierzanie atunci când omul se poartă în privința lor după toanele sale” [21; 26-27].

Nu ne putem permite luxul de a avea toane. Cine se poartă după cum are chef mai devreme sau mai târziu va culege roadele atitudinii sale.

Lupta cu deznădejdea trebuie să fie o luptă susținută, pentru că nu este cu nimic mai ușoară decât lupta cu desfrânarea, cu beția, cu lăcomia, cu mândria sau cu alte patimi. Însă, în timp ce desfrânatul este mustrat de conștiință și se poate pocăi, deznădăduitul nu mai vede pocăința. Totul i se pare întunecat, totul i se pare fără rost. Ca să nu spun mai multe, voi spune doar că deznădejdea, pricină a sinuciderii, poate fi înțeleasă și ca o formă de sinucidere. Pentru că asta este: în timp ce Dumnezeu trimite lea-

cul spre tămăduire, omul îl respinge ca și cum ar fi otravă.

Sfântul Teofan Zăvorâtul spune: „În ce privește faptul că năvălește asupra-vă nerăbdarea, este omeneste să fie așa. Dacă vine, trebuie să o alungați. Simțământul de apăsare pricinuit de boală este tocmai ca să aveți ce răbda. Unde nu se simte apăsare, acolo nu-i nici răbdare; însă când vine simțământul de apăsare împreună cu dorința de a o înlătura, nu e niciun păcat în asta. Este un simțământ firesc. Păcatul începe când în urma acestui simțământ sufletul se lasă pradă nerăbdării și începe să incline spre cârtire” [21; 28-29].

Da, e omeneste să ne vină gânduri de nerăbdare, și chiar gânduri de deznădejde. Numai pe cei sporiți în credință deznădejdea nu îi atinge. Chiar dacă ne vin astfel de gânduri, noi trebuie să luptăm împotriva lor cu toată atenția. Bolnavul care se lasă biruit de deznădejde pierde atât în războiul duhovnicesc, cât și în războiul cu boala. Pentru că însănătoșirea depinde și de starea psihică a bolnavului.

Ar mai fi de spus că atunci când durerile sunt crâncene uneori omul simte nevoia de a da frâu liber mâniei. Este și aceasta o ispită, desigur. În această ispită încearcă să găsească tot felul de vinovați pentru boala sa. E prea apăsător să recunoști că boala este urmarea propriilor păcate, este mult mai convenabil să dai vina pe alții. Colegii de serviciu, membrii familiei sau prietenii sunt trecuți prin ciurul judecății și sunt considerați responsabili pentru boală.

Este adevărat și faptul că boala unui om este amplificată de stările de stres provocate de unele rude sau de unele cunoștințe, dar bolnavului nu îi este de niciun folos să își macine nervii gândindu-se cu răutate la acești *binefăcători* ai săi. Când mânia îi

umple inima, bolnavul se agață cu disperare de fiecare victimă care îi apare la orizont. Nu este deci de mirare că îi va acuza pe doctori că sunt nepricepuți.

Sfântul Teofan Zăvorâtul spune și aceasta: „Nu vă supărați pe doctori. Ei nu pot vindeca singuri, ci doar cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu are despre boală și sănătate cu totul alte idei decât noi, și ele sunt departe de ale noastre ca cerul de pământ” [21; 23].

(Cred că spusele sale au nevoie de o mică precizare: sunt valabile mai ales pentru cazurile în care doctorul este priceput. Dacă doctorul este nepriceput, atunci șansele ca boala să fie tratată cum trebuie sunt, evident, mici. Într-o astfel de situație găsirea unui alt doctor, a unuia iscusit, i-ar putea fi de mare folos celui bolnav – ar fi cea mai simplă metodă de a-l feri de supărare. Este adevărat că Dumnezeu Se poate folosi și de cel mai nepriceput doctor, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să ținem seama de iscusința medicilor. Sfântul Paisie Aghioritul ne atrăgea atenția asupra faptului că doctorii „pot face greșeli, mai ales atunci când nu au smerenie.” [13; 241-242]).

Când cuțitul durerii pătrunde în inimile noastre, vrem să înțelegem de ce nu suferim mai puțin, vrem să ne explicăm fiecare picătură de suferință.

Ridică-te, fratele meu, ori de câte ori ai căzut în deznădejde. Ridică-te, fratele meu, ca și cum nu ai fi căzut. Pe cât de mare este păcatul deznădejdii, pe atât de mare este plata celui care se ridică din cădere. E nevoie de răbdare, mai ales la vreme de boală.

Sfântul Paisie Aghioritul spunea: „O femeie ce suferă de rinichi și de ani de zile face tratament pentru purificarea sângelui mi-a spus:

– Părinte, faceți, vă rog, semnul crucii pe mâna mea. Venele îmi sunt numai rană și nu mai pot suporta să fac acest tratament.

– Aceste răni, i-am spus, în cealaltă viață vor fi niște diamante mai prețioase decât diamantele din această lume. (...)

După aceea, îmi arată o rană la cealaltă mână și îmi spune:

– Părinte, rana aceasta nu se închide și se vede osul.

– Da, dar de acolo din rană se vede cerul, îi spun. Mă rog ca Hristos să-ți dea răbdare și să-ți mărească dragostea pentru El, ca să uiți de durere. Desigur, există și altă rugăciune – pentru a alina durerile, dar atunci se micșorează și răsplata cea mare. Prin urmare, rugăciunea de mai înainte este mai bună.

Și astfel s-a mângâiat mult, sărmana” [13; 228].

Oare câți dintre noi ne-am mângâia la auzul unor astfel de cuvinte? Oare câți dintre noi nu s-ar mâhni auzind că preotul căruia îi cerem să se roage pentru alinarea durerilor ne spune că e de preferat să răbdăm durerea? Totuși, femeia a primit cuvintele Sfântului Paisie. Prin aceasta, a făcut dovada credinței sale.

Ne este ușor să fim creștini atunci când avem tot ce ne trebuie, când nu ne lipsește nimic și când nu suferim nicio durere. Dar este greu să fim creștini atunci când ne apasă greutatea crucii.

Când suntem bolnavi (sau când suntem apăsați de oricare altă suferință), credința noastră este supusă unui examen. Avem de ales între răbdarea încercării sau alegerea unui păcat care să îndulcească suferința. Oamenii caută păcatul pentru că nu vor să ducă crucea. Ce este păcatul decât o fugă după o plăcere vinovată, o fugă după eliberarea de tensiunea la care ne

supune viața? Omul a înțeles că nu poate evita necazurile. Ori alege să le rabde, ori alege să păcătuiască. Dacă nu vrem să înțelegem că Dumnezeu îngăduie să fim încercați de boală sau de alte necazuri pentru ca prin aceasta să ne curățim sufletul, nu suntem creștini decât cu numele.

Cine este ortodox? „Cel care a primit botezul în Biserica Ortodoxă...”

Acesta este răspunsul standard. Un astfel de răspuns are mari șanse să fie greșit. Dacă acest răspuns ar fi adevărat, înseamnă că toți yoghinii și radiesteziștii, toți penticostalii sau Martorii lui Iehova care în copilărie au fost botezați în Biserica Ortodoxă sunt ortodocși.

„A, nu, dacă au devenit penticostali sau altfel de eretici, nu mai sunt ortodocși.”

Atunci?

„Ortodocși sunt cei care au fost botezați în Biserica Ortodoxă și care au păstrat învățătura de credință ortodoxă.”

În momentul în care cineva vrea să trăiască astfel încât să se mântuiască nu se va limita să primească credința cea curată, ci se va lupta să săvârșească și faptele credinței: *Credința fără de fapte este moartă* (Iacov 2, 20).

În momentul în care cineva trece la Ortodoxie nu este de ajuns să creadă că Hristos este Fiul lui Dumnezeu care S-a întrupat pentru mântuirea noastră sau că Maica Domnului a rămas fecioară și după naștere. Prin ele însele, dogmele nu mântuiesc pe nimeni. Omul trebuie să creadă și că pentru a se mântui trebuie să poarte crucea pe care i-o trimite Dumnezeu. Mântuirea nu poate fi dată fără ca omul să se lupte pentru ea. Cei care vor să ducă o viață creștină fără necazuri și fără boli își doresc imposibilul. (La li-

mită, se poate afirma că este o erezie să vrei să fii mântuit fără să porți crucea. Așa cum există erezii hristologice – referitoare la persoana Mântuitorului, erezii eclesiologice – referitoare la Biserică, tot așa există și erezii soteriologice – referitoare la mântuire. Învățătura despre mântuirea fără cruce este o astfel de erezie. Dumnezeu nu ne-a făcut roboți, ci ne-a făcut ființe libere, cugetătoare. Dacă omul vrea să se mântuiască, trebuie să ducă lupta cea bună. În măsura în care dreapta credință modelează fiecare aspect al vieții umane, în aceeași măsură erezia deformează înțelegerea firească a vieții. Identificarea ideilor rătăcite are un caracter pozitiv în măsura în care rostul ei este de a-l ajuta pe om să își asume o concepție de viață ortodoxă. Această concepție îi va modela faptele într-o direcție diferită față de cea în care i-ar fi modelat-o ideile rătăcite.)

Sfântul Paisie Aghioritul a întrebat pe cineva:

„– Ce face mama ta?

– Nu se simte bine, părinte. Din când în când îi crește foarte mult temperatura și atunci își pierde cunoștința. Pielea i se umple de răni și în timpul nopților o dor.

– Iată, astfel de oameni sunt mucenici. Și chiar dacă nu sunt mucenici desăvârșiți, sunt pe jumătate.

– Toată viața ei a fost o suferință, părinte.

– Pentru aceasta, răsplata ei va fi îndoită. De câte bunătăți are a se desfăta! Raiul îl are deja asigurat” [13; 227].

(Prin cuvintele „raiul îl are deja asigurat”, părintele nu se referea la faptul că o anumită suferință poate fi prețul plătit de suflet pentru a se mântui. Poți face cea mai jertfelnică lucrare, poți răbda cele mai grele suferințe, dacă la sfârșitul vieții cedezi în lupta duhovnicească, pierzi totul. O exemplificare o

oferă cei care, după ce au rezistat o vreme la caznele la care au fost puși de prigonitori, s-au lepădat de Hristos. Bolnavul care rabdă trebuie să rabde până la capăt. Și, dacă simte că mânia și deznădejdea se apropie de sufletul său, să știe că dacă cedează poate pierde plata suferințelor pe care le-a răbdat până atunci.)

Toți creștinii drept-măritori îi cinstesc pe sfinții mucenici. Dar mucenicia ne apare ca o stare care nu prea are nimic în comun cu viața noastră. Totuși, Sfinții Părinți au vorbit nu numai despre mucenicia propriu-zisă, ci și despre mucenicia nesângeroasă. Există mai multe forme de mucenicie fără-de-sânge: mucenicia ascultării, mucenicia suferinței, mucenicia bolii.

Sfântul Ioan Gură de Aur se adresează celui bolnav: „De vei cădea tu în vreo boală cumplită și mulți venind la tine te vor sili, unii cu descântece, alții cu baiere, alții cu altele să mângâi răul [adică să micșorezi suferința] – iar tu, pentru frica lui Dumnezeu, vei suferi vitejește și fără de abatere, și vei alege să pătimești mai bine toate decât să suferi să faci ceva din cele ce privesc închinarea la idoli, aceasta îți aduce ție cunună de mucenicie!

Și nu te îndoi! Cum și în ce chip? Îți voi spune. Precum acela ce suferă vitejește usturimile cele din munci ca să nu se închine idolului, așa și tu suferi durerile cele din boală ca să nu ai trebuință de nimic din cele ce dă el (descântătorul), nici să faci cele ce poruncește. Dar sunt mai iuți acelea? Dar acestea sunt mai îndelungate, pentru aceea sfârșitul lor este deopotrivă. Dar de multe ori sunt și mai iuți. Spune-mi: când fierbințeala te supără dinlăuntru și te aprinde, și ceilalți sfătuindu-te (să fii descântat), tu însă vei le-

păda descântecul, au nu te-ai încununat cu cunună de mucenie?” [7; 147].

În ce constă această mucenie? În faptul că omul refuză să se folosească de vrăjitorie pentru ca durerea să îi fie ușurată. Omul alege să rabde, și această suferință îi aduce mântuirea.

Sfântul Teofan Zăvorâtul spunea că „cei care rabdă supuși lui Dumnezeu amărăciunile și durerile sunt în ceata mucenicilor” [21; 28]. Vedem de fapt că mucenia nesângeroasă este legată de răbdare. Rabzi boala, intri în ceata mucenicilor. (Este vorba aici nu de o simplă durere de dinți sau de o înțepenire trecătoare a coloanei vertebrale, este vorba de chinurile mari pe care le aduc bolile.)

„Vreau să mi se ușureze durerile, nu mă interesează să intru în nicio ceată de mucenici...”

Am auzit aceste cuvinte din gura unui om care suferea foarte tare. Și l-am înțeles. Mai bine zis am înțeles că nu era conștient de ceea ce spunea. Este adevărat că noi ne dorim mântuirea fără să ne dorim să ajungem într-o ceată anume a sfinților sau în alta (aproape întotdeauna cei care au astfel de pretenții sunt cuprinși de mândrie). Dar, dacă Dumnezeu ne dă o încercare grea, înseamnă că vrea să ne facă un mare dar. Intrarea în ceata mucenicilor nu trebuie înțeleasă ca o poziționare exterioară, ci ca o unire cu Dumnezeu. Așa cum mucenicii primesc raiul pentru că au răbdat pătimirea, tot așa bolnavul primește raiul pentru că a răbdat boala.

Creștinul trebuie să înțeleagă mucenia bolii ca o binecuvântare, nu ca un blestem. Zice Sfântul Paisie: „Atunci când oamenii nu prind sensul cel mai profund al vieții, se chinuiesc chiar și atunci când primesc binecuvântările lui Dumnezeu și prilejurile pe care El le dă pentru mântuirea lor. În timp ce acela

care se așază corect duhovnicește, se bucură de toate. Și mai slab la minte să fie, se bucură. Și sărac să fie, tot se bucură” [13; 253].

Îmi dau seama de faptul că omului zilelor noastre cuvântul mucenic îi este străin. Suntem atât de obișnuiți cu idolatrizarea plăcerilor, încât nu ne interesează nimic legat de jertfă. Dar, spre surprinderea multora, chiar dacă omul de astăzi nu vrea mai să aibă nimic în comun cu omul de ieri, totuși mântuirea se obține în același mod ca înainte, nu în altul. Nu îi stă în putere omului să mute ușa raiului la capătul căii celei largi. Omul poate să inventeze multe, poate să schimbe multe, dar nu îi stă în putere să schimbe păcatul în virtute: dacă omul calcă poruncile pe care le-a dat Dumnezeu, va fi pedepsit pentru asta.

Suferință, suferință, suferință... Până când?

„Am trăit iadul...” Am auzit aceste cuvinte nu de la vreun om care ar fi avut parte de o întâmplare asemănătoare cu cea descrisă la începutul acestei scrieri. Ci de la cineva care a fost îngenuncheat de durere.

Ce este iadul? Nu intru în definiții teologice. E prea riscant. Totuși, am înțeles cuvintele „am trăit iadul”. Durerea crâncenă, dacă nu este covârșită de credință, se transformă într-un iad.

„De ce a îngăduit Dumnezeu să trăiesc acest iad?”

Întrebarea aceasta era retorică; în ochii celui care și-a pus-o se vedea o profundă nemulțumire.

Cuvintele pe care i le-am spus, și pe care ți le spun și ție, nu îmi sunt pe plac. Pentru că și eu am fost într-o situație asemănătoare, și eu am trăit iadul din cauza durerii, și eu am dat la rândul meu vina pe Dumnezeu.

„Nu Dumnezeu e de vină că tu ai trăit iadul... Dacă dai vina pe El, înseamnă că ai puțină credință. Au fost oameni care au răbdat dureri mai mari decât ale tale, și totuși nu au cârtit. De vină ești tu, că nu ai mai multă credință.”

„Dar Dumnezeu de ce mi-a dat o cruce mai grea decât pot duce?”

„Dumnezeu nu a greșit, nu greșește și nu va greși niciodată. Nu poți fi tu singura excepție din istoria lumii.”

Îți mărturisesc că atunci când am spus aceste cuvinte le-am spus cu durere, nu cu triumfalismul că eu am credință și celălalt nu. Dumnezeu știe că omul poate răbda fiecare încercare pe care tot El i-o trimite. Dar este adevărat și faptul că ispitele grele nu pot fi înfruntate răzând. Calea crucii nu este o cale superficială. Dumnezeu vede poticnirile noastre. Dar vrea ca după aceste poticniri să ne ridicăm.

Te simți o povară pentru ceilalți? Sfântul Ioan din Gaza scria fraților despre un părinte bolnav: „Bătrânul nu trebuie să se ferească, din dreaptă socoteală, de a fi slujit de către voi, odată ce e bolnav, ci să Îi mulțumească lui Dumnezeu și să se roage pentru voi. (...) Și fiecare trebuie să-și ducă viața în frica lui Dumnezeu pe măsura și starea lui, mulțumind Lui totdeauna. Căci prin el își iau plata lor și alții. Deci să nu pizmuiască pe cel ce vrea să asculte pe Cel ce zice: *Bolnav am fost și mi-ați slujit* (Matei 25, 36). Căci Dumnezeu nu cere, precum am auzit adeseori, de la cel bolnav decât mulțumire și răbdare. Pentru că acestea mijlocesc pentru neputința noastră înaintea lui Dumnezeu. Deci potrivit dreptei socoteli să nu se ferească să fie slujit de oricare frate care voiește să se ostenească după Dumnezeu. Și să nu spună: îl împovărez, sau îl necăjesc. Ci să spună: «Cel ce slujește

poate fi egal cu cei chinuți de boală dacă Dumnezeu l-a încredințat că-l va răsplăti pentru mine. Domnul să-l mântuiască și pe mine să nu mă osândească» [22; 158-159].

Domnul îi va răsplăti pe cei care te îngrijesc. Boala prin care treci nu este numai crucea ta, este o cruce și pentru ei. O cruce care le va aduce cunună.

Am scris destul de mult și nu vreau să te plictisesc. Așa că voi încheia aici.

Roagă-te, fratele meu, ca Dumnezeu să îți dea credință și răbdare. Roagă-te, spovedește-te, împărtășește-te, și vei simți o putere pe care numai Dumnezeu ți-o poate da. Mă opresc aici, apăsător de puținătatea dragostei mele.

Roagă-te, fratele meu. Roagă-te, și Dumnezeu va veni la tine. Sau te va ajuta să înțelegi că, dacă nu te-ai împotrivit, a venit deja. Nu există cruce fără binecuvântare. Nu există încercare în care Hristos să ne lase singuri. Chiar dacă, pentru a ne încerca credința, uneori Se ascunde...

DESPRE EXAMENUL BOLII

O femeie povestea despre ajutorul primit de la Sfântul Lavrentie de Cernigov: „Odată, mergând la părintele cu unele necazuri, l-am întrebat și despre fiica mea cea mică, I.

– Părinte, ce să mă fac cu ea? E cea mai mică, dar nu mă ascultă deloc, nu-i așa cum aș fi vrut eu. Face totul anapoda, numai de-a-ndoaselea. Mă rog eu și zi și noapte lui Dumnezeu să o înțeleptească pe ea măcar un pic și să o întoarcă pe calea cea dreaptă, dar totul e degeaba. La biserică merge doar dacă încep să plâng. Iar pe lângă toate astea s-a mai înscris și la un cerc de artiști amatori și vor să joace o piesă de teatru care se numește «Discuția Evei cu Dumnezeu». Eu, când am ascultat repetiția lor și am auzit ce discuție e aceea, m-am pierdut cu totul cu firea, m-am îmbolnăvit de mâhnire și nu mai am nicio speranță s-o salvez. Doar diavolului îi slujesc ei acolo. Mai bine aș înmormânta-o de vie decât să o văd hulindu-L pe Dumnezeu.

Așa mi-am vărsat eu amarul înaintea starețului și lacrimile mi-au curmat vocea.

Părintele Lavrentie a ascultat cu multă atenție cuvintele mele aplecând capul și privind tot timpul în pământ. Apoi a ridicat capul, mi-a zâmbit și mi-a spus cu blândețe:

– Nu mai plânge așa amarnic, femeie. Fiica ta «cea rea» va deveni cea mai smerită și mai ascultătoare dintre toți cei trei copii ai tăi. Ea se va ruga pentru tot neamul vostru și pentru toți dreptcredincioșii

creștini. Se va întoarce pe calea cea dreaptă, se va întoarce la Domnul și va intra în monahism ca și tine. Va avea grijă de tine și te va înmormânta cu cinste, se va ruga mult, iar pentru rugăciunile ei se vor ruga și alții pentru tine. Iar ceea ce au întreprins (sceneta) se va destrăma și nu se va duce până la capăt. Roagă-te și tu și mă voi ruga și eu.

M-a binecuvântat făcându-mi o cruce mare pe cap, iar eu m-am întors acasă cu sufletul liniștit și cu nădejde pentru viitor.

Și într-adevăr, la scurtă vreme lucrurile au început să-și schimbe mersul și s-au îndreptat datorită sfintelor rugăciuni ale părintelui Lavrentie. Fiica mea I. s-a îmbolnăvit și a fost internată la spital. A stat la izolare o perioadă de timp, și numai ce începuse să se vindece, că s-a îmbolnăvit de tifos, încât era să-și dea sufletul și noi am crezut că va muri. Dar, încetul cu încetul, a început să se însănătoșească, iar când s-a întors acasă, eu nu am mai recunoscut-o, căci era de nerecunoscut. Nu atât că era schimbată trupește, ci mai ales comportarea ei. Bătrânețile mele s-au luminat văzând cum fata mea a început să umble la biserica, să se roage acasă, să citească cărți duhovnicești și să ducă cu totul alt mod de viață. Nu știu cum să-I mulțumesc lui Dumnezeu că, pentru rugăciunile părintelui Lavrentie, S-a milostivit de noi..." [32; 104-105].

Întâmplarea aceasta ne arată cât de minunat este modul în care Dumnezeu poate întoarce un om păcătos pe drumul cel bun. Mulți sunt părinții care se frământă așa cum s-a frământat această femeie. Dar puțini sunt cei care ajung la bucuria de a-și vedea copiii pe drumul cel bun.

Oare de ce nu se îmbolnăvesc toți cei care cad în păcate, pentru ca prin pocăință sufletele lor să fie cu-

rățite? Oare de ce Dumnezeu nu trimite mai multe încercări sau necazuri pentru a-i opri pe oameni de la păcate?

Răspunsul la această întrebare este foarte important pentru a înțelege rostul bolii.

Spune-mi, tu de ce crezi că Dumnezeu nu trimite mai multe boli sau necazuri pentru a-i întoarce pe oameni la drumul cel bun, așa cum a întors-o pe această fiică rea?

La această întrebare, creștinii răspund cam așa: „Pentru că nu toți vor să primească certarea dumnezeiască, și preferă ori să găsească alte explicații pentru relele prin care trec, ori să refuze să se gândească la cauza necazurilor lor”.

O maică povestește: „Eu și prietena mea eram tinere și îl vizitam des pe părintele Lavrentie. Dintr-o dată, mie mi-au ieșit niște bube pe tot corpul, iar prietena mea a început să aibă probleme cu vederea. Ne-am dus repede la părintele Lavrentie, iar el ne-a trimis în satul Sednev, să ne spălăm în râu și să citim Acatistul Maicii Domnului, lucru pe care noi l-am îndeplinit întocmai. Peste câteva zile ne-am însănătoșit și i-am mulțumit cuviosului părinte pentru sfintele sale rugăciuni. Tot tinere fiind, voiam să ne distrăm, să dansăm și să cântăm cântece lumești. Însă nu puteam să-l uităm nici pe părintele.

Simțind că noi ne-am schimbat modul de viețuire, părintele l-a trimis pe preotul Mihail la noi în sat să vadă cu ce ne ocupăm, cum trăim și cum ne rugăm. La despărțire, părintele Mihail ne-a spus să nu mai mergem la dans și să venim să cântăm în corul bisericii. Noi ne-am simțit foarte prost, ne era rușine și ne era tare greu la inimă, eram tare nemulțumite, căci tare voiam să dansăm, să ne distrăm, dar nu voiam nici să ieșim din cuvântul părintelui.

Eu am plâns toată noaptea, rugându-mă la Maica Domnului să-mi trimită o boală grea, ca să nu-mi mai ardă de dansuri. Pe urmă, m-am dus la părintele și l-am rugat același lucru. El nu mi-a zis nimic, însă a clătinat din cap. În scurt timp m-am îmbolnăvit și am început să vărs sânge. M-am dus la părintele să-i cer binecuvântare pentru a mă interna în spital. El însă nu m-a binecuvântat, ci mi-a spus doar să mă adresez unui doctor ortodox binecredincios, ceea ce am și făcut și, în scurt timp, am început să mă vindec.

După acestea, eu mi-am schimbat radical modul de viață. Cu timpul, Dumnezeu m-a învrednicit și am fost tunsă în monahism. Acum am 84 de ani și mulțumită lui Dumnezeu o mai duc așa încet-încet. Toate acestea s-au împlinit pentru rugăciunile mult cinstitului nostru părinte Lavrentie. Așa ne-a rânduit nouă Bunul Dumnezeu: eu am intrat în monahism, iar prietena mea s-a căsătorit” [32; 47-49].

Oare câți dintre noi avem puterea de a-I cere lui Dumnezeu să ne curățească sufletul de patimi și mai bine să ne trimită o boală decât să ne lase să cădem în păcat? Este adevărat că nu trebuie să Îi cerem noi lui Dumnezeu boli sau necazuri, El știe mai bine decât noi când și ce putem duce – totuși, avem noi oare puterea de a prefera durerea încercării în locul plăcerii pătimase?

Oamenii suntem și avem tendința de a întocmi imaginare ierarhii ale păcatelor, în care păcatele noastre sunt întotdeauna mai mici decât păcatele pe care le fac vecinii, prietenii sau cunoscuții noștri: fumatul este mai mic decât beția, beția este mai mică decât desfrâul, desfrâul mai mic decât consumul de droguri... Vizionarea emisiunilor de divertisment pline de aluzii obscene este de-a dreptul virtute, nu?...

„Și ce, trebuie acum să ne călugărim cu toți, așa cum a făcut fata aceea? Trebuie să îi cerem lui Dumnezeu boli grele?”

Sfântul Nicolae Velimirovici îi scria unui convertit: „Pe cât de drag vă era cândva păcatul, pe atât de scârbos vă pare el acum. Ați citit multă filosofie, de la Platon până la Bradley. Filosofiele sunt multe. N-ați știut la care să vă opriți. Se defăimau între ele. Ce prezenta un filosof drept adevăr, altul arăta că este minciună; ce vopsea unul în alb, altul mânjea cu negru. Nu știați unde era adevărul, și acest lucru vă rodea. În cele din urmă, s-a întâmplat un lucru neplăcut! De fapt, mântuitor pentru dumneavoastră. V-a călcat mașina: roțile au trecut peste piciorul dumneavoastră. Zăcând în spital, v-ați recules gândurile, întrebându-vă neîncetat: «Ce este adevărul?» Lângă dumneavoastră zăcea un bolnav cu o cărticică sub pernă, pe care o lua adesea. Când l-ați întrebat curios ce carte are acolo, v-a întins în tăcere cărticica – și astfel Noul Testament v-a căzut în mâini pentru prima dată în viață. După ce ați terminat de citit cărticica, ați închis-o și v-ați spus: «Aici e punctul de unde începe pentru mine o viață nouă». Ați privit și ați văzut – și în accidentul de mașină, și în internarea în spital, și în întâlnirea «întâmplătoare» cu Cartea vieții – ați văzut dintr-o dată limpede degetul lui Dumnezeu, Care vă iubește și vă mântuiește. După ce ați ieșit din spital, ați început să duceți viață creștinească. Acum însă vă chinuie din nou neplăcerea, nemulțumirea. Vi se pare că nu sporiiți, că nu creșteți duhovnicește. Mai ușor, noule Saul! Și ochii celui dintâi Saul au fost orbiți de strălucirea nespus de tare a lui Hristos, și el a trebuit să simtă durere până ce s-a obișnuit cu acea lumină dumnezeiască. *Și au căzut de pe ochii lui ca niște solzi, și sculându-se s-a botezat*

(Fapte 9, 18). Mai ușor și mai cu răbdare. Împărăția lui Dumnezeu nu ajunge să se vadă îndată. Nici semănătorul care a semănat ieri nu iese la seceriș astăzi” [25; 132-133].

Acest elan, specific celor recent convertiți, se regăsește într-o oarecare măsură în sufletul oricărui om pentru care boala a fost un prilej de apropiere de Dumnezeu. Dar diavolul vrea să răstoarne în favoarea lui și acest pas. Vrea ca printr-o râvnă nemăsurată (prin *sindromul convertitului nebun* – cum îl numește părintele Serafim Rose) să îl arunce pe om în prăpastia mândriei, și apoi în deznădejde și iar în păcat.

Oricum, nu trebuie nici să fim lipsiți de înțelepciune și să nu ne dăm seama de valoarea impulsului duhovnicesc pe care îl poate da boala sau orice altă încercare. Conștientizarea propriilor neputințe și cugetarea la moarte, care sunt proprii bolnavului, trebuie păstrate ca niște bunuri de mult preț.

„V-ați întremat? Slavă Domnului! Dar așezarea sufletească și așteptarea celui ce i se pare că moartea este la un pas de el să nu le părăsiți; rămâneți în starea omului care se pregătește în orice clipă să plece dincolo...” [21; 19-20], spune Sfântul Teofan Zăvorâtul.

Poate că boala a fost trimisă tocmai pentru a ne învăța să cugetăm la moarte... Unii întreabă: „Și dacă nu cugetăm la moarte, ce trebuie să facem, să ne rugăm ca Dumnezeu să ne dea o boală?...” Sau altfel spus: „Oare am putea fi chiar atât de proști încât să preferăm lecția bolii desfătării pe care o dă sănătatea? Trebuie să fii lipsit de minte ca să faci o astfel de alegere...”

Noi îi cerem lui Dumnezeu să aibă grijă de noi și de sănătatea noastră, dar nu vrem să trecem prin încercări pentru a avea sufletul curățit de păcate...

Și totuși, Dumnezeu nu Se scârbește de noi, nu Se scârbește decât de păcatele noastre, și nu șovăie să ne vină în ajutor. Chiar dacă puțini sunt cei care preferă durerea păcatului, totuși mai mulți sunt cei care, la vreme de încercare, își schimbă viața în bine.

„Odinioară un om bogat a luat cu sila un sat care era închinat Maicii Domnului. Episcopul Genomenului, Domnos, de multe ori i-a adus aminte bogatului să iasă din sat, dar acela nu asculta. După aceea l-au apucat pe acel bogat hrăpăreț niște friguri care-l torturau groaznic. Zăcând el așa pe pat, unde-l scuturau frigurile, i s-a arătat într-o noapte Maica Domnului, având în mână un ciocan de fier. Cu acel ciocan l-a lovit în frunte și l-a vătămat.

Bogatul, cunoscându-și păcatul său, a dat înapoi satul acela episcopului Domnos și, pe lângă sat, i-a mai dat și alte multe daruri. Astfel, după ce a înapoiat ceea ce a răpit, bogatul s-a făcut sănătos prin rugăciunile Maicii Domnului. Dar urmele loviturii din frunte s-au cunoscut până la moarte” [30; 273].

Iată că buna, preablânda, preaiubitoarea, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu nu s-a sfiit să îl lovească cu un ciocan în frunte pe bogatul lacom, pentru a-l convinge să îndrepte răul făcut.

Să ne gândim: cum ar fi ca fiecărui bogat lacom, fiecărui hoț, fiecărui desfrânat să îi apară Maica Domnului, un sfânt sau un înger cu o unealtă de tortură în mână? Ar fi oare bine? Ni se poate părea că ar fi bine, pentru că de frica pedepsei mulți păcătoși ar renunța la păcatele lor. Atunci, de ce nu se întâmplă așa?

Pentru că Dumnezeuul nostru este Dumnezeuul iubirii. Credința creștină nu este doar o luptă împotriva patimilor, este o luptă pentru dobândirea raiului, pentru dobândirea împărăției cerurilor. Mântui-

rea înseamnă înainte de toate iubirea lui Dumnezeu, înseamnă viață în Dumnezeu, în dragostea și lumina Sa.

Dacă la fiecare păcat al nostru am fi pedepsiți pe loc de Dumnezeu, atunci nu am mai păcătui din cauza fricii. Toată viața noastră ar fi viața unor câini care se feresc de pedeapsa stăpânului lor. Dar Dumnezeu vrea să Îl iubim și să Îl slujim în deplină libertate.

Noi ne luptăm cu păcatele pentru a ne curăța sufletele și a dobândi iubirea. Lupta cu păcatul nu este un scop în sine: scopul ei este mântuirea. Și nu ne putem mântui fără să avem dragoste.

Oamenii care iubesc păcatul nu vor să se gândească la faptul că poate vor ajunge în iad. Ei gândesc: „Dacă Dumnezeu este bun, poate ne va mântui și pe noi, așa cum i-a mântuit și pe alții”.

Numai că Dumnezeu nu poate mântui cu forța. Dacă Dumnezeu ne-ar putea mântui pe toți, ar face-o. Dar nu ne poate arunca în rai așa cum am arunca noi o ceapă în sacul de cartofi.

Este adevărat că în unele situații, foarte rare de altfel, Maica Domnului, sfinții sau îngerii se arată păcătoșilor pentru a le cere să își îndrepte viețile. Dar, de cele mai multe ori, Dumnezeu îngăduie ca oamenii să treacă prin boli sau necazuri pentru ca, simțindu-se neputincioși și dându-și seama că au nevoie de ajutor dumnezeiesc, să Îi ceară ajutorul.

Sfântul Antonie de la Optina îi scria unei bolnave: „Fii tare în Domnul! Suferința ta și șubrezenia sănătății tale îmi mâhnesc adânc inima. Pentru porunca iubirii și a compătimirii, m-am rugat pentru tine în fiecare zi și am cerut Domnului Dumnezeu ca să-ți dăruiască răbdare creștinească în boală și ușurare. Dar, dacă boala ta a ținut până astăzi, nu e pentru că

Dumnezeu nu ar fi auzit rugăciunile aduse Lui, ci pentru că îi lasă pe unii fără vindecare, ca să-i folosească mai mult. Prin suferință trecătoare, omul păcătos nu numai că se izbăvește de chinurile veșnice, pentru păcatele sale, ci i se dăruiește și mântuirea și este făcut moștenitor al împărăției cerești. Cu adâncă Sa înțelepciune, Domnul Dumnezeu rânduiește toate din dragostea Sa pentru omenire, dăruind tuturor ceea ce le este de folos. Nu este de datoria noastră să întrebăm de ce se întâmplă așa și nu altfel, ci să ne supunem, ascultători ca și copiii, voinței cele sfinte a Părintelui nostru ceresc și să spunem dintru adâncul sufletului: «Părinte sfinte, facă-se voia Ta!». Știind aceasta, cel care privește la un om sănătos și la un om care a suferit îndelung, și ia în seamă starea sufletească a unuia și a celuilalt, își dă seama care dintre ei poate fi numit binecuvântat și care blestemat: cel sănătos sau cel suferind! De pildă, de câte ori în boala ta te-ai căit pentru păcatele tale în fața lui Dumnezeu și în fața părintelui tău duhovnic și ai primit împărțășirea cu Sfintele Taine? În acest timp, omul sănătos rareori se gândește la păcatele sale: iar dacă se întâmplă să se pregătească de împărțășanie, o dată în an, aceasta nu se datorează atât evlaviei, cât snobismului, ca să poată spune și el: «Și eu m-am spovedit și m-am împărțășit».

Numai că spovedania lui este ca a unui biet ne-rod, ca și cum nimic nu i-ar împovăra sufletul. De câte ori în boala ta nu ai suspinat adânc, din suflet, către Dumnezeu, suspine pe care Domnul le-a văzut și le-a auzit? În schimb, cu cei sănătoși nu se întâmplă deloc așa. Dacă oftează, o fac de regulă fiindcă n-au văzut pe careva de multă vreme sau pentru că n-au mai primit de mult vești despre cine știe ce. În boala ta adesea ți-ai udat fața de lacrimi, dar oamenii sănă-

toși folosesc zilnic săpun în loc de lacrimi pentru a-și spăla chipul, nefiind nici măcar o clipă vorba de suflet. În boala ta, adesea ți-ai îndreptat ochii, în rugăciune, spre icoana Mântuitorului Hristos și a Preacuratei Sale Maici; dar doamnele și domnișoarele sănătoase, în loc de a privi spre icoane, se uită de 100 de ori în oglindă, la ele însele, și rareori se roagă stăruitor sau se închină așa cum ar trebui. Iată de ce, în suferința ta, ești mult mai fericită decât toți cei sănătoși din jurul tău. Ba, mai mult, Domnul Dumnezeu a pregătit pentru tine, în ceruri, fericirea cea veșnică, pentru care, în durerile tale, ar trebui să te bucuri, să te veselești și să mulțumești din tot sufletul milostivirii Sale. Căci mulțimi nenumărate de daruri și mângâieri s-au pregătit pentru cei ce suferă, daruri pe care și tu le vei primi cu timpul, prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu” [18; 204-205].

Bine este când ne dăm seama că Dumnezeu ne ceartă pentru păcatele noastre, când ne dăm seama că boala este prilej pentru a ne îndrepta. Sfântul Nicolae Cabasila scrie că „există omeni cărora le vin boli trupești a căror pricină este depravarea morală a sufletului”. Ne aflăm oare printre aceștia?

Pe cât de simplu este ca atunci când vedem un necredincios pe patul de boală să spunem în sinea noastră: „Pentru necredința lui s-a îmbolnăvit...”, pe atât de greu este uneori să ne dăm seama care sunt motivele pentru care noi înșine am ajuns pe patul de boală.

Există mulți creștini care au păcate mari și nu vor să se pocăiască. Oricât de tare i-ar arde fierul bolii, ei nu încetează să se mire că trec printr-o asemenea încercare. Cine însă are tăria să recunoască faptul că boala sa e urmare a păcatului? În cel mai bun caz preferăm să considerăm că boala este trimisă

pentru a ne pricinui cunună sau pentru ca sufletul nostru curat – oricum, mai curat decât al altora – să se sfințească.

La întrebarea: „De ce Dumnezeu îngăduie ca sfinții să fie loviți în atâtea feluri”, Sfântul Ioan Gură de Aur dă următoarele răspunsuri: „În primul rând, ca să împiedice virtuțile sublime și faptele minunate ale sfinților să le inspire orgoliu (II Cor. 12, 7). (...) În al doilea rând, de teamă ca ei să nu fie cinstiți mai mult decât se cuvine oamenilor a fi cinstiți și să fie priviți ca dumnezei, iar nu ca simpli muritori. În al treilea rând, pentru ca puterea lui Dumnezeu să strălucească și mai mult. (...) În al patrulea rând, pentru ca și răbdarea sfinților să apară cu mai multă strălucire și să se vadă că ei nu-I slujesc lui Dumnezeu din interes, ci pentru că au față de El o dragoste curată, căci, în mijlocul necazurilor, ei Îi sunt mereu la fel de devotați. (...) În al cincilea rând, pentru a ne face să medităm la învierea morților; căci atunci când vedem un drept plin de numeroase virtuți neieșind din viață decât după ce a suferit o înfinitate de rele, fără să vrem ne gândim la judecata viitoare. (...) În al șaselea rând, pentru ca cei ce suferă împotririle să fie ușurați și mângâiați văzând că și cei mai sfinți au suferit la fel, ba chiar și mai mult. În al șaptelea rând, pentru ca... sublimitatea faptelor lor să nu vă facă să credeți că ei au fost de o natură diferită de a voastră și că vă este cu neputință să-i urmați (cf. Iac. 5, 17; Înt. Sol. 7, 1). (...) În sfârșit, în al optulea rând, pentru a vă învăța în ce constă cu adevărat fericirea și nenorocirea” [8; 46, 47].

E firesc să ne placă să ne regăsim într-unul dintre aceste răspunsuri. La întrebarea: „De ce îngăduie Dumnezeu ca păcătoșii să fie loviți în atâtea feluri?”, răspunsul nu e greu de dat. Clement Alexandrinul

spune un cuvânt dur: „Fiecare dintre noi își alege pedepsele atunci când păcătuiește cu voie” [8; 33].

Poate că într-un text despre ceva atât de precis, de evident, cum e boala, speculațiile teoretice nu și-ar avea rostul. „Ce rost are să filosofăm fără rost asupra cauzei bolii, câtă vreme putem da un verdict greșit?” Are rost: dacă înțelegem că boala este urmare a păcatului, renunțând la păcat, vom renunța la consecințele sale.

„Atunci, sfinții de ce se îmbolnăvesc?”

Există o mare diferență între bolile sfinților și bolile păcătoșilor – între a fi bolnav pentru ca prin purtarea acestei cruci să dobândești cunună nestricăcioasă și a fi bolnav ca pedeapsă pentru cine știe ce păcat. Dar nu trebuie făcută o diferențiere prea riguroasă, pentru că în fiecare boală se amestecă ambele feluri de cauze. Nu există boală care să fie strict pedeapsă pentru păcate, pentru că fiecare pedeapsă trimisă sau îngăduită de Dumnezeu are un scop pedagogic, de îndreptare a păcătosului și de așezare a acestuia pe calea mântuirii, pe drumul spre rai. Tot așa nu există o boală care să fie pricinuitoare de cunună într-un mod exterior, fără să curățească sufletul prin suferință. Niciun sfânt nu a fost perfect, fiecare dintre ei putea urca și mai mult pe scara fără sfârșit a desăvârșirii.

Atunci când au ajuns pe patul de boală, creștinii sporiți în viața duhovnicească nu au spus că bolile le sunt aducătoare de cunună în loc să le considere pedepse pentru păcate. Sfinții nu văd mulțimea propriilor virtuți, pentru că îngroapă aceste virtuți în smerenie. Sfinții nu se consideră smeriți, ci se pocăiesc pentru cel mai fin gând de mândrie. De aceea, ajunși pe patul de boală, consideră că boala este leacul potrivit pentru tămăduirea sufletului lor pătimas: nu se

gândesc că vor urca din slavă în slavă. Un punct de reper pentru diferențierea între cei sporiți în viața duhovnicească și ceilalți este că cei din urmă vor refuza să vadă în boală o pedeapsă pentru păcatele lor. În timp ce sfinții, pe culmile sfințeniei urcând și fiind plini de harisme dumnezeiești, nu vor înceta să Îi mulțumească Domnului că prin durerea bolii li se curătesc sufletele de păcate.

Sfântul Paisie Aghioritul spunea că atunci „când un copil mic are o oarecare infirmitate și nu a fost ajutat duhovnicește, astfel încât să se bucure de ea în inferioritate, atunci are circumstanțe atenuante. Dar dacă va crește și va rămâne în el acel complex de inferioritate înseamnă că nu a înțeles sensul cel mai profund al vieții” [13; 251]. Tot așa bolnavii aflați la începutul vieții creștine au oarecare circumstanțe atenuante dacă nu înțeleg rostul pedagogic al bolii. Dar, dacă sporirea lor în viațuirea duhovnicească nu atrage după sine și o înțelegere mai înaltă a valorii bolii și suferinței, înseamnă că această schimbare a fost superficială.

Iată câteva rânduri ale Sfântului Nicolae Velimirovici, care ar putea răsturna cele scrise de mine. „Vă plângeți de soarta rea a nepoatei dumneavoastră de soră. Suferința ei, spuneți, este inexplicabilă. Soțul ei, funcționar, s-a molipsit de o boală scârboasă și a murit în spitalul de nebuni. Ea s-a molipsit de la soț și acum se află de asemenea în spitalul de nebuni. O lăudați ca pe o femeie bună și cinstită și vă mirați cum Atotștiutorul Dumnezeu a putut îngădui să se ajungă la această căsătorie și ca o făptură nevinovată să pătimească atât de crunt.

Dacă ruda dumneavoastră este într-adevăr bună și cinstită și nevinovată cum o credeți, suferința ei n-a fost adusă de păcatul ei personal. Atunci trebuie

căutată pricina într-un păcat al părinților ei – fiindcă s-a zis despre Cel preaînalt că aduce fărădelegile părinților peste fii și peste fiii fiilor, până la treilea și al patrulea neam (Ieșire 34, 7). Dumneavoastră, o știu, veți spune ce se spune adesea: «Dar de ce să sufere copiii pentru păcatele părinților?» Vă voi întreba și eu: «Dar cum altfel să-i sperie Domnul Dumnezeu pe oameni ca să nu păcătuiască decât trecând asupra copiilor pedeapsa pentru păcatul lor?». Poporul nostru și-a format prin experiență convingerea neștrămutată că pentru păcatul părinților suferă și copiii. De aceea se aude adesea avertismentul dat celor ce vor să jure strâmb ori să facă vreun alt rău: «Ia seama, ai copii!» [25; 87-88].

Dacă pentru păcatele părinților pot suferi și copiii, nu e firesc să ne gândim că poate suferințele prin care trecem nu ni se datorează nouă, ci se datorează părinților noștri? Ce ușurare ar fi să putem spune simplu: „Sufăr din pricina altora, din pricina părinților mei...”, în loc să ne cercetăm sufletele și să vedem în păcatele noastre cauza suferinței.

Da, dacă sufletul cuiva ar fi, după cum spunea Sfântul Nicolae – Noul Gură de Aur al Serbiei (cum pe bună dreptate l-a numit ucenicul său, Sfântul Justin Popovici), bun și cinstit și nevinovat, atunci poate că suferința sa s-ar datora părinților săi. E oare aceasta o pricină pentru ca persoana respectivă să cadă în păcatul mândriei, considerându-se pe sine fără de păcat?

Sfânta Evanghelie ne învață că *dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi* (I Ioan 1, 8). Oare toți părinții sfinților au fost oameni cu viață sfântă? Nu, printre ei au fost și păcătoși, ba chiar și eretici sau chiar păgâni. Dar niciun sfânt, prin oricâte suferințe ar fi trecut, nu

a spus că pătimește din pricina păcatelor părinților săi. Niciunul nu a dat vina pe alții în loc își vadă propriile slăbiciuni și neputințe. Să înțelegem dar că oamenii duhovnicești sunt duhovnicești tocmai prin smerenia lor, care este temelia nevoinței și a rugăciunii lor. Și că numai cei prea mândri refuză să vadă în boală prilejuri de curățire a sufletului de păcate.

Există mai multe moduri în care omul privește relația dintre păcatul său și pedeapsa acestuia. Unii oameni păcătuiesc, dar nu îi interesează legătura dintre păcatul lor și pedeapsa pentru el. Nu puțini mint sau fac compromisuri fără a se gândi că, pentru păcatele lor – care au implicații asupra vieții unui mare număr de oameni, Dumnezeu îi va pedepsi. Când un politician care se consideră creștin ajunge pe patul de boală e puțin probabil că se va gândi că boala poate fi urmare a minciunilor lui.

Există oameni care păcătuiesc, dar afirmă că nu pot renunța la păcatul lor. Sunt unii care suferă de patima desfrâului, dar se consideră prea legați de ea și de aceea nici nu încearcă să scape de ea. Ajunși pe patul de boală nu se gândesc că poate boala e urmare a desfrâului, pentru că pur și simplu consideră acest păcat un element fără care viața nu are sens.

Există oameni care păcătuiesc, dar care nu vor să renunțe la avantajele pe care le oferă păcatul. Sunt atâția vânzători care fură la cântar, care ajunși pe patul de boală nu fac legătura între cauză și efect pentru simplul fapt că în propriii ochi sunt mai puțin păcătoși decât alții.

Mai există oameni care pur și simplu nu vor să știe dacă anumite fapte sunt păcate, pentru că, dacă ar ști, ar fi puși într-o dilemă morală. Sunt femeile care, având sterilet sau luând pilula „de a doua zi”, cred

că nu pot rămâne însărcinate. Dar de fapt unele din ele fac avorturi fără să fie conștiente de asta. Steriletul nu împiedică formarea embrionului, ci numai dezvoltarea sa. Și tot așa multe tipuri de pilule anti-concepționale nu fac altceva decât să omoare embrionul imediat după formarea sa. Sunt conștiente aceste femei că sunt criminale? Nu. Și, din moment ce nu știu că avortează, nu își pun problema că sunt pedepsite pentru acest păcat. La spovedanie evită acest subiect, de teamă ca nu cumva părintele să le spună că nu e bine ce fac. Și atunci, pur și simplu, refuză să ceară lămuriri care le-ar putea încurca socotelile.

Sunt oameni care nu știu că unele fapte sunt păcate. Acest subiect e foarte delicat: unde nu e lege, nu poate fi pedeapsă pentru călcarea legii. Numai că legea există și dacă oamenii nu o cunosc. Despre oamenii din această ultimă categorie nu voi spune decât că unul dintre păcatele lor este tocmai faptul că nu au fost interesați să afle mai multe despre învățătura și viața creștină. Pentru că, dacă ar fi avut acest interes, atunci ar fi știut ce anume este păcat și ce nu. Totuși nu trebuie să privim lucrurile prea rigid, fariseic: în realitate unele amănunte îi pot scăpa unui credincios chiar după ani de zile de viațuire în Biserică.

Ar mai fi de amintit și cazul, des întâlnit, al celor care la vreme de necaz sau de boală își dau seama că au fost pedepsiți pentru păcatele lor, dar aleg dintre aceste păcate numai pe cele foarte mari. Nu se gândesc că pedeapsa ar fi putut veni și pentru păcate despre care consideră că pot fi trecute cu vederea.

După atâtea generalități voi trece la lucruri mai precise, adresându-mă în mod direct bolnavului. (Cele spuse despre bolnavi vor fi valabile și pentru ceilalți oameni pedepsiți pentru anumite păcate. Citito-

rii însă au libertatea de a nu se recunoaște în niciuna dintre aceste categorii.)

De ce ești bolnav? Care sunt păcatele pentru care te-a pedepsit Dumnezeu? Poate că până acum nu te-ai gândit să asculți glasul conștiinței. Acest glas te poate ajuta să înțelegi rostul bolii și să ieși renăscut sufletește din această încercare. Ai de ales: ori asculți glasul conștiinței, și atunci îți îndrepți viața, ori stingi acest glas, și rămâi în păcat.

Dacă rămâi în păcat, mai devreme sau mai târziu boala ta trupească poate că va trece (nu mă refer la cei care suferă de boli incurabile), dar boala ta sufletească te va însoți în continuare. Nu poți cunoaște nici dragostea lui Dumnezeu, nici iubirea oamenilor dacă sufletul tău este murdar. Dacă nu te pocăiești, nu vei cunoaște viața binecuvântată de Dumnezeu. Nu te pocăiești? O să vină alt necaz, altă durere, și iarăși vei fi pus să alegi între bine și rău. Și, dacă vei tot alege păcatul, adică răul, vei alege iadul. Dacă tot amâni pocăința, cu siguranță moartea te va lua pe nepregătite. Poate că rândurile mele ți se par ca niște vorbe goale, vorbe seci...

O, dacă ai asculta glasul lui Hristos, Care vrea îndreptarea și mântuirea ta... O, dacă ai avea înțelepciunea să primești această lecție pe care ți-o dă boala...

„Ce se întâmplă dacă primesc această lecție? Știu eu că mă voi mântui? Știu eu că merită atâta răbdare?”

Sunt mulți oameni care își pun această întrebare. Nu toți bolnavii se vor mântui. Boala nu este un pașaport pentru rai. Numai bolnavii care și-au cunoscut neputințele și s-au pocăit de păcatele lor vor doborânda raiul.

„Dar ce este raiul? De ce să mă lupt pentru dobândirea lui?...”

Oamenii se luptă din toate puterile pentru a obține tot felul de avantaje pământești. Când este vorba de dobândirea raiului, puterile lor se împuținează brusc; oamenii sunt atrași de rai mai ales prin faptul că nu vor să ajungă în iad. Raiul nu este ales pentru că acolo e Hristos, că acolo este Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu cu toți îngerii și sfinții. Raiul este ales pentru că alternativa ar fi iadul. Și, în afară de unii sataniști sau de anumiți bolnavi psihic, nimeni nu vrea iadul.

Omul modern nu suspină după rai, nu așteaptă raiul. Și-l dorește ca pe un capriciu, fără ca această alegere să aibă pentru el o importanță covârșitoare. Raiul înseamnă întâi de toate viață în Dumnezeu. Or omul modern nu vrea să Îl cunoască pe Dumnezeu nici măcar în viața pământească, așa că nu își pune problema acestei cunoașteri în viața viitoare.

De ce nu vor oamenii să asculte glasul conștiinței? De ce nu vor să priceapă lecțiile pe care Dumnezeu le predă prin intermediul bolilor sau al necazurilor? Pentru că pe oameni nu îi interesează mântuirea.

Cine nu crede în Dumnezeu, cine nu așteaptă învierea morților și viața veacului ce va să fie, nu are forța de a se lupta cu propriile patimi și neputințe. Nu are pentru ce să renunțe la idolii pe care și i-a ridicat, pentru a se lăsa călăuzit de Dumnezeul care îi vorbește prin glasul conștiinței și, mai puternic, prin glasul Bisericii – glasul Trupului lui Hristos.

Nu e nevoie de vreo tehnică specială de meditație pentru a ajunge să ascuți glasul conștiinței. Este nevoie doar de dorința sinceră de mântuire, și prin

rugăciune Dumnezeu va îndepărta zgura pe care această lume încearcă să o arunce pe conștiința ta.

Hristos, Fiul lui Dumnezeu, S-a răstignit pentru mântuirea noastră. El a murit pentru ca noi să ne bucurăm de împărăția cerurilor. Dacă vrem să ascultăm chemarea Sa, știm ce trebuie să facem...

Am vorbit până acum despre faptul că, ajunși pe patul de boală, bolnavii trebuie să își cerceteze cugețul și să vadă ce păcate și greșeli au făcut, și să caute să își îndrepte viețile, punând început bun mântuirii. Dar oare omul păcătuiește numai până să ajungă bolnav? Oare bolnavii sunt cu toți oameni virtuoși?...

Bolnavul se poate lăsa biruit de mânie sau de deznădejde, se poate îndulci cu gândurile de desfrâu (chiar dacă pentru o vreme este împiedicat să se desfete în voie de plăcerile trupului), poate păcătui în fel și chip în mintea sa. Cine îl vede? Cine îl știe?

Mai mult încă, sunt foarte multe păcate pe care le poate săvârși nu numai cu gândul, ci și cu fapta, pentru că numai paralizia generală poate împiedica un bolnav să se abțină de la păcatele cu trupul. Dar nici măcar paralizia generală: un paralizat poate fi biruit de lăcomia pântecelui, și poate mânca extrem de mult, chiar dacă nu are altă posibilitate de a săvârși păcatul.

În lupta duhovnicească, bolnavul trebuie să aibă deci mare grijă, pentru că starea de suferință pe care o aduce boala se asociază cu gândul de obținere a unei stări de plăcere imediată, a unei evadări pe care o aduce patima. Fie că această plăcere rămâne la nivelul gândurilor (în urma vizionării unor filme sau *contemplării* unor postări indecente de pe rețelele de socializare), fie că se transformă în faptă, această evadare nu este decât părăsirea lui Hristos pentru satisfacerea voii proprii și a împlinirii voii diavolului.

„Lăsați-mă în pace, nu vă băgați în viața mea...” De-a lungul timpului, aceste cuvinte au fost rostite de nenumărate ori. Pentru o vreme, bolnavul se vede nevoit să accepte o viață în care nu mai face tot ce făcea înainte. Libertatea de a trăi după voia proprie, și implicit cea de a păcătui, este restrânsă. Acest căluș al patimilor, care este boala, îl face să se revolte cu toată ființa lui. Și, nefiind obișnuiți să își manifeste libertatea săvârșind fapte bineplăcute lui Dumnezeu, unii bolnavi sunt ispitiți să cadă – și unii chiar cad – în anumite păcate pe care nu le-ar fi săvârșit dacă nu ar fi fost bolnavi. Câți oameni nu s-au apucat de băutură în urma unei boli?...

Trebuie deci ca bolnavii să își cerceteze cugetul și să vadă nu numai unde au păcătuit înainte de a se îmbolnăvi, ci trebuie să aibă puterea de a vedea și unde păcătuiesc sau greșesc în vreme ce spinul bolii le împunge trupurile. În timp, unele capricii, unele dorințe care la început par nevinovate, pot degenera în patimi. Deci...

„Cât timp sunteți bolnavi, nu vă spălați pe dinți!”

De ce, e ceva rău în spălatul pe dinți? Nu, evident că nu. Voiam doar să atrag le atenția bolnavilor să fie atenți la tot ceea ce fac. Și, așa cum sunt siguri că nu e nimic rău în spălatul pe dinți, tot așa să fie siguri și că nu e nimic putred nici în faptele pe care boala nu îi împiedică să le săvârșescă.

Cât despre capriciile bolnavilor, nu e greu de observat că unii cârtesc oricât de bine ar fi îngrijiți... Sfântul Teodor Studitul întreba retoric: „Nu se dă pentru bolniță pâine albă, într-adins de făcută, vin, untdelemn, măline și altele de multe feluri, pentru mângâierea lor? N-au baie și odihnă? Atunci de ce cârțiți și cu cine vreți să vă asemănați, ticăloșilor și

nebunilor? Vreți, negreșit, să rămână și oasele voastre în pustie, ca ale iudeilor de altădată? Ce spune cântitorul? Ba că i-a schimbat pâinea, ba că i-a prefăcut vinul și nu-i dulce la băut. De unde să avem și dulce și vechi, ticălosule? Ai uitat făgăduiala că vei petrece întocmai ca Sfinții Părinți, pentru care paharul de oțet era un pahar foarte dulce și care primeau cea mai amară bucățică cu mulțumire? Nu fiți nebuni, ci veniți-vă în fire odată și răbdați cu smerenie, căci numai așa pâinea goală și puținele verdețuri vi se vor părea dulci și vor fi folositoare sănătății voastre” [20; 43]. Cuvintele acestea au fost adresate de către Sfântul Teodor Studitul monahilor din obștea sa. Dacă s-ar fi adresat monahilor de astăzi, mult mai vlăguiți duhovnicește, ar fi fost mai îngăduitor. Iar dacă s-ar fi adresat mirenilor, pogorământul său ar fi fost și mai mare. Dar, cu toată pogorămintele îngăduite de Biserică bolnavilor, totuși sunt unii care cârtesc tot timpul, ca și cum jugul pus asupra lor ar fi prea greu. Biserica poate face multe pogorăminte, dar nu poate legaliza păcatul, nu poate trece cu vederea unele păcate numai pentru că oamenii consideră că nu au puterea să se lupte cu ele.

(Nu este locul aici să insistăm asupra pogorămintelor pe care unii preoți le fac la presiunile unor bolnavi insistenți, sau de pogorămintele pe care le fac alți preoți pentru a-și atrage *clienți*, dând dovadă de o dragoste fățarnică, de o dragoste mincinoasă, de o dragoste care calcă în picioare canoanele și posturile rânduite de Sfinții Părinți. Am auzit și creștini făcând afirmații de genul: „Duhovnicul meu m-a pus să țin tot postul, deși am mari dureri de ochi... Dar nu-i nimic, mă duc la părintele cutare, că e mai înțeleghător, mai blând.” Problema este că dacă un părinte dezleagă ceea ce Biserica a legat, dezlegarea lui e lip-

sită de putere. Preoții nu sunt vrăjitori și nu pot lega sau dezlega tot ce le trece prin cap. Cuvântul Mântuitorului către ucenicii Săi: *Adevărat grăiesc vouă: Oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer*, nu trebuie înțelese ca și cum preotul ar fi atotputernic. Dacă un preot vrea să cunune o soră cu fratele ei, slujba lui nu ar avea nicio putere... Ba ar fi chiar blasfemie. Deci pogorământele trebuie făcute fără a se ieși din rânduiala Bisericii, fără a se călca predania Sfinților Părinți. Atunci când, prin insuflarea Duhului Sfânt, acești sfinți au stabilit rânduielile Bisericii, nu au făcut-o pentru a închide ușile raiului oamenilor care au trebuință de doctor pentru sufletele lor. Ci au făcut-o tocmai pentru a-i ajuta pe oameni să Îl cunoască pe Hristos, adevăratul Doctor al sufletelor și al trupurilor, și să dobândească raiul.)

Bolnavul care e creștin este în primul rând creștin și în al doilea rând bolnav. Nu trebuie să considere că boala îl reprezintă mai bine decât credința creștină. Sau, dacă își dă seama că se consideră mai întâi bolnav și abia apoi creștin, să își dea seama că starea în care se află e nefirească.

Mă opresc aici. Sfântul Ioan Scărarul atrăgea atenția asupra faptului că sunt unii oameni care, deși trăiesc în patimi, vorbindu-le altora despre viața virtuoasă ajung să fie și ei modelați de propria propovăduire. Nădăjduiesc că Dumnezeu mă va ajuta și pe mine ca, ajuns pe patul de boală, să am puterea de a asculta glasul conștiinței și să înțeleg rostul bolii. Mai mult încă, nădăjduiesc că mă va ajuta să ascult acest glas chiar fără să ajung pe patul de boală...

BOLNAVUL ȘI PUTEREA RUGĂCIUNII

Vreau să îți scriu câteva idei despre canonul de rugăciune al bolnavului. Motivul pentru care fac asta este că am constatat cu tristețe că unii bolnavi răstălmăcesc cuvintele Sfinților Părinți privitoare la această problemă. Răstălmăcind învățătura patristică despre boală își fac rău singuri. Celor care o răstălmăcesc în cunoștință de cauză nu am ce să le scriu. De altfel, cred că aceștia nici nu s-ar osteni să citească ceva care le-ar contrazice poziția în care se complac.

Știu însă că există și oameni care înțeleg greșit anumite învățături ale Sfinților Părinți nu din rea voință, ci pur și simplu pentru că li s-au părut atât de simple și de clare încât nu au considerat că mai este nevoie de lămuriri suplimentare.

„Rugăciunea este ajutorul cel mai tare al bolii” – ne spune Sfântul Isaac Sirul [8; 72].

Poate un credincios să conteste o astfel de afirmație? Da. Și pentru a arăta în ce mod o poate face, voi reproduce un citat din învățătura Sfântului Tihon de Zadonsk: „Ce rugăciune îi trebuie bolnavului? «Mulțumire și suspinare». Acestea înlocuiesc orice nevointă. Deci, fiți senină!” [21; 32-33].

(Spunând că rugăciunea care îi trebuie bolnavului este mulțumirea și suspinarea, Sfântul Tihon de Zadonsk nu a recomandat bolnavilor să renunțe la rugăciune – deși crucea bolii este grea, ea nu ține locul rugăciunii. Numai la o citire superficială se poate înțelege așa. De fapt, bolnavul care suspină nu poate să nu cârtească dacă nu primește putere de la Dum-

nezeu prin rugăciune. Ca suspinarea să nu izgonească mulțumirea este nevoie de rugăciune. Fără rugăciune, bolnavul nu poate cunoaște liniștea. Sfântul Tihon încerca să explice că nu este bine ca bolnavul să caute o pravilă de rugăciune foarte aspră, boala însăși fiind un canon. Dar acest canon, chiar dacă în unele situații face imposibilă prezența la slujbele Bisericii, nu exclude rugăciunea.)

Știu că oamenii care merg la biserică de multă vreme nu găsesc nicio contradicție între cuvântul Sfântului Isaac Sirul și cel ale Sfântului Tihon. Dar ceilalți? „Ori rugăciunea e ajutor al bolii, ori boala țin loc rugăciunii, nu? Ce să înțelegem?”

Alte citate din sfaturile Sfântului Teofan Zăvoarățul ne ajută să ne lămurim: „Bolile țin loc de canon. Răbdați cu seninătate: ele sunt pentru Dumnezeu ca săpunul pentru spălătorese. La biserică, fiind bolnavă, nu sunteți îndatorată să mergeți. Strigați acasă mai des către Dumnezeu! Dacă nu faceți ceea ce nu vă stă în putere, asta nu înseamnă că sunteți pentru Dumnezeu ca un copil vitreg” [21; 35].

„Nu puteți merge la biserică din pricina bolii, așa încât ați rămas la pravila de chilie. Împliniți-o după putere. Să știți că pravila este de trebuință din pricina neputinței noastre, nu pentru rugăciunea în sine, care se poate face și fără pravilă... Stați cu gândul la Liturghie – nu ca un săvârșitor, ci ca unul ce e de față (prin mutarea cu gândul) la Liturghia săvârșită de altul” [21; 33].

„Ce mare lucru că trebuie să stați în chilie, că nu mergeți la biserică (nu din lenevie, ci din boală)? Când vă rugați, vă faceți de fiecare dată biserică lui Dumnezeu (II Cor. 6, 16), fiindcă Dumnezeu este pretutindeni” [21; 33].

Trebuie totuși să observăm modul în care cei slabi în credință pot răstălmăci cuvintele Sfântului Teofan. Înainte de aceasta însă voi preciza că poziția Sfântului Teofan nu este deloc originală, ci este o poziție care se regăsește în alte scrieri sau cuvinte ale Sfinților Părinți. Nu are rost să aduc multe dovezi în acest sens. Consider că este de ajuns să reproduc un singur citat, din învățătura Sfântului Ioan din Gaza, citat în care întâlnim aceeași învățătură duhovnicească: „Despre psalmodie sau liturghie, nu te necăji. Căci nu ți le cere Domnul odată ce ești bolnav. Cel ce ia aminte la sine își pricinuiește el însuși suferința nevoinței pentru Domnul și pentru mântuirea sa... Dar tu ai suferința bolii în locul suferinței nevoinței. În privința bolii, nu te descuraja, căci nu te va părăsi Domnul, ci o va folosi cum singur El știe spre folosul tău, ca să nu suferi peste putere” [22; 116].

Înțelesul unor astfel de cuvinte pare foarte clar și pentru cei întăriți în credință și pentru cei care le răstălmăcesc fără voie. Celor dintâi explicarea lor le poate părea inutilă, și greșeala poziției celorlalți li se pare evidentă. Totuși, nădăjduiesc că primii vor înțelege rostul pentru care scriu rândurile de față.

Iată trei moduri de raportare la rugăciune în vremea bolii:

1. „Sunt bolnav și nu merg la biserică. Mă doare ficatul și prefer să stau să mă relaxez, uitându-mă la televizor. Nu am stare să mă rog, îmi e mai bine să stau așa, așteptând să mă vindece Dumnezeu. Canonul o să mi-l fac după ce o să mă simt din nou bine.”

2. „Sunt din ce în ce mai bolnav, dar cu ajutorul lui Dumnezeu reușesc să mă duc uneori la biserică. Îmi e tare rău, dar când mă rog simt o liniște și o pace binecuvântată. Mă străduiesc să îmi fac canonul în fiecare zi. Multă putere îmi dă rugăciunea...”

3. „Sunt bolnav, mă doare capul groaznic, dar îmi pun nădejde mare în puterea rugăciunii. Mă rog până nu mai rezist, până simt că îmi plesnește capul. Termin repede canonul pe care mi l-a dat duhovnicul, după care zic vreme de câteva ore alte rugăciuni. Și, deși doctorul și duhovnicul mi-au zis să dezleg postul, eu nu mă las influențat de părerile lor. Ba chiar postesc până mă ia amețea...”

Prima poziție este caracteristică unui om care iubește păcatul, cea de-a doua este poziția unui om care duce lupta cea bună pentru mântuire. Ultima poziție este specifică unei persoane care dă dovadă de râvnă exagerată, de râvnă care e fiică a mândriei. Părintele Serafim Rose, urmând predaniei Sfinților Părinți, atrăgea atenția asupra faptului că cel care păcătuiește din râvnă exagerată se află într-o poziție mai periculoasă decât cel care păcătuiește pentru că iubește păcatul. Râvnitorul este înșelat de diavol și se încapățânează să rămână în înșelarea sa, fiind convins că toți ceilalți vor să îl rupă de sfințenie. Pe când păcătosul, într-un moment de pocăință, poate înțelege căderea în care se află și se poate ridica din cădere. (Să nu se înțeleagă însă că cei care cad în păcate de-a dreapta, din pricina râvnei fără măsură, sunt pierduți. Deși le este greu să își înțeleagă greșeala, nu sunt predestinați la iad, chiar dacă le este mai greu să se pocăiască.)

Oamenii care se regăsesc în cea de-a treia poziție sunt lipsiți de măsură. Tot părintele Serafim Rose atrăgea atenția asupra faptului că cei care ajung la o astfel de poziție extremistă sunt mai ales cei recent convertiți la Ortodoxie (părintele vorbea chiar despre sindromul *convertitului nebun*: diavolul, văzând cum un suflet vrea să îi scape din gheare, îl îndrumă pe drumul păcatelor de-a dreapta, drum care nu de puți-

ne ori se termină la spitalele de psihiatrie.) În momentul în care se îmbolnăvesc, astfel de convertiți sunt ispitiți să refuze sprijinul medicului, să refuze să ia medicamente pe motiv că se tratează prin rugăciune. „...deși doctorul și duhovnicul mi-au zis să dezleg postul, eu nu mă las influențat de părerile lor. Ba chiar postesc cât pot...” Cei care se regăsesc în această a treia poziție prin postul exagerat își pot distruge trupul – și aceasta este o altă formă de sinucidere, iar prin faptul că se forțează să se roage mai mult decât le stă în putere își vatămă mintea: astfel, de la boala trupească pot ajunge la boli sufletești, mult mai greu de vindecat. Am auzit de astfel de cazuri, am auzit de oameni care după ce au ajuns la spitalul de psihiatrie au regretat amarnic că au călcat cuvântul duhovnicului și s-au zbatut să cucerească culmile sfințeniei în câteva zile. Urcușul lor a fost superficial, și a lăsat răni foarte urâte. Nu scriu foarte mult despre această afirmație pentru simplul motiv că nu are foarte mulți partizani. (Și bine că nu are mai mulți...) Ar fi nepotrivit să tratez la fel de amplu trei poziții care nu au segmente egale de simpatizanți.

Prima poziție este specifică unei persoane care, citind cuvinte cum sunt cele ale Sfântului Teofan, a considerat că boala este o cruce privilegiată și a renunțat la rugăciune: „Sunt bolnav, și nu merg la biserică. Mă doare ficatul, și prefer să stau să mă relaxez uitându-mă la televizor. Nu am stare să mă rog, îmi e mai bine să stau așa, așteptând să mă vindece Dumnezeu. Canonul o să mi-l fac după ce o să mă simt din nou bine.”

Să analizăm puțin această poziție. Cum e omul bolnav? Această întrebare nu o putem pune așa cum am întreba care sunt caracteristicile ursului polar. Ursul îl știm din cărți sau din emisiuni de televiziune.

Pe când boala am trăit-o cu toți, mai mult sau mai puțin, pe propria piele.

De obicei, bolnavul este un om mai plictisit, nemulțumit de faptul că suferința îi răstoarnă anumite planuri. Este un om mai irascibil. Un om care până ce nu își recapătă sănătatea are o stare generală proastă. Un astfel de om caută ca sănătatea să îi vină cât mai repede, să îi pice din cer. De parcă Dumnezeu ar fi vinovat de faptul că i-a trimis boala, din rațiuni superioare, și omul așteaptă ca tot El să îi aducă sănătatea. Ca și cum boala ar fi o întâmplare nefericită, ca și cum nu și-ar avea sens. Cuvintele Sfântul Teofan – „boala ține loc de canon...” – îi merg la inimă. Cum să se mai roage când este plictisit, când este nervos, când este obosit? Cum să se roage când deznădejdea i-a pătruns în suflet?

Nu este nevoie de prea multe cuvinte ca să se înțeleagă faptul că nici această poziție nu este bună. Și totuși, ce voi face, îl voi contrazice pe Sfântul Teofan Zăvorâtul și pe cei de-un cuget cu el? Departe de mine gândul acesta.

Nu îl voi contrazice pe Sfântul Teofan, ci voi încerca să lămuresc cuvintele sale, și astfel se va vădi faptul că prima poziție nu se regăsește în aceste cuvinte decât la o privire superficială. Întâi de toate trebuie precizat cui anume i se adresează Sfântul Teofan: unei persoane întărite în credință, unei persoane care înțelege viața creștină ca pe o luptă pentru mântuire. Precizarea aceasta este foarte importantă. Pentru a explica de ce, fac o paranteză: dacă un baschetbalist are piciorul rupt, antrenorul îi va spune să facă tot posibilul pentru ca piciorul să i se refacă în cel mai scurt timp. Dacă îi cunoaște *râvna*, poate că nu este nevoie să îi spună: „Ai grijă de picior, dar fă și toate exercițiile pe care le poți face cu brațele, ca să

nu îți pierzi condiția fizică...” Antrenorul știe că sportivul nu va lăsa timpul să treacă degeaba. De ce? Pentru că pentru orice sportiv timpul înseamnă enorm. Și, dacă iubește sportul cu pasiune, dacă sportul e viața lui, sportivul nu își va cruța puterile

Dacă însă un sportiv aflat la începutul carierei își rupe piciorul, antrenorul îi va spune cu lux de amănunte tot ce trebuie să facă pentru a folosi timpul la maxim.

Aș compara sportivul al cărui picior e rupt cu bolnavul care primește de la duhovnic sfaturi privitoare la canon: pe cel care se află la începutul viețuirii sale creștine, duhovnicul îl va sfătui cu grijă să se roage cât îi stă în putere, îi va vorbi despre marele folos al rugăciunii... Pe sportivul avansat antrenorul nu îl va sfătui să își înmulțească eforturile, ci îl va sfătui să aibă măsură, îl va sfătui să nu exagereze cu exercițiile, pentru a nu-și îngreuna refacerea. Tot așa, pe creștinul sporit în viețuirea duhovnicească părintele nu îl va sufoca prin vreun canon foarte greu, ci va căuta să îi tempereze râvna.

Iată ce scrie tot Sfântul Teofan: „Alt folos este și acela că, dacă ați fi fost sănătoasă, dacă v-ați fi hotărât să vă dați osteneala pentru mântuirea dumneavoastră, ați fi fost nevoită să țineți posturi aspre, să faceți privegheri, rugăciuni lungi, să stați la slujbele bisericești de obște și încă alte lucruri anevoioase să întreprindeți. Acum însă, în loc de toate acestea, vi se cere răbdarea sănătății șubrede. Răbdați deci, și de nimic nu vă tulburați. Atâta doar: să țineți sufletul în starea cuviincioasă. Partea duhovnicească vă e întreagă. Ca atare, cu ea trebuie să slujiți lui Dumnezeu întru toată deplinătatea” [21; 22].

Ce înțelegem de aici? Că viața creștină este pentru omul sănătos o viață de mare nevoie. De fapt,

viața creștină este o cruce. Prin boală creștinul nu se întâlnește în mod brusc cu crucea, ci doar – pentru o vreme – înlocuiește o cruce cu alta, care poate fi mai grea. Poate că ar fi bine să mai reproduc încă un citat din Sfântul Teofan, care va nuanța ideea pe care încerc să o prezint:

„Nu e nimic că nu faceți toate mătăniile după pravilă. Puteți să nu treceți aceasta în lista de păcate, ci curățiți ceea ce ați trecut deja. Împliniți pravila făcând rugăciunea lui Iisus în tăcere. Totodată, dacă puteți face mătănii, faceți câte puteți; de nu, stați în picioare. Dacă nu puteți sta în picioare, ședeți; dacă nu puteți șede, stați întinsă. Atâta doar: nu încetați a fi cu mintea împreună cu Domnul” [21; 29].

Nu ține boala loc de canon? Atunci de ce Sfântul Teofan nu îi spune să renunțe să mai facă mătănii? De ce încearcă doar să o consoleze că nu e un păcat că nu face toate mătăniile după pravilă? Cine citește cu atenție aceste cuvinte ale Sfântului Teofan înțelege că nu există nici cea mai mică contradicție între ceea ce păreau a fi cele două puncte de vedere ale sfinților Bisericii privitoare la rugăciunea bolnavului.

Am precizat că nu era vorba de două puncte de vedere, ci de aceeași învățătură prezentată însă unor oameni aflați pe trepte duhovnicești diferite. Prin faptul că duhovnicul nu dă același canon unui copil de zece ani, unui om de treizeci de ani și unui bătrân de optzeci nu trebuie să se înțeleagă că există trei învățături diferite despre spovedanie. (De altfel, nici doctorul nu le prescrie copiilor medicamentele pe care le prescrie adulților.)

Este foarte important ca atunci când citim cărți duhovnicești să fim foarte atenți la toate elementele prezentate în text, nu să izolăm în mod sectar vreunul dintre ele și să ne lăudăm că ne-am însușit cine

știe ce învățătură înaltă despre mântuire. Dacă vom încerca să plinim măsura postului pe care un părinte din Pateric îl rânduia ucenicilor săi riscăm să ne pierdem și mântuirea, și mințile. Nu putem considera sfaturi date la un moment dat unei persoane anume ca fiind reprezentative pentru întreaga învățătură a Bisericii privitoare la un anumit subiect.

Întrucât am arătat erorile primei și celei de-a treia poziții prezentate la începutul acestei scrisori, părăsim tărâmul polemicii pentru a aduce câteva completări și explicații privitoare la cea de-a doua poziție, care este caracteristică unei persoane întărite în credință și care dă dovadă de dreaptă socoteală: „Sunt din ce în ce mai bolnav, dar cu ajutorul lui Dumnezeu reușesc să mă duc uneori la biserică. Îmi e tare rău, dar când mă rog simt o liniște și o pace binecuvântată. Mă străduiesc să îmi fac canonul în fiecare zi. Multă putere îmi dă rugăciunea...”

Sunt conștient că puțini oameni au o astfel de atitudine în fața bolii. De ce? Pentru că puțini oameni au o atitudine creștină față de lume atunci când sunt sănătoși. Cine nu vrea să trăiască o viață creștină când este sănătos nu duce o viață creștină atunci când se află pe patul de boală. Este adevărat că unii se pocăiesc atunci când ajung în suferință, totuși ei constituie cazuri deosebite, care nu se pot generaliza. Dacă în spitale pocăința ar fi un fenomen de masă, problema s-ar putea pune altfel. Dar, pe măsură ce credința este înlocuită de apostazie, scade proporțional și numărul celor pentru care suferința este înțeleasă ca o chemare la pocăință...

Mă văd pus în următoarea dilemă: cititorilor care duc o viață creștină nu am ce sfaturi privitoare la rugăciunea la vreme de boală să le dau, pentru că ei știu ce au de făcut. Celor care au devenit interesați de

tema rugăciunii abia când au ajuns pe patul de boală nu știu ce să le spun mai întâi. Asta pentru că sunt multe învățături despre rugăciune, prezentate în amănunțime de către sfinții Bisericii și părinții contemporani, care le-ar fi de mare folos. Îmi este foarte greu să sintetizez în câteva fraze o învățătură prezentată în numeroase scrieri de mare preț. Și nu e locul aici nici măcar să rezum învățătura Sfinților Părinți despre rugăciune. De aceea îi îndemn pe cei interesați de această temă să citească chiar textele sfinților sau ale cuvioșilor părinți din vremurile noastre. Aceste texte sunt pline de putere, sunt pline de hrană cu care se poate hrăni orice suflet flămând.

Ce canon de rugăciune trebuie să facă bolnavul? Cunoaște Biserica un canon standard care să poată fi spus de orice bolnav?

Singurul canon universal, dacă putem vorbi de așa ceva, este cel pe care l-a menționat Sfântul Teofan: „Să țineți sufletul în starea cuviincioasă. Partea duhovnicească vă e întreagă. Ca atare, cu ea trebuie să slujiți lui Dumnezeu întru toată deplinătatea.”

Înainte de orice altceva, acest lucru trebuie să îi fie clar bolnavului: că, dacă puterile fizice i-au slăbit, totuși mintea îi este întreagă (nu mă refer la cei cu boli psihice). Și lupta cu patimile este o luptă foarte grea, dar i se cere fiecărui creștin – deci și bolnavului. Lupta de păzire a minții în vreme de boală, când deznadejdea și întristarea vor să pună stăpânire pe inimă, este deci absolut necesară pentru oricine vrea să se mântuiască.

Cât privește canonul de rugăciune primit de la duhovnic, creștinul trebuie să înțeleagă canonul nu ca pe o pedeapsă pentru păcatele sale, ci ca pe un leac potrivit cu boala pe care o are. Cu cât sufletul s-a murdărit mai tare prin păcate, cu atât boala se vin-

decă mai greu, și este nevoie de un tratament mai dur. Când rănila sunt adânci, tămăduirea durează mai mult. Creștinul trebuie să privească la canonul pe care îl are nu ca la un dușman, ci ca la un prieten. Chiar dacă de multe ori este ispitit să facă orice altceva în locul canonului, creștinul trebuie să știe că fără vindecarea sufletului nu va vedea împărăția cerurilor.

Dacă este încercat de o boală ușoară, care nu îi îngreunează rugăciunea, bolnavul nu are niciun motiv să nu își facă în fiecare zi canonul.

Dacă boala este grea, și săvârșirea canonului este peste puterile bolnavului, acesta trebuie să facă atât cât îi stă în putință. De exemplu, dacă un creștin care a primit canon să facă în fiecare zi Paraclisul Maicii Domnului și un număr de mătăanii își rupe piciorul, este de la sine înțeles că nu va putea face mătăaniile. Dar nu are niciun motiv să renunțe la Paraclis.

Dacă poate lua legătura cu duhovnicul său (ori față către față, ori telefonic sau prin scris), bolnavul îi poate spune acestuia că boala îl împiedică să facă o parte din canon (sau, în cazuri mai grele, chiar tot canonul). Duhovnicul poate rândui scurtarea canonului sau schimbarea acestuia în funcție de capacitatea bolnavului de a-l împlini.

Sunt și situații de excepție în care un creștin, atunci când ajunge grav bolnav, primește de la părintele său un canon mult mai greu decât avea de obicei (când se află în preajma unei operații, ori când se află în situații limită în care este nevoie de mai multă rugăciune...).

Dacă nu poate lua legătura cu părintele său duhovnic, bolnavul poate cere sfatul unui alt preot. Nu se pune problema că acesta va dezlega ce a legat celălalt

lalt duhovnic, ci, până ce bolnavul va putea ajunge la părintele său, se va putea folosi de sfaturile unui alt slujitor al altarului.

În cazul în care bolnavul nu poate lua legătura cu duhovnicul său sau cu vreun alt preot, situația lui este delicată prin faptul că se află în fața unui alt examen (of, și câte examene ne oferă viața...): el trebuie să fie de o sinceritate maximă cu el însuși – să se gândească bine dacă poate sau nu să facă canonul, sau cât anume poate să facă din canon.

Sfântul Paisie Aghioritul spune că „trebuie ca fiecare să-și încerce rezistența sa și astfel să ia aminte. Mai ales atunci când omul este la o vârstă înaintată, este trebuință de mai multă atenție, pentru că unei mașini vechi, dacă va alergera cu aceeași viteză cu care alergera atunci când era nouă, îi vor sări și roțile și carburatorul... În perioada în care mă durea mijlocul, nu puteam rosti rugăciunea lui Iisus stând în picioare. Când am văzut că situația s-a îmbunătățit puțin, m-am ridicat și am început să fac rugăciunea în picioare și metanii, dar a început să mă doară din nou. M-am așezat puțin. Apoi mi-am spus: «Hai să mai încerc». Dar din nou a început să mă doară. După aceea nu am mai continuat, dar eram împăcat cu conștiința” [13; 234-235].

Silirea forțată poate avea urmări negative. Dar să luăm aminte la faptul că Sfântul Paisie nu s-a lenevit să se ridice la rugăciune. Ci a făcut tot ce i-a stat în putință. În cele din urmă, biruit de neputința trupescă, a renunțat să se mai roage stând în picioare. Ce e important aici? Faptul că avea conștiința împăcată. E greu să avem conștiința împăcată și când suntem sănătoși, dar când suntem bolnavi. Totuși, prin conștiință ne vorbește Dumnezeu. Și dacă, atunci când suntem bolnavi, încercăm să sufocăm glasul

conștiinței lepădând rugăciunea din comoditate, ne lepădăm prin aceasta și de Domnul rugăciunii, de Dumnezeuul căruia ar fi trebuit să Îi aducem rugăciuni.

Nu se află în această situație cei ale căror dureri sunt mucenicești, cei care sunt cu adevărat răstigniți de durerile bolii. Răbdarea lor este cea mai curată rugăciune. Dar nu mulți bolnavi se află într-o situație atât de gravă. Ba chiar unii nu cunosc deloc astfel de dureri îngrozitoare, chiar dacă bolile îi încearcă ani îndelungați.

Vreau să mai scriu un lucru care mi se pare important: este bine ca oricine vrea să biruiască starea de plictiseală, de tristețe sau chiar de deznădejde care îl poate cuprinde atunci când vrea să se apuce de canon să încerce să gonească această stare încă de când apare. Părinții duhovnicești recomandă într-o astfel de situație o anumită pregătire pentru canon: ea poate consta ori în citirea unui capitol din Noul Testament sau a unui fragment dintr-o carte duhovnicească, ori rostirea unei rugăciuni pe care creștinul o face cu mai multă tragere de inimă. Rostirea mecanică a canonului nu este de folos („Și ce să fac atunci, să nu îmi fac canonul deloc?” Nu, este mai bine să fie făcut canonul, chiar și mecanic, decât să se renunțe la el. Numai că este și mai bine ca în timpul rugăciunii creștinul să ia aminte la cuvintele pe care le rostește. Chiar dacă îi e greu, totuși acest efort îi aduce cunună.) Dumnezeu nu ne vrea niște papagali care să repete formule mântuitoare, ci vrea să înțelegem că suntem fiii Săi și că trebuie să ne adresăm Părintelui nostru în așa fel încât rugăciunea să fie nu numai o rugăciune a gurii, ci să fie o rugăciune în care mintea și inima se deschid lucrării harului dumnezeiesc.

Voi reproduce acum câteva învățăături din cartea *Pelerinul rus*, una dintre cele mai frumoase și mai mișcătoare cărți ortodoxe. Poate că ai citit-o deja, poate nu. Dar fragmentele pe care le voi reda aici este bine să rămână bine întipărite în mintea fiecărui creștin, și cu atât mai mult în cea a bolnavului care, stând pe patul de boală, are mai mult timp la dispoziție pentru a se ocupa cu această rugăciune. (Pentru cine nu știe, rugăciunea lui Iisus este formată din cuvintele „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul...”, iar în formă prescurtată se spune cu cuvintele „Doamne, Iisuse, Hristoase, miluiește-mă”. Pe treptele înalte ale rugăciunii, aceasta devine neîncetată și în urma rugăciunii mintea coboară în inimă; părinții duhovnicești învață că mirenii nu trebuie să caute treptele înalte ale rugăciunii, ci trebuie să rostească rugăciunea cu gura, până ce mintea le va fi curățită. Sărirea etapelor poate fi fatală, ducând la nebunie și la rătăcire.)

„Roagă-te oricum, însă mereu, și nu te neliniști de nimic, fii vesel și liniștit cu duhul, căci rugăciunea va rândui toate și te va înțelepți. Ține minte puterea rugăciunii despre care vorbesc Sfinții Ioan Gură de Aur și Marcu Ascetul; cel dintâi spune că «rugăciunea, chiar atunci când este făcută de noi, care suntem plini de păcate, ne curăță numaidecât...». Iar al doilea vorbește astfel: «Ca să ne rugăm într-un fel oarecare, stă în puterea noastră; dar să te rogi curat este un dar de sus!».

Prin urmare, jertfește lui Dumnezeu ceea ce îți stă în putere; adu-I la început drept jertfă măcar cantitatea, adică un număr cât mai mare de rugăciuni, și puterea lui Dumnezeu se va revărsa în neputința ta. Rugăciunea va deveni o deprindere și, făcându-se u-

na cu firea, va ajunge o rugăciune curată, luminoasă, înflăcărată, așa cum se cuvine. (...)

Iată, rugăciunea e totul! Ea ne este dată ca un mijloc atotcuprinzător spre mântuirea și desăvârșirea sufletului... Dar cu indicarea rugăciunii este aici strâns unită și condiția ei: «Neîncetat vă rugați!», așa cum poruncește cuvântul Domnului. Ca urmare, rugăciunea își va arăta toată puterea ei lucrătoare și roadele doar atunci când va fi rostită des, neîncetat. Repetarea deasă a rugăciunii ține fără nicio îndoială de voînța noastră liberă, pe câtă vreme osârdia, desăvârșirea, ca și curățenia rugăciunii sunt un dar de sus” [33; 196-197].

Un părinte care a murit destul de tânăr și care înainte de a muri a stat o vreme în spital îi sfătuia pe bolnavi să rostească rugăciunea lui Iisus cu gura cât mai mult: „Când sunteți sănătoși, aveți de alergat în multe părți. Vă este greu să prindeți momente atât de liniștite ca cele din spital. Încercați să goniți singurătatea prin rugăciune. Chiar dacă pentru o vreme rugăciunea lui Iisus va fi plictisitoare, chiar dacă vă va durea gura de prea multă repetare, nu renunțați. Nu se poate ca la rugăciunea lui Iisus, pe care o puteți spune și câteva ore pe zi, să aveți aceeași luare-ăminte pe care o aveți la acatiste, la paraclise sau la alte canoane care nu vă iau mai mult de o oră pe zi. Dar Dumnezeu nici nu cere să vă forțați la rugăciunea lui Iisus. Ea diferă de celelalte rugăciuni și canoane. Dacă mulți au regretat faptul că au încercat să sară direct la stări înalte – la rugăciunea minții sau la cea a inimii – nimeni nu a regretat faptul că s-a nevoit vreme îndelungată cu rugăciunea cu gura. Multora, această nevoie le-a schimbat viața... Duhovnicii nu interzic ucenicilor să rostească rugăciunea cu gura. Da, pentru rugăciunea minții este nevoie de sfatul și

de binecuvântarea unui duhovnic iscusit, pentru ca să nu se cadă în înșelare, dar rugăciunea cu gura, chiar dacă este lipsită de mari mângâieri, este lipsită și de pericole... Și, dacă omul va spori în rugăciune, îl va ajuta Dumnezeu să găsească un povățuitor iscusit, ca să îi arate care sunt etapele următoare...” (Părintele care a spus aceste cuvinte avea obiceiul să dăruiască metanii altora, pentru că șiragul de metanii – sau metanierul de mână – are rolul de a ajuta mintea să nu se împrăștie. Dacă bolnavul vrea să rostească rugăciunea lui Iisus, i-ar prinde bine un metanier.)

Cam atât am vrut să îți scriu. Este ușor să scrii despre rugăciune, dar este mai greu să te rogi, să duci povara rugăciunii. Dumnezeu să te lumineze și să te călăuzească pe calea rugăciunii, ajutându-te să nu te poticnești. Iar dacă te vei poticni, să te ajute să te ridici și să mergi mai departe...

Cărțile de folos pentru bolnav

Sfântul Efrem Sirul (îți) scria: „Frate, când va năvăli asupra ta vreun gând viclean, să-ți scoți sabia ta, adică să-ți aduci aminte de Dumnezeu, și vei tăia toată puterea vrăjmașului. Iar în loc de trâmbițe să ai dumnezeieștile Scripturi, că precum trâmbița cheamă pe ostaș, așa și Sfintele Scripturi, strigându-ne pe noi, ne adună gândurile la frica lui Dumnezeu. Și iarăși, precum trâmbița ce sună în vreme de război scoală și îndeamnă pe ostaș ca să se lupte cu potrivnicul, așa și dumnezeieștile cărți ne îndeamnă să avem silință spre bunătățile duhovnicești și ne întăresc împotriva patimilor. Drept aceea, frate al meu, să te silești ca adeseori să le citești pe ele, ca să-ți adune gândurile pe care le risipește vrăjmașul cu meșteșugul său cel rău. Trezește-te, iubituie, trezește-te cu stăruință, sârguiește-te ca de-a pururea să te silești la citire, ca să te învețe cum să scapi de cursele vrăjmașului și să guști din veșnica viață. Că citirea dumnezeieștilor cărți ridică și înțelepțește mintea cea înșelată și-i dăruiește ei înțelegere dumnezeiască” [3; 762-763].

Îți voi scrie câteva rânduri despre modul în care Sfânta Scriptură și cărțile duhovnicești pot schimba viața oricărui bolnav. (Nu cred că doar bolnavii trebuie să își schimbe viața în bine: la această schimbare este chemat fiecare creștin. Deci, chiar dacă mă adresez bolnavilor, cred că de cele scrise se vor putea folosi și cei care îi îngrijesc pe bolnavi...) Mă voi referi în mod special la Sfânta Scriptură, dar voi scrie și

despre celelalte cărți de folos mai ales pentru faptul că același Duh Sfânt care i-a luminat pe Sfinții Evangheliști i-a luminat – chiar dacă într-o măsură mai mică – și pe fiecare dintre autorii scrierilor duhovnicești, și i-a luminat și îi luminează pe toți cei care vor să citească aceste cărți pentru a lua putere în lupta pentru mântuire.

Voi începe prin a reproduce relatarea unei minuni, și apoi îți voi prezenta pe scurt învățătura despre ceea ce eu numesc taina Sfintei Scripturi, taină care se descoperă sufletelor credincioase și care nu poate fi deslușită în niciun chip de către cei cu inimile împietrite și pline de patimi...

„O tânără asistentă medicală (Gali Vasilev), care locuia în San Francisco și lucra într-unul din spitalele municipale, n-a mai văzut brusc cu un ochi. Ea a observat aceasta pe când era la lucru, pe neașteptate, când a trebuit să-i dea o rețetă unui pacient – s-a uitat la etichetă și nu a văzut nimic! A fost cuprinsă de groază! Doctorii i-au spus că din cauza unei inflamații a nervului optic își pierduse total unul dintre ochi, care, fiind mort, trebuia îndepărtat, pentru a-l salva pe celălalt. Bineînțeles că astfel cariera ei medicală avea să se încheie.

Ea îl cunoscuse pe Arhiepiscopul Ioan [Maximovici] încă de când era copilă, în Extremul Orient, îl întâlnise și pe undeva, prin Europa, și știa de minunile săvârșite de el de la părinții ei, care îl cinsteau foarte mult. Însă el murise demult. Deznădăjduită, a alergat la racla lui, ca la ultima speranță, și s-a rugat acolo multă vreme, cu lacrimi. A început să vină foarte des la catedrală, rugându-se în fața sfintelor icoane, apoi cobora în criptă și se ruga la racla sa mult timp, astfel încât ceilalți oameni începuseră să o cunoască. Între timp, la muncă încerca să-și ascundă nenoroci-

rea, neștiind ce altceva să facă. Astfel au trecut câteva zile.

Apoi, într-o noapte, a fost cuprinsă de cea mai adâncă deznădejde și s-a dăruit rugăciunii arzătoare, după care a deschis Sfânta Evanghelie la întâmplare și a citit următoarele: *Și trecând Iisus, a văzut un om orb de la naștere. Și ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: «Învățătorule, cine a păcătuit; acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?» Iisus a răspuns: «Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu.» (...) Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: «Mergi de te spală la scăldătoarea Siloamului» (care se tâlcuiește: trimis). Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând (Ioan 9, 1-7).*

– O, Doamne! a strigat ea, citind până la sfârșit acest fragment, care îi apăruse în față din întâmplare, dacă aş putea să ajung în Țara Sfântă și să-mi spăl ochii la scăldătoarea Siloamului sau dacă aş avea măcar o picătură din apa aceasta – aş vedea din nou!

Dimineăta devreme s-a dus din nou în cripta Fericitului Ioan și iarăși s-a rugat fierbinte acolo. Atunci o bătrână micuță, firavă, pe care nu o cunoștea, s-a apropiat de ea și i-a spus că a vizitat de curând Țara Sfântă și a adus niște apă sfințită de la scăldătoarea Siloamului și că a doua zi o să aducă o sticlută cu apă, căci Sfânta Liturghie avea să fie săvârșită în Criptă și avea să slujească chiar mitropolitul! Fata bolnavă a fost uimită de aceste cuvinte ale bunicii Elizabeth, care, bineînțeles, nu știa nimic de rugăciunea ei din noaptea trecută, și a doua zi a venit în Criptă devreme, înainte de ivirea zorilor. La Liturghie s-a împărtășit și îngenunchind, plecându-se peste racle [cu moaștele] Fericitului Ioan, și-a pus apă sfințită pe ochi. Dintr-o dată s-a simțit mai bine. A doua

zi putea deja să vadă cu ochiul considerat mort” [17; 155-157].

Citind această minune, mulți bolnavi suspină în sufletul lor: „Doamne, ai milă de mine! Tămăduiește-mă și pe mine, așa cum ai tămăduit-o pe această femeie...”.

Cuvintele Sfintei Scripturi despre orbul care la porunca Mântuitorului s-a spălat în scăldătoarea Si-loamului și s-a tămăduit de neputința sa au fost citite sau auzite de mulți bolnavi (doar pericopa evanghelică respectivă este cunoscută de aproape toți creștinii). Dar numai puțini dintre aceștia s-au vindecat în chip minunat de bolile lor.

„Oare Sfânta Scriptură nu este aceeași pentru toți? De ce numai asupra unora s-a arătat mila lui Dumnezeu?”

Sfânta Scriptură este aceeași, dar credința oamenilor care ascultă sau citesc cuvântul dumnezeiesc nu este aceeași. De altfel, cu citirea Sfintei Scripturi se întâmplă ceva similar cu rugăciunea: mulți se roagă să fie vindecați, dar numai puțini primesc în chip minunat vindecarea trupească. Mai mulți însă sunt cei care, deși nu sunt vindecați de neputințele trupesti, sunt vindecați de neputințele sufletești.

Cum trebuie ca bolnavul să citească Sfânta Scriptură astfel încât să dobândească tămăduire? Bolnavii care s-au vindecat nu s-au tămăduit numai prin citirea sau auzirea cuvântului dumnezeiesc. Ci s-au vindecat abia după ce s-au rugat pentru aceasta, sau după ce au mărturisit în inima lor cu putere: „Doamne, cred că așa cum i-ai tămăduit pe aceia, așa mă poți tămădui și pe mine...” Cuvintele Sfintei Scripturi le-au umplut inimile de putere și de credință...

De ce totuși un număr foarte mare de bolnavi nu află mângâiere atunci când citesc Sfânta Scriptură? De ce un număr foarte mare de oameni necăjiți nu află alinare citind sau auzind cuvintele dumnezeiești?

Părintele Stăniloae răspunde clar la această întrebare: „Cei plini de patimi, așa cum rămân lipiți de suprafața văzută a lucrurilor, tot așa rămân lipiți de litera Scripturii și de istoria ei, atât natura cât și litera Scripturii fiindu-le zidul ce le închide drumul spre Dumnezeu, în loc de a le fi transparente sau călăuze spre El. Deci Scriptura, ca și natura, trebuie socotită ca simbol..., ca mediu prin care se străvăd adâncimile infinite ale sensurilor duhovnicești comunicate de Dumnezeu ca persoană. Cine nu se scufundă în ele, cine nu are această capacitate, ci se limitează de litera de la suprafață, acela taie legăturile Scripturii cu adâncurile lui Dumnezeu” [19; 184].

Iată că cei pătimiși (și cine oare se poate considera nepătimaș?) nu sunt în măsură să pătrundă în adâncimea învățăturilor evanghelice.

„Dar ce, Evanghelia este scrisă numai pentru cei nepătimași? Hristos a venit în lume pentru cei drekți, nu pentru cei păcătoși?”

Evanghelia este scrisă pentru ca fiii Bisericii să sporească în credința lor, iar necredincioșii să vină la lumina adevărului. Oamenii pătimiși citesc Evanghelia ca pe o simplă relatare istorică, o citesc ca pe un roman despre viața Mântuitorului. Cei credincioși au însă o cu totul altă înțelegere a Sfintei Scripturi, carte despre care tot părintele Stăniloae spunea că: „dacă ea cuprinde cugetările și intențiile divine adresate nouă și dacă aceste cugetări și intenții sunt etern valabile, Scriptura trebuie să aibă o adâncime nesfârșită și o valabilitate permanentă, potrivit-se

oricărui timp și oricărei persoane. A înțelege Scriptura astfel înseamnă a ieși din marginea literei și a momentului temporal în care s-a rostit prima dată un cuvânt dumnezeiesc și a o înțelege ca referindu-se la mine însumi, la generația mea, la timpul meu, la viitorul nostru, înseamnă că citind litera aud pe Dumnezeu Însuși grăind către mine și către noi, azi, sau despre mine și despre noi și despre datoriile noastre. A înțelege Scriptura în duh înseamnă a vedea raportul de totdeauna dintre Dumnezeu și noi și a trăi acest raport în ce mă privește pe mine, în clipa actuală, întrucât eu trăiesc în clipa actuală” [19; 184].

„Sfânta Scriptură trebuie să aibă o adâncime nesfârșită și o valabilitate permanentă, potrivit-se oricărui timp și oricărei persoane...” Dar unul o citește ca pe un roman, în timp ce altul ca pe un îndrumar duhovnicesc. Diferența dintre cele două moduri de înțelegere a Sfintei Scripturi poate fi comparată cu diferența dintre modurile în care doi comandanți de oști apreciază o anumită tactică folosită de cine știe ce mare înaintaș al lor: primul, citind relatarea bătăliei din trecut, se va limita să se mire de curajul și de iscusința înaintașului său. Pe când celălalt comandant își va da seama că tactica folosită de înaintașul său este cea pe care o poate folosi și el, adaptând-o puțin la situația în care se află. Doi comandanți, aceeași situație, aceeași posibilitate de a se folosi de o tactică care și-a dovedit eficiența. Unul însă doar o apreciază, celălalt o și folosește.

Această perspectivă, de a se folosi de cele citite în Sfânta Scriptură, le scapă celor care citesc cuvântul dumnezeiesc fără a se gândi să își îndrepte viețile, sau celor care îl citesc numai din curiozitate sau din snobism.

Părintele Stăniloae nu se limitează la enunțarea unor principii teoretice. El detaliază modul în care creștinul trebuie să ia aminte la cuvintele de Dumnezeu insuflate: „Dacă înțelegerea duhovnicească a Scripturii înseamnă și o referire a ei la viața mea proprie și a generației contemporane, atunci ea actualizează Scriptura, și fiecare personaj din ea devine un tip pentru sufletul propriu, și fiecare eveniment din ea, un eveniment real sau posibil al vieții sufletești proprii. Toate sunt tipuri pentru ceea ce se petrece permanent cu oamenii; regele Iezechia, în diferitele lui faze de viață, e sufletul omenesc, deci și sufletul meu în diferite faze; David e mintea curățită de patimi, ce stăpânește peste sufletul pașnic ca peste un Ierusalim, care e cetatea păcii; Saul e sufletul cu o înțelegere trupească a legii; poarta de fier ce se deschide înaintea Apostolului Petru, ca să poată ieși din închisoare, este inima învârtosată din orice timp, deci și a mea; Babilonul este sufletul prins în confuzia patimilor” [19; 186].

„Și oare numai de cazul regelui Iezechia, de cazul regelui David sau de cel al lui Saul se pot folosi credincioșii?” Nu, ci de fiecare persoană ale cărei fapte sunt pomenite în Cartea Sfântă.

„Oare numai de relatările vindecărilor minunate se pot folosi bolnavii?” Nu. Sfânta Scriptură nu are doar rolul de a-i aduce la cunoștință bolnavului anumite minuni săvârșite de Hristos sau de apostolii Săi, ci ea îi ajută pe bolnavi să sporească în credință. Acest lucru îl vedem oglindit în înțelepciunea cu care Biserica a rânduit care să fie Evangheliile citite la slujba Sfântului Maslu. Între ele se află și cea despre fecioarele înțelepte și fecioarele fără minte, ca și cea despre pocăința lui Zaheu vameșul.

Să înțelegem, dar, că esențială nu este numai vindecarea trupească. Esențială este tămăduirea sufletului.

Oricum, bolnavul nu trebuie să se limiteze la a citi numai despre tămăduirile minunate de care s-au învrednicit unii dintre cei care au avut aceeași boală cu el. Dacă ar fi așa, ar însemna că celor bolnavi de S.I.D.A., de cine știe ce formă rară de cancer sau de alte boli care s-au răspândit mai ales în ultimul veac Sfânta Scriptură nu are ce să le spună.

Tot părintele Stăniloae ne atrage însă atenția asupra faptului că „Scriptura e veșnic aceeași, și totuși veșnic nouă, pentru fiecare moment al desfășurării creației. Problemele pe care ni le pune timpul nostru, preocupările pe care ni le impune el, temele pe care ni le scoate la iveală, încordarea sufletului meu în fața lor, sub apăsarea lor, fără să introducă în Scriptură sensuri care nu se află în ea în sens obiectiv, scot la iveală în continuitate cu sensurile de până acum sensuri noi, formulate în concepte noi, solidare cu cele vechi. În aceasta se arată că Duhul Sfânt nu evită timpul, ci îl străbate, îl transfigurează. Conținuturile spirituale ale noastre vor păstra veșnic ceva din culoarea timpului în care am trăit” [19; 187-188].

Adică suntem chemați să înțelegem că Sfânta Scriptură îi oferă credinciosului răspunsuri la întrebările și frământările pe care le are. Bolnavul, oricare ar fi boala de care suferă, poate găsi alinare prin citirea cuvântului dumnezeiesc.

Este adevărat că citirea Sfintei Scripturi trebuie făcută cu un anume efort, cu o anume nevoită a cugetului care trebuie să asimileze și să adapteze învățătura la propriul său urcuș duhovnicesc. Înainte de a se apuca să citească, omul trebuie să se roage ca Dumnezeu să îi lumineze mintea. Luminat de Dum-

nezeu, bolnavul va înțelege că Sfânta Scriptură îi vorbește direct, că îl invită să meargă pe calea mântuirii.

Creștinul care citește Sfânta Scriptură sau cărțile duhovnicești găsește în ele prilejuri pentru a-și îndrepta viața. Sfântul Justin Popovici scria că „în Viețile Sfinților sunt foarte multe exemple minunate despre felul în care un tânăr devine un tânăr sfânt, o fecioară se sfințește, un bătrân sau o bătrână se sfințesc, un copil devine un copil sfânt, părinții devin sfinți, fiii și fiicele se sfințesc, o familie se sfințește, o comunitate devine sfântă, un preot sau un episcop devin sfinți, un cioban devine sfânt, un țăran devine sfânt, un împărat se sfințește, un văcar devine sfânt, un muncitor sau un judecător, un profesor sau un educator, un soldat sau un ofițer, un conducător sau un scriitor, un negustor sau un monah, un arhitect sau un medic, un perceptor sau un elev, un meșteșugar sau un filosof, un cercetător sau un om de stat, un ministru sau un om sărman, un bogătaș sau un sclav, un moșier, un om de litere, un artist, doi oameni căsătoriți, se sfințesc cu toții...” [14; 154]. Cel care citește viețile lor pentru a-și îmbogăți bagajul de cunoștințe rămâne la suprafața lor. Pe când creștinul care citește pentru a-și îndrepta viața aude cum cărțile îi vorbesc: fie că citește despre un cioban sau despre un artist, despre un ofițer sau despre un medic, el aude cum cartea îl îndeamnă să meargă și el pe calea sfințeniei.

Același lucru se întâmplă cu citirea Sfintei Scripturi sau a oricărei alte cărți duhovnicești: creștinul va regăsi în ea tocmai hrana de care are nevoie.

Bolnavul care citește Sfânta Scriptură cu evlavie își schimbă modul de percepție a vieții. Cuvântul dumnezeiesc îl poate ajuta să nu mai împartă lumea în oameni bolnavi și în oameni sănătoși, ci să aibă o

perspectivă duhovnicească asupra realității. Citind Sfânta Scriptură (sau o altă carte duhovnicească), bolnavul își poate da seama cât de superficiale sunt criteriile după care necredincioșii își modelează viața.

„Ce poate face bolnavul, decât să se consoleze, decât să se amăgească singur că este avantajat față de cei care, deși nu cred în Dumnezeu, au o sănătate de fier?”

O asemenea întrebare și-o pun de obicei oamenii fără credință, care nu pot înțelege că de fapt bolnavul credincios nu caută să se mintă singur, să se amăgească pentru a-și face viața mai plăcută, ci pur și simplu ajunge la un adevăr pe care ei înșiși nu l-au aflat.

Cărțile duhovnicești (și Sfânta Scriptură mai mult decât oricare altă carte) îl ajută pe om să își deschidă ochii spre o altă lume. Viața de zi cu zi ne ține o predică despre avantajele iubirii de sine, despre avantajele celor care trăiesc după propriile pofte. Cărțile duhovnicești răstoarnă însă idolii pe care viața cotidiană ne îmbie să-i cinstim.

Lumea îi spune bolnavului că pentru a ajunge la împlinire trebuie să își recapete sănătatea. Prin intermediul cărților duhovnicești, Dumnezeu îi spune bolnavului că scopul vieții este mântuirea, că mai presus de sănătatea trupului este sănătatea sufletului și că boala îi poate fi de folos.

Am început această scrisoare cu relatarea vindecării unei femei care avea un ochi bolnav. Bolnavii pot citi în Sfânta Scriptură și în Viețile Sfinților și ale cuvioșilor din vremurile noastre tot felul de descrieri ale unor tămăduiri minunate. Citind despre asemenea minuni, bolnavii care au credință puțină se vor ruga lui Dumnezeu să fie vindecați. Văzând că minunea nu vine la comandă, ar putea cădea în deznădej-

de. Ba uneori ar putea ajunge să se îndoiască de minunile citite, ajungând la concluzia că sunt povești cu ajutorul cărora Biserica ademenește potențialii clienți.

Citind despre aceleași minuni, bolnavii întăriți în credință se vor ruga lui Dumnezeu să primească tămăduire sufletească și trupească. Ei știu că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință, ei știu că pot fi vindecați așa cum au fost vindecați de-a lungul timpului mulți bolnavi. Dar ei mai știu că le poate fi mai de folos să ducă mai departe crucea bolii. Dacă în urma rugăciunii nu primesc vindecare trupească, ei primesc vindecare sufletească. Ei nu cad în deznădejde ca și ceilalți, ci știu că viețile lor sunt în mâinile lui Dumnezeu, Care le rânduiește mântuirea. Ei nu se îndoiesc de minunile citite, ci știu că Dumnezeu a lucrat aceste minuni și că va mai lucra și altele spre întărirea credincioșilor. Până la sfârșitul lumii.

Bolnavii întăriți în credință citesc cuvintele Mântuitorului către bolnavi ca și cum le-ar fi fost adresate lor. Ei citesc cuvintele sfinților care în timpul vieții au fost doctori fără de arginți ca și cum le-ar fi fost adresate lor. Și tot așa citesc și cuvintele spuse de sfinții care după trecerea lor la Domnul s-au arătat bolnavilor în vise sau în vedenii. (Repet aici una dintre ideile principale din această scrisoare: cuvintele părintelui Stăniloae – „A înțelege Scriptura înseamnă a ieși din marginea literei și a momentului temporal în care s-a rostit prima dată un cuvânt dumnezeiesc și a o înțelege ca referindu-se la mine însumi, la generația mea, la timpul meu, la viitorul nostru, înseamnă că citind litera aud pe Dumnezeu Însuși grăind către mine și către noi, azi, sau despre mine și despre noi și despre datoriile noastre” – pot fi aplicate, prin extensie, tuturor cărților duhovnicești. Citind

despre unele vindecări minunate, bolnavul devine martor tainic al lor.)

Citind despre vindecările care au loc la moaștele unui sfânt, bolnavii întăriți în credință se roagă sfântului ca și cum s-ar afla înaintea sfintelor moaște (și dacă pot ajunge să se închine chiar la moaște, merg în pelerinaj). Când citesc despre o minune care a avut loc la Izvorul tămăduirii, se roagă Domnului ca prin agheasma pe care au luat-o de la biserică să primească aceeași binecuvântare.

Dumnezeu nu limitează vindecările la un anumit loc sau la o anumită perioadă. Dumnezeu este Același, sfinții sunt aceiași. Dacă oamenii se întăresc în credință, simt că pot fi părtași vindecării minunate de care s-au învrednicit atâția creștini de-a lungul veacurilor. Tânăra Gali Vasilev a citit minunea vindecării orbului și s-a vindecat. Așa au citit mulți bolnavi cuvintele Sfintei Scripturi sau viețile atâtor sfinți doctori fără de arginți și rugându-se cu credință au primit tămăduire trupească și sufletească. Așa au citit cuvintele lor duhovnicești mulțime de bolnavi care, deși nu au primit tămăduirea trupească, au primit tămăduirea sufletească și, primind puterea de a înfrunta boala, I-au mulțumit Domnului că le-a trimis o asemenea cruce.

Lăudând credința unora ca aceștia, nu trebuie însă să îi disprețuim sau să îi judecăm pe bolnavii sau pe oamenii sănătoși care au puțină credință. Cine își judecă aproapele va cădea în aceleași păcate. Și cine poate spune că este tare în credință?

Bolnavii care simt că nu se pot apropia de Sfânta Scriptură, care simt că litera Scripturii le închide drumul către Dumnezeu, fiindu-le un zid de piatră, nu trebuie să deznădăjduiască. Bolnavii care nu simt mângâiere citind Sfânta Scriptură sau cărțile duhov-

nicești nu trebuie să deznădăjduiască. Trebuie să ai-bă puterea de a-și conștientiza neputința și să Îi ceară lui Dumnezeu să le dea credință. Încetul cu încetul, primind povețele părinților duhovnici sau citind cărți de folos, vor simți cum credința lor va spori, va crește asemenea unei flori udate de Duhul Sfânt.

Cum spunea un părinte duhovnic: „Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut”...

Nu vreau să merg la doctor!

„O cipriotă a telefonat la Sfânta Mănăstire Makrimalis și a povestit pe scurt experiența prin care a trecut. Suferea de multe boli și se chinuia, alergând într-una pe la doctori. Într-o seară, însă, l-a văzut în somn pe Sfântul Partenie viu că o cheamă să se apropie de el, ca să o ajute. Îi spuse îndeosebi acestea: «Sunt Sfântul Partenie. Învață troparul meu pe de rost și să-l spui într-una, și eu am să te ajut! Lasă-i deoparte pe doctori!». I se plânse chiar că nu-l cunosc mai mulți oameni și apoi dispăru» [9; 77].

În scrierile Sfinților Părinți se pot găsi de multe ori sfaturi precum cel al Sfântului Varsanufie cel Mare: „Cât despre arătarea la doctor, celui mai desăvârșit îi e propriu să lase totul pe seama lui Dumnezeu, chiar dacă lucrul acesta îi este cu greutate. Iar cel mai slab, să se arate doctorului”. Cine este cel mai desăvârșit și cine este cel mai slab?

Un creștin care se străduia să își etaleze credința în fața unui om care își dorea să facă primii pași spre Biserică spunea: „Creștinii nu trebuie să meargă la doctor. Dacă Dumnezeu ți-a trimis boala, rabdă, oricât de mari ar fi durerile. Numai păgânii merg la doctor. Noi credem în Dumnezeu cel Viu, Care poate să ne vindece fără să apelăm la doctori. Mersul la doctor este o manifestare a puținătății credinței...” Totuși, am auzit destule puncte de vedere care nu sunt deloc de acord cu această afirmație. Este ade-

vărat și faptul că oamenii nu sunt de acord cu adevăruri a căror acceptare i-ar determina sau cel puțin i-ar îmboldi să își schimbe viața. Cine se află în greșeală – cei care sunt împotriva doctorilor sau ceilalți?

Unii creștini, citind cuvinte ale Sfinților Părinți asemănătoare cu cel al Sfântului Varsanufie cel Mare, sau citind viețile unor cuvioși care au trăit aproape de vremurile noastre și care, deși erau grav bolnavi, au preferat să rabde boala fără a cere ajutorul unui doctor, se întreabă: „Deci, ce este mai bine, să stăm și să ne rugăm? Dacă mersul la doctor este un semn al puținătății credinței, oare nu ar fi mai bine să răbdăm?”

„Lasă-i deoparte pe doctori...”, a cerut Sfântul Partenie. O, câți bolnavi nu și-ar dori să asculte astfel de cuvinte din gura unui sfânt... (Și cred că, din moment ce Sfântul Partenie s-a plâns că nu îl cunosc mai mulți oameni, ne putem gândi și că el vrea să tămăduiască mai mulți bolnavi, nu?)

Totuși, nu ar trebui să rezumăm întreaga învățătură patristică despre boală la atitudinea de respingere a doctorului. Și nici nu ar trebuie să considerăm că sfinții îi îndeamnă într-un glas pe creștini să renunțe la ajutorul dumnezeiesc.

Cred că este foarte important pentru orice creștin ca atunci când trece printr-o încercare să știe care este modul în care Dumnezeu vrea ca încercarea respectivă să fie depășită. Fac aici o paranteză pe care o consider importantă. Sfântul Ignatie Briancianinov scria: „S-a observat că începătorii nu pot aplica cărțile la condiția proprie, dar sunt întotdeauna atrași de tendințele cărții. Dacă o carte îndeamnă la tăcere și arată nenumăratele foloase duhovnicești pe care începătorul le poate dobândi într-o liniște profundă, acesta începe să-și dorească din tot sufletul să plece în singurătate, către un pustiu nelocuit. Dacă o carte

vorbește despre ascultarea necondiționată sub călăuzirea unui purtător-de-Duh părinte, în mod cert, începătorul va începe să dorească o viață plină de lip-suri și de ascultare desăvârșită față de un bătrân. Pentru vremea noastră, Dumnezeu nu ne-a dat niciunul dintre aceste moduri de viață. Dar cărțile Sfinților Părinți care descriu aceste stări pot influența atât de mult un începător încât, așa neexperimentat și neștiutor cum este, poate cu ușurință să se hotărască să părăsească locul unde trăiește și unde are toate condițiile pentru a lucra la mântuirea sa și să sporească duhovnicește prin punerea în practică a poruncilor evanghelice, pentru un vis imposibil al vieții perfecte, închipuite foarte viu și ispititor în imaginația sa. (...) Nu vă încredeți în cugetele, părerile, visele, înclinațiile sau impulsurile voastre, chiar dacă acestea vă oferă sau vă pun în față într-o formă atrăgătoare cea mai sfântă viață monahală” [16; 104-105].

Oare ce legătură există între cuvintele Sfântului Ignatie și arătarea Sfântului Partenie? Trăim într-o vreme în care mândria și iubirea de sine cuceresc din ce în ce mai multe metereze ale sufletului uman. De la oamenii necredincioși, care ridică mândria pe un soclu de piatră, până la credincioșii care își ascund mândria în haina falsei smerenii, peste tot se întinde același duh greu și apăsător care Îl izgonește pe Hristos. Dacă necredincioșilor li se pot găsi însă circumstanțe atenuante pentru mândria lor (căci în afara credinței în Dumnezeu nu există alt resort destul de puternic pentru a-l smeri pe om), pentru credincioșii care cad în păcatul mândriei – fără a fi conștienți că se află pe un drum greșit – pericolul este foarte mare.

Există unii care consideră în mod greșit o învățatură a unui Sfânt Părinte ca fiind chintesența perspectivei ortodoxe în problema respectivă. Atunci

când li se arată că Biserica vede altfel lucrurile, o parte dintre aceștia se încăpățânează să rămână cu convingerile lor. Refuză argumentele numai pentru că nu le convine să fie contraziși. Acestor oameni nu am ce să le spun. Dar știu și că mai există oameni care, atunci când li se aduc argumente contrare față de punctul lor de vedere, au înțelepciunea și smerenia de a-și recunoaște greșeala. Unor astfel de cititori le scriu acum. Și nu pentru a-i acuza de faptul că modul lor de înțelegere a unei anumite probleme este greșit. Ci pentru a-i ajuta să ajungă la înțelegerea corectă a problemei.

Poate că ar fi momentul să precizez că există și ceva bun în râvna exagerată a celor care adaptează în mod greșit anumite învățături duhovnicești la propria măsură duhovnicească. Mă refer la faptul că cei care cad într-o asemenea greșeală o fac pentru că își doresc să trăiască o viață de credință prin care să se dăruiască în întregime lui Dumnezeu. Citind despre posturile marilor pustnici, unii creștini au încercat să le imite fără să aibă dreaptă socoteală. În același timp, însă, alți creștini s-au mulțumit să citească despre aceste nevoințe ca și cum ar fi citit romane sau ziare, fără să își pună problema că și ei ar putea să ducă o viață mai aspră, că și ei ar putea să lupte cu mai multă putere împotriva patimilor și a poftelor. Nu consider însă că cei din urmă sunt mai de laudat decât cei dintâi.

Făcând o paralelă între postire și mersul la doctor, observăm că sunt creștini care dintr-o râvnă exagerată nu vor să meargă la consultație, ci așteaptă să fie vindecați direct de Dumnezeu, ca și cum Dumnezeu nu ar lucra și prin doctori. Dar greșeala lor nu este mai mică decât a celor care aleargă la doctor pentru cea mai mică problemă sau care atunci când

sunt bolnavi își pun toată nădejdea numai în iscusința doctorului și în efectele tratamentului cu medicamente.

Sfântul Vasile cel Mare scria că „este o încăpățănare să refuzi ajutorul artei medicilor”. Sfântul Diadoh al Foticeii îi sfătuiește pe creștini ca la vreme de boală să ceară ajutorul celui rânduit de Dumnezeu pentru a-i ajuta, „mai ales pentru ca să nu cadă în slava deșartă și în ispita diavolului, din care pricini unii dintre ei se laudă adeseori că nu au trebuință de doctori”. Sfântul Teofan Zăvorâtul ne arată că, dacă nu avem grijă de trupurile noastre, păcătuim: „Împotrivirea dumneavoastră la indicațiile doctorilor nu e prea vrednică de laudă... Dumnezeu a făcut și doctorii și doctoriile – nu ca să existe degeaba, ci ca de ei să se folosească bolnavii. Totul e de la El; El îngăduie ca omul să bolească și tot El ne-a înconjurat cu mijloace de vindecare. Dacă a păzi darul dumnezeiesc al vieții este o datorie, tot datorie este și a te trata atunci când ești bolnav. Poți să nu te tratezi așteptând vindecarea de la Dumnezeu, dar asta presupune o mare îndrăzneală. Poți să nu te tratezi, ca să-ți călești răbdarea, încredințându-te voii lui Dumnezeu, dar aceasta este un lucru foarte înalt, și atunci fiecare «of» i se socoate drept vină omului” [21; 42-43].

Căți oameni sunt la măsura la care să rabde dureri groaznice și să nu cârtească? Or, dacă Sfântul Teofan ne spune că până și oftatul celor care refuză tratamentul medical este un păcat, ce să mai spunem despre cârtire...

Dacă am amintit la începutul acestui capitol despre cuvintele pe care Sfântul Partenie i le-a spus unei femei din Cipru, voi cita acum relatarea unei minuni săvârșite de Sfântul Ioan Rusul. Aceasta pentru

a vedea că sfinții nu se opun tratamentelor medicale. „Un cunoscut inginer din Atena, după mai multe analize de laborator, află de la doctori că durerile de cap foarte puternice și schimbările pe care le simțea în starea de sănătate se datorează unei tumori maligne, unui cancer la creier. Doctorii îl îndeamnă să se hotărască singur să i se facă operația: trebuie tăiată cutia craniană deasupra frunții, apoi de jur împrejur și, după aceea, să i se extragă tumoarea. Întreabă dacă pot apărea și efecte negative. Doctorii îi spun care sunt pericolele, care sunt riscurile ca operația să nu reușească, tot adevărul. Inginerul nu acceptă operația, și începe să aibă crize din ce în ce mai dure-roase.

La câteva zile după aceea, la ora 3 noaptea sună telefonul.

– Unchiule, tu ești? (Îl întreabă nepoțica sa de 13 ani, un adevărat îngeraș). Unchiule, iartă-mă că-ți telefonez la ora asta, dar de-abia m-am trezit. Am avut un vis despre tine. Am văzut în somn un tânăr blond, înalt, frumos, care mi-a zis: «Copilul meu, sunt Sfântul Ioan Rusul; spune-i unchiului tău, inginerul, să primească operația, ca să i se scoată tumoarea. Voi ține eu mâna chirurgului, nu i se va întâmpla nimic rău». Unchiule, să nu spui «nu» sfântului.

Inginerul acceptă, i se face intervenția chirurgicală și tumoarea este extirpată. Cum străluceau fețele tuturor când l-am văzut aici, în biserica sfântului (povestește preotul acestei biserici), împreună cu nepoțica ce vorbise cu sfântul! Și-a scos pălăria, pansamentele erau încă pe locul unde se făcuse tăietura craniului. «Doctorii mi-au spus că nu trebuia să ies încă, părinte. N-am putut însă; trebuia să vin, să-i mulțumesc din toată inima și din tot sufletul acestui

minunat sfânt, care aleargă pretutindeni să ajute, chiar și fără să-l chemi»” [26; 36-37].

Dacă în toate aparițiile lor sfinții ar recomanda oamenilor să se ferească de ajutorul medicilor, ar însemna că acest ajutor nu Îi este bineplăcut lui Dumnezeu. (Trebuie să precizez aici că, deși s-au arătat de mai multe ori bolnavilor pe care i-au vindecat, de obicei sfinții nu le-au dat sfatul de a evita ajutorul doctorilor. Ba chiar de multe ori pe mulți i-au vindecat ajutându-i pe doctori în situații în care șansele de reușită a tratamentului erau minime). Oare nu Dumnezeu l-a făcut pe doctor? Ar fi fost absurd ca tot El să îl împiedice pe acesta să își folosească talanții pe care i-a primit.

Oare Sfântul Ioan nu putea să îl vindece pe bolnav fără să se folosească de ajutorul doctorilor? Ba da, sigur că putea. Dovadă sunt multe dintre minunile sale. Dar, atunci când fac o vindecare, sfinții lucrează astfel încât tămăduirea respectivă să fie spre folosul trupesc și sufletesc al bolnavului. Omul care este vindecat în chip minunat poate fi ispitit să se mândrească, părându-i-se că e mai bun decât ceilalți. Deci vindecarea minunată poate fi greșit înțeleasă. Or Dumnezeu nu vrea ca urmarea tămăduirii trupului să fie îmbolnăvirea sufletului. Este deci cât se poate de firesc faptul că uneori sfinții îi îndeamnă pe oameni să recurgă la ajutorul medicilor. Prin vindecările pe care le săvârșesc, sfinții nu neagă ajutorul pe care bolnavii îl pot primi din partea medicilor. În cazurile în care sfinții vindecă unele boli care ar fi putut fi lecuite și prin anumite tratamente sau operații, o fac pentru a spori credința bolnavilor în Dumnezeu. Bolnavul trebuie să înțeleagă că Dumnezeu vrea tămăduirea trupei și sufletești a celui care Îi cere ajutorul. Intervențiile sfinților în care bolnavii au fost

tămăduiți în chip minunat deși se puteau tămădui folosind tratamente obișnuite au mai ales rolul de a-l ajuta pe bolnav să privească boala din perspectivă duhovnicească. Este adevărat că acei bolnavi s-ar fi putut vindeca de suferințele trupești și prin tratamentele obișnuite, dar sufletele lor nu ar fi simțit aceeași binecuvântare dumnezeiască. Nu trebuie însă să tragem concluzia pripită că bolnavul trebuie să aștepte o tămăduire minunată pentru ca sufletul său să simtă binecuvântarea cerească. Numai Dumnezeu știe când anume bolnavului îi este cu adevărat de folos să fie vindecat în chip minunat. Mulți bolnavi așteaptă minuni, dar așteptările lor nu se potrivesc cu judecata lui Dumnezeu. Nici atunci când bolnavii se vindecă, în chip inexplicabil pentru medici, de boli declarate de nevindecat, Dumnezeu nu vrea să conteste lucrarea medicilor. El vrea însă ca oamenii să înțeleagă că puterile doctorilor sunt limitate, că sfera de influență în care își desfășoară activitatea medicii este mai restrânsă decât cea în care boala face ravagii. Și vrea ca oamenii să caute întotdeauna sprijinul Său, chiar dacă se folosesc de ajutorul medicilor.

Mai mult încă, oamenii trebuie să înțeleagă și faptul că ajutorul dat de medic nu substituie ajutorul care îi vine bolnavului prin rugăciune. Nu există nicio incompatibilitate între folosirea tratamentului cu medicamente și folosirea mijloacelor duhovnicești de luptă cu boala (rugăciune, Maslu, închinarea la sfinte moaște sau icoane făcătoare de minuni, spovedania și primirea Sfintelor Taine, agheasma...). Sfântul Teofan Zăvorâtul scria în această privință unei femei credincioase: „Și eu am auzit că anafura și agheasma mare au însușiri tămăduitoare. Totuși, fie voia lui Dumnezeu. Dar doctorii nu folosii? Trebuie folosite

amândouă: și dumnezeiescul, și omenescul... Și în mijloacele omenști e o lucrare vindecătoare de la Dumnezeu. Potrivit acestei credințe, și omenescul se prefăce în dumnezeiesc... Sau dumnezeiescul vine prin omenesc” [21; 44].

Am putea spune și că modul în care un om se raportează la boala sa și la tămăduirea pe care o așteaptă este strâns legat de credința pe care o are. Nu în puține situații, atunci când, folosindu-se de ajutorul medicilor, s-au vindecat de bolile lor, cei care sunt întăriți în credință I-au mulțumit lui Dumnezeu cu mai multă râvnă decât o fac cei puțin credincioși atunci când sunt tămăduiți în chip minunat.

Sfântul Teofil al Antiohiei îi scria unui creștin: „Poate că ai căzut cândva bolnav și ai pierdut din carne, din putere și din frumusețe; având însă parte de mila lui Dumnezeu, te-ai vindecat și ai dobândit iarăși carnea, frumusețea și puterea. Și după cum nu știi unde a plecat carnea ta de nu se mai vedea, tot așa nu știi de unde este sau de unde a venit. Îmi vei spune însă: «Din pricina mâncării și a lichidelor transformate în sânge». Bine! Dar și aceasta este o lucrare a lui Dumnezeu, Care a creat așa trupul, și nu a altcuiva”.

Bolnavilor care spun că vindecarea le-a venit de la medicamente, Sfântul Teofil le-ar răspunde: „Bine! Dar și aceasta este o lucrare a lui Dumnezeu, și nu a altcuiva...” Despre aceasta, Sfântul Vasile cel Mare scria : „Când trebuie să recurgi la medicină, să iei aminte să nu-i atribui numai ei sănătatea...”. Știm bine că nu puțini sunt cei care fac o asemenea greșală. Vindecarea pe care o aduc medicamentele este, din punctul lor de vedere, asemănătoare oricărui proces standard cauză-efect. „Mă doare capul, iau algocal-

min; am febră, iau paracetamol... E simplu. Dumnezeu nu are ce căuta în ecuația asta...”

Un astfel de raționament este însă contrabalanșat de învățătura Sfântului Vasile care afirmă că „este lucru nesocotit ca cineva să-și pună toată nădejdea de vindecare numai în mâinile doctorilor, cum vedem că fac unii dintre nefericiții suferinzi, care nu se dau în lături să-i numească pe doctori chiar mântuitori”.

O astfel de atitudine, în care se pune mai mult accent pe arta medicală decât pe ajutorul dumnezeiesc, se întâlnește din păcate chiar și la unii oameni credincioși, ba chiar la unii preoți sau monahi. Sfântul Paisie Aghioritul mărturisea cu tristețe: „Uneori văd și aici în mănăstire pe surorile care sunt medici că vor să-l ajute pe cel bolnav mai mult cu știința decât cu încrederea în Dumnezeu și cu rugăciunea. Rugăciunea făcută din inimă le va da o diplomă medicală mai înaltă” [13; 242-243].

Dar oare câți doctori se gândesc să obțină această diplomă mai înaltă și să îmbine cunoștințele lor cu lucrarea rugăciunii? Cei mai mulți sunt avantațați de poziția de „mântuitori” pe care le-o acordă bolnavii puțin sau deloc credincioși și, în loc să se smerească și să ceară sprijin dumnezeiesc, își pun nădejdea în propriile puteri.

Origen scria următoarele: „Cei îmbrăcați cu evlavia îi folosesc pe doctori socotindu-i ca slujitori ai lui Dumnezeu, știind că El este Cel ce a dat oamenilor știința medicală și că tot El este Cel ce a făcut să crească plantele pe pământ și a pus în el și celelalte substanțe medicinale. Ei știu că meșteșugul doctorului nu are eficiență fără voia lui Dumnezeu”. Tot el constata că „medicina este folosită și necesară

neamului omenesc” [8; 108]². Sfântul Varsanufie cel Mare învăța același lucru: „În numele Domnului ne încredințăm noi medicilor, crezând că El ne va da vindecarea prin ei” [8; 120]. „Cel ce se folosește de medicină, trebuie să se folosească în numele lui Dumnezeu și El îi va ajuta” [8; 121], scria sfântul, vrând să arate că este greșită separarea lucrării medicului de lucrarea dumnezeiască. Iată că poziția sa nu era o poziție rigidă, de respingere a tratamentului medical. El, care a spus că cel mai desăvârșit lasă totul în seama lui Dumnezeu, în timp ce omul mai slab în credință aleargă la doctor, spune și că Dumnezeu dă vindecare prin doctori. Când spune „ne încredințăm medicilor în numele Domnului” nu lasă să se înțeleagă că ar fi ceva greșit sau nepotrivit în asta. Toate cele ce se fac în numele Domnului sunt binecuvântate. (Să luăm aminte: niciun păcat, oricât de mic ar fi sau ar părea, nu poate fi făcut în numele Domnului.)

Sfântul Diadoh al Foticeii scrie că „nimic nu te împiedică să chemi doctorul la vreme de boală” [8; 108]. Teodoret de Cir observă că „cei care suferă atacurile bolii au obiceiul de a-i chema în ajutor pe doctori și [fac] din armele științei ajutoarele lor contra bolii” [8; 109]. Sfântul Isaac Sirul le spune bolnavilor că „cel ce este bolnav și își cunoaște boala trebuie să ceară tămăduire” [8; 81]. Sfântul Teofan Zăvorâtul ne îndeamnă: „Cereți ajutorul doctorului, dar totodată

² Pentru a justifica faptul că folosesc aceste citate, consider că este potrivit să menționez că prin aceste idei Origen nu face altceva decât să expună poziția ortodoxă în această problemă. Deși datorită ereziilor sale a fost anatemitizat de Biserică, totuși de o parte din scrierile sale s-au folosit chiar și unii Sfinți Părinți (n.a.).

mai vârtos rugați pe Domnul și pe sfinții Lui să-i dea înțelepciune doctorului” [21; 36].

Sfântul Nil Sinaitul scrie: „În boală, înainte de a apela la doctori și la medicamente, folosește-te de rugăciuni” [28; 143]. Iar Sfântul Vasile cel Mare spune că „așa cum nu trebuie să ocolim cu totul iscusința doctoricească, la fel nu e bine să ne punem toată nădejdea în ea.” [15; 118]. Mai mult încă, Sfântul Varsanufie scrie că: „fără Dumnezeu nu poate nimic nici chiar doctorul” [8; 121].

Raportată la punctul de vedere ortodox prezentat în acest mănunchi de citate, atitudinea celor care din mândrie refuză ajutorul medical – motivând că sunt prea credincioși și că se lasă în întregime în mâna lui Dumnezeu – apare ca o atitudine sectară.

Chiar dacă și în zilele noastre mai trăiesc câțiva părinți sau creștini cu viață sfântă care preferă să rabde boala în loc să ceară ajutorul medicului, ei rabdă cu smerenie, rabdă pentru că vor ca prin suferință să își curățească păcatele. Cazurile lor sunt rare. Ei sunt excepții care confirmă regula că bolnavul trebuie să ceară ajutorul medicului, despre care Sfânta Scriptură, prin Isus Sirah, ne spune „că și el se va ruga Domnului, ca să dea odihnă și sănătate spre viață” (Is. Sirah 38, 14).

Știu totuși că la cuvintele mele se pot aduce argumente contrare. Atât din unele scrieri ale Sfinților Părinți cât și din Viețile Sfinților.

„Preotul Vasile Sustin povestește cum, atunci când era încă tânăr, tatăl lui s-a îmbolnăvit grav de cancer la laringe. Profesorul Simanovschi a afirmat că bolnavul mai avea de trăit doar zece zile.

Părintele Ioan se afla atunci în Kronstadt. I-au trimis o telegramă. În cinci zile a venit.

– De ce nu m-ați anunțat că s-a îmbolnăvit așa de grav? Aș fi adus cu mine Sfânta Împărtășanie.

Și, întorcându-se spre bolnav, a întrebat:

– Crezi că prin puterea lui Hristos pot să te ajut?

Acela a făcut semn că da. Atunci omul lui Dumnezeu a suflat în gura lui de trei ori, făcând semnul crucii. Apoi a lovit cu mâna măsuta pe care avea medicamentele și a spus:

– Aruncați astea. Nu sunt de niciun folos. Vino, dar, la Kronstadt să te împărtășesc cu nemuritoarele Taine. O să te aștept.

Când a aflat doctorul, a spus că bolnavul va muri pe drum. Acela, însă, s-a dus la Kronstadt, unde sfântul l-a împărtășit. A rămas acolo două zile. Toate rănile i s-au închis și numai vocea lui era încă slăbită.

Când tânărul s-a întors acasă, doctorul a rămas uimit. Acesta a mărturisit în fața tuturor că este ceva nemaivăzut. Este o minune. Tatăl preotului a trăit încă 25 de ani” [29; 112-113].

Nu răstoarnă o astfel de întâmplare toată teoria pe care am încercat să o prezint până acum? Doar Sfântul Ioan din Kronstadt a spus clar că medicamentele nu sunt de niciun folos.

Am reprodus această minune (care vine în sprijinul cuvintelor Sfântului Partenie) tocmai pentru că unii creștini fac greșeala de a înțelege în spirit sectant atât unele minuni cât și unele învățături ale sfinților Bisericii. Este o greșeală să ne formăm puncte de vedere pornind de la excepții, de la situații rare. Sfântul Ioan nu a propovăduit înlocuirea medicamentelor cu Medicamentul cel mai de preț, Sfânta Împărtășanie. Faptul că în câteva situații a cerut bolnavilor să renunțe la medicamente nu trebuie generalizat. Este adevărat că le recomanda bolnavilor să se împărtă-

șească mai des, dar primirea Sfintei Împărtășanii nu exclude ținerea tratamentului cu medicamente.

Nici în privința înțelegerii din perspectivă creștină a rostului medicilor și medicamentelor, nici în privința înțelegerii celorlalte învățături creștine, oamenii nu trebuie să își alcătuiască un sistem propriu folosindu-se de cubulețele de adevăr pe care le-au dobândit citind câteva cărți. Oamenii trebuie să caute să afle învățătura Bisericii despre problema respectivă. Numai așa vor fi feriți de riscul de a înțelege greșit adevărul. (Fac o paranteză: am auzit mai mulți creștini regretând faptul că, încercând să își explice anumite lucruri, au născocit tot felul de teorii pseudo-duhovnicești de care mai apoi s-au lepădat – cu toate că aceste teorii includeau și învățături bisericești sau întâmplări din Viețile Sfinților. Dar nu am auzit niciun creștin regretând faptul că și-a însușit o anumită învățătură a Bisericii...).

Minunea pe care a săvârșit-o Sfântul Ioan din Kronstadt ne arată tuturor cât de folositoare este împărtășirea cu Sfintele Taine. În momentul în care încercăm însă să generalizăm sfatul dat de către sfânt unui anumit bolnav și la un anumit moment, putem cădea într-o anumită formă de înșelare (oricum, Sfântul Ioan nu îi spusese să renunțe pentru totdeauna la orice fel de medicamente, ci îi spusese că – în cazul respectiv – la boala sa, medicamentele nu erau de niciun folos; nuanța aceasta le poate scăpa celor care se pripesc să își întocmească propriile teorii despre boală și doctori. Aceste teorii, chiar dacă sunt interesante, se îndepărtează de adevăr).

Nu trebuie nici să trecem cu vederea faptul că unii, plini de slavă deșartă, s-au crezut la măsura la care pot răbda chinurile bolii, nădăjduind că Dumnezeu îi va tămădui în chip minunat, și nu au cerut aju-

torul medicului decât prea târziu. Au regretat amar-nic greșeala, dar nu au putut-o îndrepta. Nevoința purtării bolii fără a cere ajutorul medicilor nu poate fi purtată de oricine. Tot așa cum nici nevoința stâlpniciei nu poate fi purtată de oricine. Tot așa cum nici nevoința nebuniei pentru Hristos nu poate fi purtată de oricine. Tot așa cum nici nevoința pustniciei nu poate fi purtată de oricine.

Dumnezeu știe exact care este măsura noastră, care sunt puterile noastre. Și crucea pe care o avem de purtat este cea mai potrivită pentru mântuirea noastră. Dacă vom încerca să facem acte gratuite de vitejie, citind fără discernământ Viețile Sfinților sau alte cărți duhovnicești și încercând să urmărim mecanic cele citite, nu vom avea plată de la Dumnezeu.

Ar mai fi multe de spus... (De exemplu, faptul că bolnavii care refuză să meargă la doctor, fiind scârbiți de neseriozitatea unor doctori, sau de lăcomia altora, păcătuiesc împotriva propriei sănătăți. Chiar dacă sunt și doctori nepricepuți, chiar dacă sunt și doctori care dacă nu primesc *zeciuiala* nici nu se uită la pacienți, totuși nu este bine să ne batem joc de sănătatea noastră. Aceasta nu este o jertfă, ci este o formă de deznădejde. Lacomii sau nu, inimoși sau nu, totuși doctorii sunt lăsați de Dumnezeu ca să ne tămăduiască.)

Închei repetând ideea că nu trebuie să căutăm noi durerile crâncene ale bolii. Dacă Dumnezeu vede că sufletul cuiva este pregătit pentru o astfel de mucenicie, va rândui El însuși ca acela să poarte o astfel de cruce. Și, cu toate tratamentele doctorilor, cu toate medicamentele, durerea va rămâne de nesuportat. Dacă răbdarea unei asemenea dureri, în fața căreia doctorii se arată neputincioși, este cu adevărat aducătoare de cunună, răbdarea unor dureri care se da-

torează încăpățânării unui bolnav care nu merge la doctor din mândrie rămâne fără roade. Suferința răbdată de un astfel de bolnav nu are finalitate, nu are efect. Este pur și simplu o sinucidere în miniatură. Și răsplata va fi pe măsură....

Apusul cancerului³

Îmi aduc aminte cât se poate de clar: eram într-un părculeț, aproape de blocul în care locuiam. Un alt băiat, care practica judo, făcea pe grozavul că mă va bate măr. Fiind mândru și orgolios, l-am provocat la bătaie. Și s-a încins o bătaie aprigă, la *vizionarea* căreia s-au strâns și alți copii de pe stradă.

Deși eram slab, totuși făcusem și eu sport de performanță – înot – și în brațe aveam o oarecare putere. L-am imobilizat pe *dușman* și am dat cu el de pământ. Când am atins solul, am simțit o durere groaznică în cot. Nu fusesem atent: mâna mea dreaptă (cu care îl țineam după gât ca să amortizeze căderea) intrase într-o mică groapă pe care nu o văzusem la timp. Și din cauza greutății adversarului mâna s-a rupt.

M-am ridicat în picioare, dar mâna nu o mai puteam mișca. Îmi atârna în jos, din cot. Am început să urlu nu atât de durere, cât de frică: îmi era teamă

³ Dacă în textele precedente am prezentat mai mult teoretic modul de înfruntare a bolii, în capitolul de față voi prezenta o exemplificare tulburătoare, care arată cum anume trebuie pusă în practică această teorie. Baza capitolului o constituie relatarea unei minuni săvârșite de Sfântul Partenie, izbăvitorul de cancer, relatare preluată din impresionanta lucrare a Mariei Meletiou Makri, *Un sfânt din vechime viu printre noi - Sfântul Partenie din Lampsakos*, apărută la Editura Bunavestire, Bacău, 2003 (n.a.).

că nu îmi voi mai putea mișca mâna niciodată. Doctorul m-a liniștit, spunându-mi că după ce o scot din ghips totul va fi bine. În ziua în care trebuia să mi se scoată ghipsul nu am mai avut răbdare să mă duc iar la spital. Am luat o foarfece mare și mi-am tăiat singur ghipsul. Dar... jale: mâna mea dreaptă nu se mișcă decât foarte puțin. Era aproape paralizată.

M-am dus cu mama repede la spital. Doctorul mi-a spus că s-ar putea să am nevoie de operație. Am fost la mai mulți doctori, care mi-au spus că nici prin operație nu mi se va reface mâna. Toți erau sceptici. Am făcut un tratament foarte dureros: o doctoriță îmi întindea mâna cu forța, iar pe mine mă durea ca și cum aș fi încercat să întind o mână sănătoasă la un unghi mai mare de 180 ° – ceea ce este imposibil. După ședințe extrem de dureroase, la un moment dat un alt doctor mi-a spus că tratamentul pe care îl făceam nu numai că nu-mi era de folos, ba chiar îmi făcea rău.

Mama a hotărât să renunț la tratament, deși nu se întrevedea nicio altă posibilitate de vindecare. Pentru mine era foarte greu de suportat acest handicap: mi se părea că oamenii râdeau pe mine pe stradă (mergeam cu mâna închisă la un unghi de 90°⁴ – și handicapul sărea în ochi).

Când nu mai întrevedeam nicio scăpare – obișnuindu-mă cu ideea că cea mai mare victorie ar fi să întind mâna măcar la 120° – am ajuns la un doctor specialist în masaj. Maseur-ul era aproape orb, dar avea foarte dezvoltat simțul pipăitului. După ce a pus

⁴ Din greșeală, la edițiile precedente ale cărții am scris alte unghiuri, cele de acum sunt mai exacte. Oricum, mâna care după ce am scos-o din ghips era aproape paralizată și-a revenit (n. a.).

mâna pe cotul meu, a palpat cât a palpat, și a spus că îmi poate fi de ajutor. Într-adevăr, în vreo două săptămâni deschiderea mâinii câștigase aproape 60 °.

Mama a învățat și ea să îmi facă masaj. Îmi amintesc că, la un moment dat, fiind într-o tabără cu elevii ei, în timp ce îmi făcea masaj mi-au dat lacrimile: ceilalți copii se jucau în jurul cabanei, iar eu stăteam în cameră. Mama a început și ea să lăcrimeze; suferea foarte mult văzându-mă așa. Masajul nu dura mult, dar conștientizarea faptului că eu nu eram întreg ca ceilalți m-a aruncat în deznădejde. Văzându-mă că plâng, au început să plângă și alți copii – unul că era orfan de tată, altul că îi murise un frate, altul cine știe de ce. La un moment dat plâneau aproape toți copii care se aflau în cameră.

Când i-am văzut, situația mi s-a părut ridicolă – nu îmi imaginasem că plânsul poate fi atât de molipsitor. Și mi-a venit să râd: văzându-i pe alții cum plâng, problema mea nu mi s-a mai părut atât de apăsătoare. Deși nu îmi imaginam că mâna mea se va reface complet, am luat hotărârea să fiu tare și să nu mă mai las biruit de tristețe.

M-am apucat de baschet de performanță, și eram destul de bun. Fiind stângaci, nu era chiar atât de gravă defecțiunea pe care o aveam la cotul drept – puteam dribla sau arunca la coș fără probleme. De la baschet, și mai ales de la exercițiile repetate pe care le făceam la bara din fața blocului, mâna s-a refăcut complet. Nu am revenit la niciunul dintre doctorii care îmi spusese că nu am șanse de refacere, dar dacă vreunul dintre ei m-ar vedea cred că s-ar mira. (Asta în cazul în care și-ar mai aduce aminte de mine după atâția ani, ceea ce e puțin probabil.)

De ce am povestit această întâmplare din copilăria mea? Pentru că vreau să scriu câteva rânduri

despre cei care suferă de boli considerate incurabile. De unele forme de cancer, S.I.D.A., sau alte boli care fac mii de victime. Deși e greu să scrii despre așa ceva fără să treci printr-o astfel de boală, totuși mica mea pățanie cu mâna m-a făcut să mă aflu în situația celui care se gândește că niciodată nu va mai fi întreg. Copil fiind, îmi era foarte greu să mă gândesc că voi fi toată viața handicapat.

Nu e boala, sau suferința trupească, o cruce? Ba da. Dar, întrucât crescusem departe de Biserică, întrucât părinții mei nu m-au povățuit pe drumul credinței, nu puteam înțelege rostul suferinței mele. Și poate că nici dacă aș fi fost credincios încă din copilărie nu mi-ar fi fost foarte ușor: cum să înțeleagă un copil că, brusc, nu mai e ca ceilalți? Îmi dau seama că m-ar fi întărit credința în Dumnezeu, dar e puțin probabil ca, la o vârstă atât de fragedă, să fi înțeles rostul bolii. (Nu îl înțeleg oameni în toată firea, așa că nu e de mirare că nu l-ar fi înțeles un copil.)

Aș vrea să menționez acum câteva din atitudini pe care oamenii le au față de bolile considerate de nevindecate, de bolile incurabile: e vorba de deznădejde, de indiferență, de răbdare susținută de încrederea că Dumnezeu a trimis această cruce spre folosul duhovnicesc al bolnavului și de răbdare susținută de nădejdea că Dumnezeu cel Atotputernic poate vindeca orice boală și neputință. Nu e greu de observat că primele două atitudini sunt distrugătoare pentru suflet, iar celelalte două sunt folositoare.

Nu este greu de observat nici faptul că primele două atitudini sunt mult mai răspândite decât celelalte. Într-o lume care Îl izgonește pe Dumnezeu, într-o lume care nici măcar nu se mai ostenește să afirme că „Dumnezeu a murit!”, ci care pur și simplu face abstracție de existența sau non-existența Sa, o-

mul și-a făcut din trup un idol. Este de ajuns să mergem pe stradă și să ne uităm la câteva reclame – în forme diferite vom regăsi aceeași idolatrizare a plăcerilor trupesti. Nu e de mirare că omul care se îmbolnăvește de o boală incurabilă cade în deznădejde. Este ceva firesc; deznădejdea este rodul filosofiei de viață pe care a ales-o.

Despre cât de greu este păcatul deznădejdiei Sfântul Filaret al Moscovei spunea că „a te deznădăjdui însemnează să-ți răpești singur de la tine mila lui Dumnezeu, pe care Domnul e gata s-o dea în fiecare minut”. [28; 288] Și tot el dădea o definiție foarte potrivită a acestui păcat: „Deznădejdea este iadul în suflăt înaintea de a doborî sufletul în iad”. [28; 288]

Avva Isaia îl sfătuiește pe bolnav: „Dacă te molipsești de vreo boală, nu te deznădăjdui și nu te împuțina cu duhul; ci mulțumește-I lui Dumnezeu, că El Se îngrijește ca să-ți procure prin această boală un bine.” [28;143].

Cealaltă atitudine negativă, indiferența, exprimă supunerea față de capriciile destinului. Omul necredincios își dă seama de neputințele sale, se simte strivit de destin și își dă seama că are de ales între a se resemna și a-și pierde mințile. Durerea îl pietrifică, îl dezumanizează, îl face insensibil la viață. Bolnavul trăiește, dar viața sa pierde trăsăturile vieții umane, asemănându-se mai degrabă funcționării unui robot care răspunde la comenzile pe care le primește.

(Poate că este potrivit să fac măcar o scurtă referire aici la frica pe care o simte bolnavul necredincios față de ziua de mâine, față de surprizele pe care i le rezervă viitorul: pentru el, viața este haotică, totul este întâmplător. Dacă lumea nu L-ar avea pe Dumnezeu Creator al ei și Proniator, o astfel de spaimă ar fi generalizată. Dar creștinii, care știu că sunt fii ai lui

Dumnezeu, știu că Acesta le poartă de grijă. Pentru ei, ziua de mâine este o zi în care Dumnezeu le va purta de grijă așa cum le-a purtat și în cea de astăzi.)

Prin aceste două atitudini provocate de boală – deznădejdea și indiferența față de viitor – omul pregustă moartea, și încă moartea duhovnicească, mult mai gravă decât moartea trupească pe care o pregustă prin boala sa. Omul necredincios se află într-un spațiu închis, nu are sau mai degrabă nu vede nicio ieșire. Și, câtă vreme nu va alergera la Dumnezeu, nimeni nu va fi în stare să îi ofere un leac pentru sufletul său.

Mama mea a cunoscut această ispită a deznădejdii duse la limită. Cu câțiva ani înainte de a muri a făcut cancer la sân. S-a operat, dar de cancer nu a scăpat. În cele din urmă a făcut cancer malign generalizat. Despre suferințele ei nu a mai știut nimeni din familia sa. Nu a vrut să le spună celorlalți, ca să nu cadă și ei în deznădejde. Dar nici ea nu a rezistat la o asemenea presiune, ba chiar a ajuns să cedeze psihic. În cele din urmă, s-a sinucis. Copiii ei, adică eu și sora mea mai mică, eram elevi la școala generală. Moartea mamei noastre a căzut ca un trăsnet peste noi. Atunci când am aflat că s-a sinucis, nu credeam în Dumnezeu și nu știam cât de grav este acest păcat. Nu știam nici că sinucigașii (cu excepția celor care au avut probleme psihice – și pentru asta au la judecată circumstanțe atenuante) se duc în iad. O, ce bine ar fi fost ca ea să creadă în Dumnezeu și să aibă puterea să ducă crucea bolii... Dar, nu a fost așa.

Problema suferinței aduse de bolile incurabile m-a frământat multă vreme. Nu îmi propusesem să fac referire la sinucidere. Dar, întrucât moartea mamei mele este una dintre cauzele care m-au determinat să meditez asupra bolilor fără leac, mi s-a

părut mai normal să scriu despre ea decât să analizez numai situațiile generale.

Ajuns aici, cred că ar fi bine să fac o scurtă referire la eutanasië (prin care unii oameni, aflați în suferințe grave, le cer doctorilor să le curme viața).

Ce ar fi rezolvat mama mea dacă, în loc să se sinucidă, i-ar fi rugat pe doctori să îi curme viața? Care este diferența dintre eutanasië și sinucidere?

De fapt, eutanasië este o ramură a sinuciderii: caracteristica principală este că arma folosită este aproapele, mai precis doctorii. (Este adevărat că, acceptând să fie părtași la această fărădelege, aceștia poartă o parte din responsabilitate și se aseamănă doctorilor care provoacă avorturi și care devin părtași la păcatul avortului. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe din Serbia a hotărât că – pentru păcatul lor – doctorii care fac avorturi nu se pot împărtăși cu Sfintele Taine. Oare când va hotărî vreun sinod că nici cei care încurajează eutanasië nu pot fi împărtășiți?) Dar chiar dacă doctorul este folosit pe post de armă, și chiar dacă moartea este mai puțin violentă, mai puțin sângeroasă, mai puțin șocantă, sinuciderea este aceeași.

Sfinții Părinți au spus clar: „sinucigașii merg în iad”. Cei care mor prin eutanasië nu fac excepție de la acest neplăcut, dar adevărat, verdict. De ce? Pentru că se împotrivesc voii dumnezeiești. Dacă Dumnezeu le-a dat suferințe atât de grele, înseamnă că tocmai de ele aveau nevoie pentru păcatele lor, că răbdarea acestora era singura lor șansă de a dobândi mântuirea. Este simplu să scrii despre cei care din pricină că nu mai rabdă durerile bolii se sinucid cu ajutorul doctorilor, dar este greu ca, suferind durerile trupești pe care le-au răbdat ei, să rezști ispitei de a le curma definitiv. Dar sinuciderea rămâne sinucidere, păcatul

rămâne păcat (și cei care se sinucid pleacă de la dureri mari – dar trecătoare – la dureri și mai mari, dar veșnice).

Vrednică de plâns mi se pare situația celor care cer eutanasia pentru a le ușura viața rudelor care îi îngrijesc. Ei se simt ca niște reziduuri și s-au săturat să împovăreze viețile celorlalți. Numai că, sinucigându-se, nici lor nu își fac bine și nici pe ceilalți nu îi ajută. Pentru că prin ei Dumnezeu le dădea celorlalți ocazia de a dobândi veșnice cununi...

„Cancer, cancer, cancer... Există vreun leac pentru cancer?” Mulți oameni și-au pus această întrebare.

În loc să răspund la ea, voi reproduce relatarea unei vindecări de cancer pe care a săvârșit-o Sfântul Ierarh Partenie din Lampsakos. Am citit multe minuni de-a lungul timpului, dar niciuna nu mi s-a părut mai reprezentativă decât aceasta pentru modul în care creștinii ar trebui să poarte crucea bolii.

Textul este destul de lung, dar elementele care la o citire superficială par de amănunt sunt de fapt mici piese care fac parte dintr-un mare mozaic. De aceea, în loc să reproduc doar fragmentele mai importante, prefer să reproduc întreaga relatare.

„Doamna M.M., de 42 de ani, profesoară la gimnaziu în suburbiile Atenei, ne-a povestit o lungă întâmplare emoționantă, care a dus-o până în pragul morții, de unde a salvat-o Sfântul Partenie.

Doamna M., mamă a trei copii, ne-a relatat complexitățile toată povestea ei dureroasă, pentru că ea însăși și-a cunoscut bine situația de la început.

Pe 4 noiembrie 1997 s-a operat la Maternitatea Mama pentru extirparea unui fibrom pe care l-a descoperit în urmă cu cinci ani, la ultima ei sarcină. Îl supraveghea de atunci continuu, la fiecare șase luni,

la medici, prin examinări speciale. Când a crescut mult, i s-a recomandat operația, pe care ea a tot amânat-o mereu, cu toate că părintele ei duhovnic, căruia îi vorbise nu demult despre această problemă, o îndemna foarte neliniștit să se grăbească cu operația. Ea însă o evita cu gândul că degeaba arată duhovnicul ei atâta neliniște, întrucât ceea ce o să i se întâmple când va intra de urgență la operație o să fie cel mult o hemoragie. Avea în vedere și teoria științifică după care fibroamele sunt mici tumori benigne, pe care le au majoritatea femeilor și statistic se transformă în tumori maligne doar în procent de 1/10.000; astfel că medicii nu le consideră periculoase și le operează numai când dau probleme femeilor. De aceea M. amâna operația, nedând ascultare medicilor și duhovnicului ei, până când probleme grave au condus-o aici.

Fără să bănuiască nimic medicul ei, și ea la fel, a intrat în spital în ziua pomenirii Sfântului Ioanichie cu rugăciunea pe buze (așa cum a sfătuit-o duhovnicul ei): «Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt, Treime Sfântă, slavă Ție», ca să-l aibă de ajutor pe Sfântul Ioanichie, care se prăznuia în ziua aceea. Demn de luat în seamă este faptul că părintele duhovnic a prevenit-o: «Veți intra într-un tunel întunecat, dar veți ieși la lumină». Și tunelul întunecat a presupus că era nedorita operație. A avut loc intervenția chirurgicală care a ieșit, s-a presupus, bine, M. întorcându-se nebănuitoare peste patru zile acasă. Medicul chirurg nu a întârziat însă să-i dea telefon soțului ei la serviciu, spunându-i rezultatele proaste și neașteptate ale biopsiei: cancer. Iar M. trebuia să meargă de urgență la un medic specialist.

Vestea a căzut ca un fulger pe cerul senin. Tragedia familiei a început. Disperat, soțul ei a alergat unde a putut și, negăsindu-l pe duhovnicul lor, s-a dus la un alt călugăr, în afara Atenei, să-i spună, să primească binecuvântare, să-i dea putere nu numai să reziste, ci și să-i comunice vestea soției sale. Nenorochoasei sale soții, căreia i s-a întâmplat să fie acel caz din 10.000, și firește, cu atât mai nenorocos, cu cât ea s-a aflat într-una pe mâna doctorilor și a aparatelor moderne, dar nimeni nu a priceput și nici analizele nu au arătat nimic...

Chiar în ziua următoare, dezamăgiți, deznădăjduiți, văzând că toate planurile lor se prăbușesc și copiii lor rămân orfani, s-au dus tăcuți la radiografie cu unica speranță în sfinții lor iubiți care, dacă voiau, puteau să-i salveze. A luat în mâinile sale iconițe ale sfinților, ale Maicii Domnului și ale părinților din zilele noastre și târându-și pașii, a pornit spre marea ei Golgotă. A făcut radiografia, iar medicul le-a arătat că trebuie să înceapă imediat razele, ca să ardă ceea ce rămăsese din tumoarea care se extinsese și în bazin.

«Prin urmare, am să mor – reuși să îngaim M. – ce să-mi mai faceți?». În acea primă zi radiologul a încercat să o îmbărbăteze, vorbindu-le despre aparatele moderne și despre metodele de astăzi ale medicinei pe care el însuși le-a studiat în Anglia. Văzând-o așa pierdută, nefiind de acord cu nimic din acestea, i-a garantat de-acum încolo și 30 de ani de viață, iar la amiază a stabilit să aibă loc așa numita metodă de asimilare, primul mare șoc, ca să înceapă imediat razele.

Doamna M. era sigură că medicii vor face tot ce le stă în putință, dar moartea, mai devreme sau mai târziu, va surveni, cum se întâmplă în astfel de ca-

zuri, dacă Dumnezeu nu Se îndură de făptura Lui. Numai acolo era speranța ei. Plânse, plânse cu lacrimi amare, iar imaginea mamei moarte și mute pentru totdeauna cu cei trei copii în jurul ei și cu cel mai mic în vârstă de numai cinci ani a sfâșiat-o adânc, a făcut-o să nu mai reziste de dureri, a cufundat-o în rugăciune zi și noapte.

De îndată ce a aflat de starea sa, a luat legătura cu duhovnicul ei și cu un glas ce tremura, așa cum ne-a spus ea însăși, i-a mărturisit: «Nu vreau să mor, nu vreau să-mi las copiii orfani, vă rog mult să ne ajutați». Duhovnicul a încurajat-o, spunându-i: «Nu vă temeți, nu veți muri, vă veți face bine; lăsați pe medici să-și facă treaba lor, iar noi o vom face pe a noastră».

Imediat a înștiințat și pe o rudă de-a ei, călugăr la Sfântul Munte, iar acesta se puse pe rugăciuni zi și noapte. Începu să facă slujbe, paraclise la Maica tuturor aghiorților, la Maica tuturor oamenilor, la Maica Domnului, să viziteze și alte mănăstiri de la Sfântul Munte și să le ceară părinților să facă rugăciuni.

Istovitoarea metodă de asimilare a durat trei ore, iar peste două zile porniră spre spitalul Sănătatea dis de dimineață, pentru prima doză de raze. Doctorul o întâlni în sala de așteptare și-i spuse că voia să-i spună ceva. Ce să-i mai spună, întrucât toate i le spusese? Avea un aer gânditor, iar ea se tulbură din nou și-l informă pe soțul ei despre aceasta. Nu trecu mult timp și auzi că o cheamă la megafon. Cu răsuflarea întretăiată se duseră la cabinet. Ce clipă grea era aceea! Dintre cele mai dure trăite până atunci.

Doctorul voia, înainte să înceapă tratamentul, să-i declare că situația ei era gravă și că nu știa dacă va putea să o ajute cu ceva. Ea, încă și mai lovită, găsi puterea să protesteze și să-i ceară socoteală: «Dar de

ce în urmă cu două-trei zile mi-ați spus altceva și acum îmi spuneți că am să mor?». Medicul își înghiți vorbele și completă că toate acelea le spusese pentru că nu examinase bine radiografia și rezultatele biopsiei... În cele din urmă era vorba de «sarcom» și nu tumoare benignă și că resturi din tumoarea de la bazin se ascundeau în puncte dificil de ajuns, unde nu puteau ajunge razele. «Și atunci, ce facem? De ce să mai facem raze?» îngăimă ea. «N-o să vă lăsăm așa. Vom face tot ce se poate și v-am explicat toată situația, ca să o cunoașteți bine și să colaborați cu noi. Și mai ales... acum nimic altceva nu vă rămâne de făcut decât... să vă prindeți cu mâinile de viață...».

Ce însemnau aceste vorbe grele despre moarte aruncate chiar în fața bolnavei? Ca niște lovituri de cuțit o lovira direct în inimă cuvintele lui. Ea să găsească singură puterea să învingă cancerul și să trăiască, așa cum i-o ceruse doctorul? Era imposibil. Numai un lucru putea să o salveze: puterea Preabunului Dumnezeu și a sfinților Lui. Nimeni altul...

Înștiințară de îndată dragile lor mănăstiri pentru rugăciune: la Sfânta Mănăstire a Cuviosului David în Evvia, la Schitul «Schimbarea la Față» a preafericitului părinte Porfirie de la Milesi, din Attica, la Sfânta Mănăstire a Sfântului Teodosie, la Sfântul Ștefan, la Sfânta Mănăstire «Sfântul Nicolae cel Nou», la Ipsilanti din Beoția și la Sfânta Mănăstire Vatopedu de la Sfântul Munte. Nimeni altcineva nu a aflat nimic. Copiii și mama ei au aflat numai că operația avea complicații și dăduse în infecție, iar viața ei era în pericol, de aceea au fost cerute și rugăciunile lor. Binecuvântatele rugăciuni... salvează nu numai o faptură a lui Dumnezeu, ci pe toată omenirea.

Știa și credea doamna M. în puterea rugăciunii; știa și credea soțul ei. De aceea, așa cum ne-a mărtu-

risit, se ruga zi și noapte cu inima zdrobită și simțea de multe ori că în acele clipe nu era singură, simțea că și alții își unesc vocea spre Dumnezeu împreună cu a ei. Și atunci simțea o dulce consolare și se întărea și spera și putea astfel să ridice greaua ei povară; în fiecare zi, timp de 45 de zile, în afară de sâmbăta și duminica se ducea la Spitalul Sănătatea împreună cu soțul ei, de două ori pe zi, dimineața și la amiază, pentru raze, pentru medicamente, pentru «otrăvuri». Lupta din greu să mănânce, ca să poată lua medicamentele. Și aștepta, și într-una aștepta ajutorul de Sus...

Între timp, pe măsură ce zilele treceau, doctorul constată că razele nu ofereau nimic bun, astfel că recomandă să se facă în paralel și doze ușoare de chimioterapie ajutătoare, care au drept scop să scoată în evidență celulele cancerigene, ca să fie iradiate mai ușor. Nimic însă nu se petrecea nici prin această metodă. La sfârșitul razelor, al căror număr îl crescuse, a recomandat să se facă și așa numita terapie de șoc, foarte dăunătoare, întrucât distruge nu numai celule cancerigene, ci și pe cele sănătoase din organism.

Însă Bunul Dumnezeu, sfinții noștri cei vii, care nicio rugăciune nu lasă să se piardă, au auzit-o pe mama cea îndurerată, care își uni glasul cu atâția alții care se rugau o dată cu ea și puse piedică hotărârii doctorului. Trimise la un moment potrivit un om al Lui, un radiolog, care colaborează cu Spitalul Sănătatea și care conducea atunci acolo pe o pacientă a lui pentru tratament. El era cunoscut familiei, și de îndată ce află de starea ei, a început să se intereseze, vorbind cu medicul ei curant, iar la momentul potrivit a insistat mult și a oprit terapia de șoc, propunând prelungirea razelor obișnuite.

În cele din urmă au încetat și acestea pe 23 decembrie 1997, în ajunul Crăciunului. Lui M. i-a fost dată o pauză, cu obligația de a continua a doua etapă a drumului ei spre Golgota, și cât timp se menținea în viață, era bine.

Aici se cuvine să menționăm ceva interesant, un lucru pe care ni l-a spus: se făceau raze de către medici, dar în paralel se făceau tratamente și de la bunii noștri sfinți. În fiecare zi, încă din prima zi, făcea semnul crucii cu ulei sfințit de la mulți sfinți, pe care l-a adunat în casa ei de la diverse pelerinaje, cu ulei din candela icoanei făcătoare de minuni a Preacuratei de la Mănăstirea Vatopedu (care are darul să vindece cancerul și nenumărați bolnavi de cancer s-au tămăduit până acum după rugăciuni care s-au rostit în fața icoanei ei, așa cum s-au rostit și pentru M.), precum și ulei sfințit de la icoana «Axion Estin» (*Cuvinse-se cu adevărat*) și ulei de la Sfântul Maslu care s-a făcut acasă la ea și la Sfântul Munte pentru ea. Cu unul din aceste uleiuri, care provenea din candela Sfântului Arsenie din Capadocia și candela care arde la mormântul preafericitului părinte Paisie Aghioritul, s-a petrecut ceva cu totul demn de admirație.

Așa cum ne-a spus, în timp ce făcea semnul crucii cu toate acestea, separat de fiecare dată, spunea și troparul sfântului respectiv, rugându-l să o ajute. Așa a făcut și cu ultimul pe care l-am pomenit mai sus, numai că zilele treceau și uleiul se termina, încât le spunea zilnic sfinților păsul ei: «Nu vă este milă deloc? Nu veniți să mă ajutați? Tu, Sfinte Arsenie, atât de milostiv cum ai fost și nu ai lăsat nici pe musulmani, nici pe musulmane fără ajutor, când ți-au cerut-o, pe mine de ce nu mă ajuți? Și sunteți și

atât de departe. Unde să ajung eu în nordul Greciei, bolnavă, să iau iarăși binecuvântare de la voi?».

Și ce s-a întâmplat? Când a ajuns pe la sfârșit uleiul, pe la punctul unde sticluța avea o gradație din fabricație, încetă să se mai împuțineze, cu toate că ea a continuat să-l folosească zilnic și încă pentru mult timp. Se milostiviră de ea sfinții cei buni și îi dăruiră puțin din uleiul lor, arătându-i că o urmăresc cu toată atenția în rugăciunile ei.

Aici merită să menționăm și altceva ce ne-a spus să consemnăm. Aproape de la început a purtat și o panglică asupra ei, și nu a scos-o decât numai în ultima vreme, când a constatat că s-a făcut cu totul bine. Panglica provenea de la Mănăstirea Vatopedu și era sfințită pe Sfântul Brâu al Maicii Domnului, anume pentru nașterea de copii, dar prin care s-au tămăduit și o mulțime de bolnavi de cancer.

Și ce nu a făcut doamna M.? S-a prins cu totul de sfinți (doctorul ei o sfătuisese să se agațe cu mâinile de viață...). Împreună cu duhovnicul ei începură să facă slujbe și paraclise la toți marii sfinți în ziua lor de pomenire, în toate sărbătorile închinat Domnului și Maicii lui Dumnezeu. La fel se făcea și la Sfântul Munte, de către călugărul care îi era rudă. Împreună cu soțul ei nu înceta să urmărească zilnic din Ceaslov și din Minei pe care sfânt îl sărbătorea Biserica noastră și să se roage lui, citind tropare din slujba acestuia. De asemenea, aproape zilnic citeau din Sfânta Scriptură, făceau Paraclisul Maicii Domnului, precum și Paraclisele sfinților lor dragi.

Pe drum spre spital, de două ori pe zi, spuneau Acatistul Maicii Domnului și troparele tuturor sfinților lor îndrăgiți. Ea însăși continua chemarea lor și în sala unde făcea razele.

Cum ne-a spus, acolo înăuntru îl chema în special pe preacuviosul părinte Porfirie, pe care l-a cunoscut, și-l îndrăgea îndeosebi, amintindu-și cât vorbea cu oamenii și despre sănătatea trupească, ca să se îndepărteze de orice sursă de îmbolnăvire. Și acum, cum de nu se îndura de ea, care făcea o doză așa de mare de raze? Îi cerea și soțului să se roage mereu în sala de așteptare, deși nu era nevoie să îi ceară să o facă. Familia cinstește îndeosebi Sfânta Mănăstire a Cuviosului David, precum și pe preafericitul părinte Iacov, pe care de asemenea l-au chemat în ajutor de multe ori.

Deci, Dumnezeu auzea toate aceste rugăciuni și paraclise, chiar dacă o lăsa pe M. să se vadă neajutorată. Când să creadă ea în ajutorul Lui și când să dispere? Când durerea trupească și sufletească era într-atât de puternică încât nu o mai suporta, voia să fugă, să plece departe și să strige din răsuputeri, ca să scoată dinlăuntru ei strigătul de durere pe care îl înăbușea și-l îneca în ea, pentru că avea trei copii și cel mai mare, la cei 18 ani ai lui se pregătea, aflându-se în anul trei de liceu, să dea în iunie examen la facultate...

Atunci nu-i mai rămânea nimic altceva decât să plângă, să plângă fără încetare, în ascuns de copiii ei, pe cât era cu putință. Cel mai mic copil o descoperea, pentru că încă nu mergea la școală și era așa de aproape de ea că petrecea aproape toată ziua la căpătâiul ei. Ea îl îndepărta, ca să nu sufere împreună cu ea, dar el rareori pleca. Se ruga împreună cu ea, cu ea învăța troparele sfinților și le spunea, rugându-i la sfârșit cu cuvintele sale nevinovate, împreună cu ea făcea Paraclisul Maicii Domnului. Și cel mai de admirat lucru era că o sprijinea și o alina cu vorbe care de multe ori o lăsau mută de uimire, pentru că erau ace-

leași pe care i le spunea duhovnicul ei (și aceasta se petrecea fără ca cineva să-i fi spus ceva).

Este ceea ce se spune de multe ori: Dumnezeu luminează pe micile ființe nevinovate și vorbește prin gura lor. Îndeosebi îi spunea: «Nu plânge, mămică, nu te supăra. Nu crezi că ai să te faci bine? Toți îți spun: ai să te faci bine și chiar la o mare sărbătoare. Știi care? Hai să-ți spun la ureche: de Crăciun!...». Și pe ea o apuca și mai tare plânsul, și vorbele lui le schimba în rugăciune: Îi ruga pe Dumnezeu și pe Maica Domnului, dacă nu le este milă de ea, să se îndure de copilul ei nevinovat. Odată i-a vorbit, fără ca vreodată să fi auzit ceva despre cancer: «Știu, mămică, ce ai: ai cancer...», iar ea încremeni și începu să-i spună că ce vorbe erau astea care-i scăpaseră din gură, la care el adăugă: «Nu te teme însă. Acum a mai rămas puțin, încât totul este un nimic. O să dispară, ai să te faci grabnic sănătoasă». Cuvinte de necrezut, dar adevărate.

Cu acestea luară sfârșit și razele, cum am spus, la 23 decembrie și M. a făcut sărbătorile cu rudele și prietenii ca în fiecare an, fără să înțeleagă nimeni ce se ascunde după zâmbetul ei. Și a adăugat: «V-am spus greșit și, ca în fiecare an, pentru că există o diferență esențială pentru mine, sărbătorile au luat un sens cu totul diferit. Au prins viață cuvintele Evangheliei, au prins viață magii, păstorii, Maica Domnului cu Pruncul Cel Sfânt în brațe, iar eu îngenunchetă, cu inima zdrobită, mă rugam fierbinte să mă fac bine, dându-i drept dar promisiunea să lupt să mă fac mai bună. Și cuvintele Evangheliei prindeau viață pentru mine când citeam din Sfânta Scriptură, prindeau viață în fiecare duminică la biserică. Cădeam, în gând, la picioarele Domnului nostru dimpreună cu femeia cu scurgere de sânge, cu sutașul, cu paralticul

și cu toți câți i-a vindecat și L-au rugat fierbinte, spunând: ‘De mă voi atinge de veșmântul Tău voi fi salvat, iar eu, care mă împărtășesc cu Trupul și Sângele Tău, nu o să-ți fie milă de mine?’».

Și era sigură că se va face bine, dar când și cum? Și tot aștepta și credea că se vor opri acolo chinurile ei, că n-o va lăsa Domnul să continue să facă chimioterapia atât de dăunătoare. Medicul ei curant radiolog a trimis-o să continue chimioterapia și încă cu dozele cele mai tari care există, întrucât el însuși a văzut că nu reușise aproape nimic în privința rămășițelor de cancer din bazin. Și mai erau și micile concreșcențe de pe plămâni. Singurul lucru pe care nu-l știa M. era faptul că boala cancerului intrase în metastază probabil și la plămâni, întrucât radiografia îi arăta plini de pete.

Deci, imediat după sărbători a făcut o nouă radiografie pe care soțul ei o duse (ea nici nu voia să-i vadă, nici să audă de doctori) la profesorul universitar la care au fost trimiși și care era deja informat despre evoluția stării ei de sănătate de până atunci. A desfășurat noua radiografie în fața sa și a rămas, în sensul propriu al cuvântului, cu gura căscată. Ce era ceea ce vedea? Nu vorbea, rămase uimit, plin de nedumerire. În cele din urmă a articulat: «Nu se poate! Cum s-a întâmplat aceasta? Noi nu am făcut nimic pentru chisturile de pe plămâni. Cum s-au șters așa deodată? Asta nu s-a pomenit; este de necrezut». Vorbea singur, numai cât nu a pronunțat cuvântul «minune», dar l-a descris prin cuvintele sale.

Fără speranțe, pe neașteptate, fără ca doctorii să facă ceva pentru tratarea plămânilor, aceștia au rămas curați, numai o umbră pe abdomen a mai rămas, iar aceasta după părerea lui, putea să nu fie altceva decât un rest de cancer atins de raze. Dar care

raze? Radiologul însuși, în urmă cu câteva zile, opinase că din păcate nu reușise să rezolve aproape nimic...

Din clipa aceea medicul patolog a început să se îndoiască – să facă sau să nu mai facă chimioterapie? Nu, firește, să facă încă din cele mai tari doze. În sfârșit, după o întârziere de multe zile de gândire, a stabilit data primei doze de tratament.

În ciuda întorsăturii mulțumitoare pe care o luaseră lucrurile, doamna M. s-a dus la 4 februarie 1998 cu jale pe buze și cu jale în suflet: «Nici aici nu va interveni Maica Domnului, nu vor da ajutor bunii ei sfinți?».

Rugăciunile și Paraclisele continuară, speranța nu lipsea. La 6 februarie, în ajunul pomenirii Sfântului Partenie, duhovnicul lor a venit iar acasă la ei ca să facă, precum le-a spus, Paraclisul sfântului cu dar deosebit.

N-au înțeles nimic, pentru că nici numele Sfântului Partenie nu-l știau, nici nu auziseră vreodată sau citiseră despre el. S-a făcut Paraclisul. La sfârșit l-au văzut pe duhovnicul lor strălucind de bucurie și spunându-le: «De-acum l-am găsit pe sfântul care o să ne facă sănătoși. Este Sfântul Partenie». Sigur că avea vreun semn de la sfânt, întrucât niciodată până atunci, de când făcea atâtea Paraclise, nu le spusese așa ceva. Numai acel nedefinit la început: «Ai să te faci bine», care a susținut-o pe M. în toate acele luni nesfârșite.

În seara aceea citiră cu toții Viața Episcopului din Lampsakos din Marele Sinaxar și au fost uimiți de admirație. În ziua următoare, urcară la Fundația Lyrios, după ce duhovnicul lor i-a informat că există acolo o bisericuță în cinstea Sfântului Partenie. Era hramul bisericii și toată familia s-a rugat fierbinte,

cutremurată de cunoștința cu acest sfânt necunoscut până atunci pentru ea. La «Satul de copii» au cunoscut și oameni pe care Sfântul Partenie îi vindecase de cancer. Au rugat și acolo pe maicile de la «Sfânta Treime», care-i deserves pe copiii orfani, să le facă o rugăciune și au plecat de acolo întăriți.

Nu s-a întâmplat însă numai aceasta cu Sfântul Partenie. În dimineața aceleiași zile, în ajunul pomenirii Sfântului Partenie, soțul lui M., care de când se îmbolnăvisese ea, nu deschisese radioul niciodată, pe când se găsea în mașină, la un moment dat, ca și cum l-ar fi împins ceva, l-a deschis. Și ce a auzit? Pe stareța de la Sfânta Mănăstire Makrimallis vorbind despre sfânt și despre capul lui făcător de minuni, însă nu a apucat să audă unde se afla exact, numai că se găsește la Psahna. Poate cineva să spună că toate acestea ce se petreceau erau întâmplătoare? Imposibil! Era clar ca lumina ochilor: Dumnezeu a ascultat rugăciunile atâtor oameni, a ascultat mijlocirile sfinților și a Maicii Domnului și a trimis lângă ei, ca să o facă bine pe M., pe un sfânt, un sfânt cu totul necunoscut pentru familie. Iar Sfântul Partenie i-a chemat la el.

În duminica ce a urmat pomenirii lui, M. cu soțul ei s-au dus la Sfânta Liturghie la Sfânta Mănăstire Makrimallis, s-au închinat la preacinstitul Cap al sfântului cuprinși de emoție. L-au rugat cu lacrimi fierbinți, au cerut maicilor din mănăstire să le facă rugăciuni, au dat și numele lui M. să fie pomenit în Sfântul Altar și au plecat.

De atunci s-au pus pe rugăciune zilnică la Sfântul Partenie, sfântul pe care Dumnezeu l-a trimis în calea lor. Făceau slujbe dese la bisericuța lui de la Fundația Lyrios, în fiecare zi citeau Paraclisul Sfântului în fața icoanei lui, la fiecare circa 15-20 de zile urcau la Makrimallis, la Psahna Evvias, ca să ia parte

la slujbă duminică și să se roage la sfânt. Au mers și cu duhovnicul lor de două ori și au spus Paraclisul în fața Capului sfântului. Prima dată s-a petrecut ceva uimitor: Sfântul Partenie și-a făcut simțită prezența și harul său. Îi întâmpină, îi primi într-un mod foarte viu. De îndată ce intrară în curtea mănăstirii împreună cu copiii lor, nu au apucat să facă nici doi-trei pași și o mireasmă puternică și uimitoare i-a cuprins. Era mireasma sfântului care se revărsase în afara bisericii și-i umpluse de bucurie. Aceasta s-a menținut pe toată durata paraclisului, dar și a șederii lor acolo, chiar până la plecare, când au intrat să-și ia rămas bun de la sfânt.

Duhovnicul lor, zâmbind cu mulțumire, a spus doamnei M., care a vorbit prima despre mireasma pe care o simțise: «Ați văzut ce minunată a fost? Este ca și cum sfântul ne-ar spune: Nu vă temeți; sunt aici». Aici trebuie să menționăm că cei doi copii mai mici ai familiei au continuat să simtă această mireasmă plăcut-mirositoare multă vreme, de fiecare dată când se închinau la Capul sfântului. Au plecat la Atena cu siguranța că Sfântul Partenie îi va salva de la moarte sigură.

Între timp, zilele treceau și se apropia ziua celei de-a doua doze de chimioterapie, care a fost stabilită pentru 26 februarie, dar totodată a început și cealaltă dramă a lui M., așa cum ea însăși ne-a dezvăluit: «Căderea părului mă preocupa tot atât de mult ca și moartea mea. Se poate ca aceasta să sune puțin cam curios, dar pentru mine era a doua moarte».

În ziua de pomenire a Sfintei Filoteea, comunică duhovnicului noua problemă care apăruse. Acesta le răspunse simplu: «Nu vă supărați. Să ne rugăm la sfânt să nu mai cadă. În ceea ce privește chimioterapia, nu știu. Dacă vor continua aceste ședințe de

tratament, părul va continua să cadă. Poate trebuie să le opriți. Nu pot, însă, să vă dau acum un răspuns. Să facem o slujbă la Sfântul Partenie și ce-o să ne lumineze, aceea o să facem». De altfel, de mai înainte își exprimase îndoiala în legătură cu chimioterapia și i-a trimis și la doctori specialiști de-ai lui, oameni ai Bisericii, care însă, din punct de vedere medical, și-au dat cu părerea că aceasta se impune, întrucât probabil că și alte celule cancerigene au scăpat și aveau să provoace în curând probleme, în afara situației cunoscute, îndoielnice, în care se afla M. Astfel că ea recurse iar la chimioterapie.

Acum însă a apărut iar dilema prin atâtea semne care arătau prezența Sfântului Partenie. S-a stabilit și s-a ținut Sfânta Liturghie în cinstea Sfântului Porfirie al Gazei, nu întâmplător. Îi rugară să-i lumineze ce să facă, pe Sfântul Partenie, dar și pe Sfântul Porfirie al Gazei și pe preafericitul părinte Porfirie, pe care îl cinstește familia atât de mult și pe care M. l-a chemat în ajutor și era sigură de mijlocirile lui. În aceeași zi a făcut slujbă la Sfântul Munte și călugărul lor, pentru exact același scop. Iar rezultatul? Au avut aceeași veste și părintele lor duhovnic și călugărul aghiorit: «Să lase totul în seama Sfântului Partenie și să oprească tratamentele prescrise de medici».

(...) M. a oprit toate tratamentele și a continuat un alt tratament, prin Sfântul Partenie. S-a prins cu totul acum de sfânt. Toate câte făcuseră mai înainte – slujbe, paraclise și altele – continuară și sfântul nu le înșelă așteptările.

În acest punct va trebui să notăm mica minune dragă care i s-a întâmplat, pe lângă marea minune de a se face bine.

Părul continua să-i cadă mereu, dar cel mai mult, dacă nu-l deranja prea tare, rămânea pe cap și

a fost împletit făcând din el o perucă naturală, pe care a purtat-o de la mijlocul lui februarie până la jumătatea lui iunie, când a crescut părul cel nou. De necrezut și adevărat. M. s-a rugat mult pentru asta și a reușit imposibilul. Mare putere are binecuvântata rugăciune, poate chiar cea mai mare. Învinge și legile naturale, mută și munții din loc, așa cum ne-a învățat Domnul nostru.

Au trecut multe luni, mai mult decât un an, de când a oprit chimioterapia, dar agonia ei nu a încetat. În tot acest timp avea mereu alte și alte probleme. Când hemoragii, când dureri puternice care nu o lăsaau în pace. Și erau clipe când se îndoia și se întreba dacă nu cumva a greșit, dacă nu cumva trebuia să meargă iar la medici, pentru că se temea că iarăși le bătea cancerul la ușă. Se întreba dacă nu cumva viața despre care citiseră în pasajele din Evanghelie era viața veșnică și nu viața de aici de pe pământ...

O susținea duhovnicul ei, sfătuind-o să aibă răbdare, să nu se teamă, să nu se descurajeze acum, când l-au găsit pe sfântul care o va însănătoși. Și făceau iarăși slujbe la biserica lui de la Lyrios, ca să-l roage cu toții. Astfel, uneori se rugau la sfânt împreună (singuri nu s-au oprit nici măcar o zi, de când au aflat de Sfântul Partenie, să-i citească Paraclisul și Acatistul, în fața icoanei lui). Atunci simptomele se micșorau sau încetau, dar iarăși apăreau. Și iar, plângând, îl înștiința cu neliniște pe duhovnicul ei. Erau clipe când tristețea și dezamăgirea dimpreună cu durerea trupească deveneau insuportabile, când și rugăciunile lor se înteteau încă și mai mult. Și atunci li se făcea milă de ei bunilor lor sfinți și le aduceau mângâiere. Ne-a povestit astfel de situații emoționante, după cum urmează:

Odată, când hemoragia a ajuns până într-atât încât să creadă că moartea era de-acum foarte aproape, s-a dus cu soțul ei și cu copilul mai mic la Mănăstirea Makrimallis și au citit Paraclisul sfântului în fața cinstitului său cap. M., îngenuncheată, plângea și îl ruga pe sfânt cu toată puterea ei să le arate un semn că se află lângă ei, că o va ajuta să se vindece, că o va ușura de toate aceste dureri. Pe tot timpul Paraclisului a simțit ceva deosebit, ceva ce numai un creștin poate simți. O emoție adâncă, o căință intensă care o făcură să verse lacrimi fără oprire, pentru că se simțea cutremurată, ca și cum ar fi văzut pe sfânt șezând undeva sus în picioare în fața ei pe toată durata cât s-a făcut Paraclisul. Era o zi obișnuită, când vizitau mănăstirea și niște pelerini care au trecut prin fața ei să se închine. Nici atunci măcar nu au încetat lacrimile de căință, și nici mireasma care se revărsa din capul sfântului. Plecară mângâiați de la mănăstire și siguri de răspunsul sfântului lor.

Altă dată, când deznădejdea a pus stăpânire pe ei din pricina simptomelor puternice, s-au dus la Oropos, la chilia preafericitului părinte Porfirie, pe care atât de mult îl cinsteau cu toții. M. în genunchi, în fața patului lui, iar în spatele ei cei din familie care îl rugau fierbinte pe sfântul lor părinte să le dea un răspuns, să le risipească îndoiala. Atunci, o mireasmă plăcut mirositoare a umplut chilia...

A treia oară s-a rugat mult pentru același motiv la marele lor sfânt, la Sfântul Gheorghe, la vremea slujbei de duminică, pe care o urmărea într-o bisericuță închinată sfântului. Când s-a sfârșit Liturghia, s-a oprit în fața unei icoane vechi făcătoare de minuni a lui și a privit-o plină de durere. Atunci a simțit o mireasmă deosebită venind din icoana sfântului pe

care-l cinstea din copilărie. S-a emoționat, i-a mulțumit și a plecat întărită.

Mare a fost mângâierea pe care a simțit-o de la cei doi sfinți, mare credința și încrederea lor în ei, dar și mari și mulți demoni au ispitit-o.

Altădată durerea din burtă a fost așa de puternică încât a pus-o la pat. Era în luna lui mai și era în zorii zilei de Sfântul Terapont. În disperarea ei a cerut soțului să îi aducă icoana acestuia și cartea cu Paraclise, ca să se roage și la acest mare sfânt pe care-l cinsteau, întrucât cândva locuiseră în zona Zografos și mergeau la biserica parohiei de acolo, a Sfântului Terapont (Tămăduitorul).

Soțul i-a adus ceea ce ceruse, dar ea, de durere, nu putea să citească, așa încât a citit soțul, iar ea îl ruga pe sfânt să o ușureze de durerea groaznică, promițându-i că în ziua următoare, dacă o va face sănătoasă, se va duce cu toată familia să i se închine și să-i aprindă o lumânare. Și ce s-a întâmplat? Nu au apucat să termine Paraclisul și dintr-o dată durerea a încetat. Nu-i venea să creadă, plângea, plângea însă de bucurie și emoție, și nu de durere. S-a ridicat în picioare, a coborât la masă și a mâncat cu copiii, cu toate că până atunci nici nu putea să mănânce. În ziua următoare își împlini făgăduința dată.

Cu adevărat, mare este taina credinței noastre.

Ne spune în continuare doamna M.: «Sfântul Partenie m-a readus la viață. Cum să nu-i mulțumim, cum să nu-l cinstim! Împreună cu el îi suntem recunoscători Maicii Domnului, dragilor noștri sfinți și preafericiților părinți ai zilelor noastre, care ne-au mângâiat în clipele grele de mari ispite, dar care au și mijlocit pentru noi la Domnul, încât El ne-a trimis pe Sfântul Partenie, acest sfânt necunoscut nouă, care acum a intrat în casa noastră și a ajuns marele nostru

apărător. La icoana lui alergăm în fiecare clipă grea și-i suntem recunoscători pentru marele lui dar. Sănătoasă pe deplin acum, mă îngrijesc de casă și copii, predau elevilor mei, care m-au așteptat, am putere și răbdare să fac multe. Dar cel mai important lucru este că trăiesc noua mea viață foarte diferit, mult mai frumos ca mai-nainte.

Viața mea duhovnicească cu un duhovnic adevărat drept îndrumător face, cu adevărat, mari minuni. Suntem recunoscători, după Dumnezeu și sfinții Lui, părintelui nostru duhovnic, care a stat alături de noi și ne-a condus pe drumul cel sigur. Supunându-ne îndrumărilor lui duhovnicești, am ajuns să ne bucurăm astăzi de viață.

Mai mulțumim și celor care s-au rugat dimpreună cu noi și în special călugărului aghiorit care ne-a dedicat multe ore de rugăciune zilnică și, astfel, cu toții au contribuit la marea minune, văzută, dar și în trupuri, și în sufletele oamenilor creștini. A oamenilor care cer cu umilință ajutorul lui Dumnezeu. A Măritului Dumnezeu cu nețărmurita Lui iubire și cu mila Lui nesfârșită” [9; 108-132].

Cred că ar fi nevoie de multă imaginație pentru a inventa o întâmplare care să prezinte atât de bine modul în care creștinii bolnavi – și mai ales cei care suferă de boli considerate incurabile – ar trebui să poarte crucea bolii. Și totuși această întâmplare este reală – a avut loc în Grecia zilelor noastre. M-au impresionat mai multe elemente ale acestei relatări: râvna cu care doamna M.M. se ruga, cu care dădea pomelnice pe la mănăstiri, cu care citea Viețile și troparele sfinților. M-a impresionat sprijinul pe care i l-a oferit duhovnicul ei, și a cărui dragoste i-a fost cu adevărat chip al iubirii pe care ne-o poartă Părintele Ceresc; m-a impresionat și sprijinul pe care l-a simțit

de la Sfântul părinte Porfirie, poate cel mai mare făcător de minuni din secolul XX (consider că orice creștin ar trebui să citească viața și sfaturile pline de putere ale acestui vrednic urmaș al Sfinților Nicolae al Mirelor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, marii făcători de minuni. Sfântul Porfirie, poate mai mult decât orice alt părinte din veacul trecut, pare un personaj scos din Viețile Sfinților care au trăit în secolul al IV-lea, secolul de aur al Ortodoxiei).

Dar cel mai tare m-a impresionat răbdarea acestei femei, răbdare cu adevărat mucenicească. Mai e nevoie de comentarii? Nu, nu mai este.

„Cancer, cancer, cancer... Există vreun leac pentru cancer?”

Răspunsul este clar: da. Un prieten al meu, contestând ideea potrivit căreia duhovnicii iscusiți nu sunt în stare să răspundă la toate problemele care îi frământă pe credincioși, a spus un cuvânt care mi-a mers la inimă: „Nu au credincioșii atâtea întrebări câte răspunsuri are părintele meu...” Adică Dumnezeu îl luminează pe duhovnicul iscusit să răspundă la cele mai diverse probleme pe care le ridică oamenii.

Adaptând cugetarea sa, aş putea spune că nu există atâtea boli câte leacuri are Biserica. Sau, formulând mai corect fraza, aş putea spune că nu există nicio boală care să nu poată fi tămăduită prin leacul pe care îl are Biserica.

„Există un asemenea leac miraculos? Care este?”

Este leacul pe care l-a luat femeia vindecată de Sfântul Partenie, este leacul pe care l-au luat de-a lungul timpului mii de oameni care au fost vindecați în chip minunat de Hristos, de Maica Domnului și de sfinți.

„Care este leacul?”

Credința puternică în Dumnezeu. Credința care mută munții...

Diferența dintre bolnavul credincios și bolnavul necredincios nu se poate măsura în cuvinte. În timp ce bolnavul necredincios este strivit de suferință, bolnavul credincios primește putere de la Dumnezeu, Care vine întotdeauna în ajutorul celor care Îl cheamă.

Înainte de a reproduce relatarea minunii făcute de Sfântul Partenie am enumerat câteva din atitudinile pe care oamenii le au față de bolile incurabile. Despre deznădejde și despre indiferența față de viitor am vorbit deja.

Celelalte două atitudini, răbdarea în așteptarea unei minuni și răbdarea cu nădejdea că Dumnezeu, Cel ce a trimis suferința, a făcut toate cu un rost, se pot regăsi în atitudinea acestei femei, care este cu adevărat un model pentru toți cei încercați de boală.

Bolnavii care au fost biruiți de deznădejde, sau cei care au ajuns la o viață plată, din pricina faptului că nu au știut să înfrunte boala, pot să se folosească de mărturia acestei femei. Pot înțelege că Dumnezeu care a ajutat-o pe ea poate să îi ajute și pe ei.

Important este să aibă tăria să recunoască faptul că au nevoie de Dumnezeu, că fără El suferința nu poate fi răbdată. Important este să înțeleagă că nu au altă șansă decât să alerge la El. Și, chiar dacă drumul e plin de poticniri, este singurul drum bun. Este singurul drum care ajunge la un liman. Celelalte duc în prăpastie.

Vor avea de înfruntat o sumedenie de ispite în momentul în care vor vrea să facă acest pas. Diavolul, care îi ținea legați cu puternicele lanțuri ale deznădejdii, nu vrea să îi piardă. Dar Dumnezeu este mai pu-

ternic. Îi va ajuta să treacă cu bine prin toate aceste încercări.

Nu e vina lui Dumnezeu că există cancer, că există S.I.D.A. sau alte boli care aduc moartea. Nu e vina lui Dumnezeu că omul este bolnav. Dacă Adam, părintele neamului omenesc, ar fi făcut ascultare de Dumnezeu, boala nu ar fi existat. Dar ea există, și nu avem dreptul să Îl învinuim pe Dumnezeu că este făcătorul ei.

Hristos, Doctorul iubitor al trupurilor și al sufletelor, îi ajută pe toți bolnavii să ducă greaua cruce a bolii. Și, atunci când e cazul – adică atunci când tămăduirea este spre mântuire – vine în întâmpinarea celor care suferă de boli considerate de nevindecat, dându-le tămăduirea așteptată. Iar ei cunosc apusul cancerului sau al altor boli de care suferă.

Prin harul lui Dumnezeu, văd apusul bolii...

Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?...

Există unii oameni care, citind despre minunile pe care le săvârșesc sfinții, rămân cu un gust amar. Cred că acele minuni au avut loc, dar li s-au întâmplat unor fapte făcute dintr-un alt fel de *aluat*: din aluatul credinței. „Da, sunt frumoase relatările, ... ce păcat însă că noi nu ne putem învrednici să avem parte de ajutorul lui Dumnezeu sau al sfinților... Credința noastră este prea slabă.”

Nu încerc să spun că minunile pot fi trăite de cei fără credință. Ci vreau să spun că cei care au atâta credință încât să nu se îndoiască de faptul că minunile despre care au citit într-o carte au avut loc cu adevărat pot fi ei înșiși părtași ai unor semne ale milei dumnezeiești. Deși ei se îndoiesc de aceasta...

Treapta pe care se află nu este deloc lipsită de importanță în urcușul duhovnicesc. Puținătatea credinței trebuie conștientizată ca o neputință, dar nu trebuie privită ca o boală fără leac. Unii rămân o vreme pe această treaptă, după care se scufundă. Alții se roagă cu disperare ca Dumnezeu să le înmulțească fărăma de credință pe care o au. Și răspunsul la această cerere nu întârzie mult.

Scriu aceste rânduri pentru cei care suspină după clipa în care vor avea mai multă credință.

Am cunoscut ajutorul Sfântului Nectarie de mai multe ori. Cel mai tare l-am simțit când soția mea a născut foarte repede primul copil, după ce multă vreme îi cerusem sfântului să o ajute așa cum le ajută pe femeile însărcinate care se roagă la sfintele sale

moaște din insula Eghina. Am scris o mărturie despre ajutorul său, mărturie inclusă în volumul *Noi minuni ale Sfântului Nectarie*.

Acum voi scrie despre modul în care vrăjmașul pervertește evlavia față de un sfânt.

Când trebuia să mi se nască al doilea copil, Nectaria, eram convins că sfântul o va ajuta pe soție să nască la fel de ușor. Consideram că, din moment ce prin botez fata intra în rândul protejaților săi, era un fel de *datorie* a sfântului să ne ajute. Și totuși, nașterea Nectariei a fost dificilă. Nu a fost chemat doctorul la timp, și soția mea a trebuit să nască cu un rezident care se răstrea la ea, să aștepte venirea medicului ei. Dar, cu toată opoziția lui, ea a născut chiar înainte de sosirea acestuia. Pentru mine, întâmplarea a fost șocantă, căci auzeam totul și nu puteam să o ajut. Am simțit în suflet o revoltă de nedescris față de atitudinea rezidentului; dar pentru soția mea acele momente au fost și mai tensionate.

Ceea ce voi scrie mai jos se va abate de la relațiile standard despre cinstirea sfinților. De obicei, oamenii dau mărturie despre faptul că, după rugăciuni fierbinți, au primit ajutorul cerut (bineînțeles, dacă cele cerute erau de folos pentru mântuire).

Eu dau mărturie acum nu despre credința mea, ci despre puținătatea credinței mele. În loc să îmi cercetez conștiința și să Îl rog pe Dumnezeu să îmi ierte păcatele, după evenimentul relatat mai sus m-am supărat pe Sfântul Nectarie că nu a avut mai multă grijă de soția mea. Aveam momente în care iubirea pe care o nutream față de sfânt biruia supărarea, totuși în inima mea se simțea un anumit ghimpe. După o vreme, supărarea a trecut, dar ghimpele a rămas; chiar dacă se uscaseră. Și a rămas mai mult de un an de zile.

Soția mea era însărcinată cu al treilea copil. Memorii, amintiri... vechi de numai câteva zile.

I-a fost foarte greu cu această sarcină. Pe cât de ușor i-a fost cu primii doi copii, pe atât de greu i-a fost acum. În ultima lună de sarcină, în două nopți a avut dureri atât de mari încât ar fi vrut să cheme Salvarea. Deși inițial nu ne-am fi dorit să facă cezariană, și nici să i se provoace nașterea, totuși soția mea începuse să se gândească serios la aceste soluții.

Eu eram foarte mâhnit, dar știam că dacă suferințele ei nu ar fi fost foarte mari, nu s-ar fi gândit la cezariană. De fapt, cele mai multe femei care apelează la această soluție pentru a naște nu fac altceva decât să lepede crucea de frica durerii. Dumnezeu a lăsat ca femeia să nască în dureri, pentru că durerea curățește sufletul. Dacă femeia fuge de cruce, fuge și de cunună. Și fuge de Cel care dăruiește cununa, de Dumnezeu.

Pe data de 4 ianuarie 2004 am primit o relatare a unei maici care a citit cartea *Noi minuni ale Sfântului Nectarie*. A rămas impresionată de ajutorul dat de sfânt femeilor însărcinate. Când a ajuns la acatist, a început să se roage cu căldură Sfântului Nectarie să o ajute pe sora ei, Maria Oprea, care era preoteasă, să nască repede. Nu se gândea că, exact în momentul în care începuse să citească acatistul, surorii ei i se declanșase nașterea. Dar, după ce vreme de aproape o oră a citit acatistul, a primit un telefon. Preoteasa tocmai născuse.⁵

⁵ Dumnezeu îi răsplătise credința: ținuse posturi foarte aspre, ținuse chiar și post negru. Orice doctor i-ar fi spus că e inconștientă. Ba, în primele luni de sarcină, după ce pierduse sânge, doctorul i-a spus că pruncul îi murise în pânțe și a îndemnat-o să avorteze fătul. Dar preoteasa a refuzat. Și nu numai că a născut, dar a născut un prunc frumos și sănătos (n.a.).

Nu am citit pe loc mărturia maicii. Eram foarte obosit și foarte frământat din pricina suferinței soției mele. Dar seara, înainte de a mă culca, am găsit timp să citesc rândurile primite. În perioada în care soția mea avusese dureri mari am mai citit multe minuni făcute de sfinți, și unele făcute chiar de Sfântul Nectarie. Dar în acea seară am simțit cu putere că sfântul ne va ajuta. După ce ne-am făcut rugăciunile de seară, și ea s-a dus să se culce (ea dormea cu băiatul, eu cu fetița care, fiind mică, se scoală des noaptea, și soția nu mai putea să o ia în brațe și să o plimbe), am aprins lumânarea și am început acatistul. Mă rugam Sfântului Nectarie să îmi ajute soția să nască normal, fără cezariană. Știam că o poate ajuta. Și, târziu în noapte, când am terminat rugăciunea, am simțit că ajutorul va veni.

Dimineă, soția mea mi-a spus că dormise fără probleme, că durerile au lăsat-o. Când i-am spus că făcusem acatistul, și-a dat seama că ajutorul îi venise de la Sfântul Nectarie. S-a dus la moaștele sfântului, la Radu Vodă, și s-a rugat. S-a dus să facă pace cu sfântul. Și eu, la rândul meu, mi-am dat seama că greșisem față de el, din puținătatea credinței mele.

Avem noi dreptul să ne supărăm pe sfinți? Nu, nu avem. Dar și eu mă supărasem că sfântul nu o ajutase la a doua naștere. Și în loc să mă gândesc că sfântul nu avea nicio vină, mă supărasem pe el. Ar fi trebuit să mă supăr pe mine că nu m-am rugat mai mult pentru ca nașterea Nectariei să decurgă cu bine...

Am luat binecuvântare de la părintele meu și am făcut zilnic acatistul Sfântului Nectarie: „E cel mai bun canon pe care îl poți face ca să o ajuți...”. Când nu aveam timp să îl fac ziua, îl făceam după rugăciunile de seară. Iar când eram frânt de oboseală și

nu aveam putere să îl fac seara în liniște, mă sculam noaptea să fac acatistul. Când eram obosit, evitam să îl fac la repezeală, ca să nu îi pierd dulceața. De obicei îmi lua aproape o oră, pentru că reluam fiecare condac sau fiecare icos pe care îl ziceam fără luare aminte.

Pe data de 14 ianuarie am ajuns să mă rog la moaștele Sfântului Stelian, ocrotitorul copiilor, și ale Sfântului Mare Mucenic Mina, care ne-a ajutat de multe ori. Noaptea următoare, la ora 5, m-a sculat Claudia: „Cred că o să nasc. Să mergem la maternitate”. Începuse să aibă contracții, dar nu puternice. Am zis o parte din acatist, după care am plecat la spital. Pe la ora 7 a venit și doctorul ei, pe care îl rugasem să mă lase să asist la naștere. Vroiam să fiu alături de ea, să o încurajez. El mi-a spus: „Dacă o să nască până la ora 8, o să te chem. Dar după 8 se aglomerează”.

Pe holul spitalului, fiind singur, am continuat să citesc Acatistul Sfântului Nectarie, acatist pe care îl începusem acasă. Când trecea vreo asistentă, îl spuneam în gând, dar în rest îl citeam în șoaptă. O liniște deosebită îmi pătrundea în suflet. Simțeam că totul va trece cu bine. M-am rugat aproape o oră. Acatistul a durat mult, pentru că reluam fiecare vers sau icos care trezea în inima mea un ecou deosebit. (Așa recomandă Sfântul Teofan Zăvorâtul să se citească orice rugăciune, pentru ca mintea să ia aminte mai ușor la cele citite, și să nu se ajungă la rutină, la rostire mecanică, ci duhul rugăciunii să molipsească sufletul.) Când am ajuns cu cititul la rugăciunea de la sfârșit, mi-a venit în minte să spun rugăciunea mai repede, „că o să nască”. Am spus rugăciunea, după care am zâmbit: „Cum să nască acum? Nu, mai am timp să mai citesc încă o dată acatistul...” M-am ridicat să fac

câtiva pași ca să mi se dezmoștească picioarele. După nici două minute, am auzit țipetele bebelușului nostru.

Nu îmi venea să cred. Nu mă așteptam ca soția mea să nască așa cum născuse preoteasa despre care citisem cu câteva zile în urmă.

A ieșit asistenta:

– Să vă trăiască. A fost o naștere vijelioasă.

Doctorul și-a cerut scuze:

– Nu aveam timp să vă chem de pe hol. Nu mă așteptam să nască atât de ușor. Nu aveam lângă mine decât o asistentă, și nu o puteam trimite să vă cheme, că aș fi rămas singur.

Într-adevăr, soția mea mi-a spus că a avut doar două contracții dureroase. Adică durerile nașterii nu au ținut nici măcar cinci minute.

Eram mut de bucurie și de uimire. Am ieșit din clădirea spitalului și am intrat în capela maternității. Eram atât de bucuros... I-am mulțumit lui Dumnezeu, i-am mulțumit Maicii Domnului, cu inima plină de emoție. Abia așteptam să ajung din nou la moaștele Sfântului Nectarie, ca să îi mulțumesc și lui pentru ajutor.

Fetița mea, Iustina, e frumoasă și sănătoasă. (I-am pus numele după Sfânta Muceniță Iustina, care l-a ajutat pe Sfântul Ciprian să renunțe la vrăjitorie și să primească dreapta credință în Hristos, Fiul lui Dumnezeu.) Când o țin în brațe, îmi aduc aminte de ajutorul pe care l-am primit de la Sfântul Nectarie.

Acum îmi pare rău că nu am avut mai multă încredere în ajutorul său. Îmi pare rău că m-am îndoit că ne va ajuta și de data aceasta. Cu ce m-am ales din îndoiala mea? Cu frământări nenumărate, care mi-au măcinat sufletul. Sunt convins că dacă nu ne-am fi dat seama că greșim față de Sfântul Nectarie, fiind

supărați pe el în loc să fim supărați pe lipsa credinței noastre, soția mea ar fi născut mult mai greu. Cine ar fi crezut că, la două ore după naștere, soția mea, care s-a simțit rău vreme de nouă luni, se va plimba cu duhovnicul nostru pe holul maternității? Nimeni.

I-am spus părintelui nostru: „Părinte, când am scris despre Mănăstirea Radu Vodă că este Eghina românească, am scris în urma unei concluzii logice: întrucât au loc multe vindecări la racla Sfântului Nectarie, înseamnă că și aici se revarsă o parte din binecuvântările de la Eghina. Dar acum simt asta. Nu mai este doar o constatare rațională, ci este un adevăr pe care îl simt cu toată inima.”

(Trebuie să amintesc aici că unele persoane consideră că am exagerat numind în unele articole Mănăstirea Radu Vodă Eghina românească⁶. Dar nu este așa? Oare diferă chiar atât de mult ajutorul pe care l-a primit soția mea, sau alte mame care au născut ușor după ce s-au rugat aici, de ajutorul pe care l-au primit mamele care au fost în pelerinaj în Eghina grecească? Nu cred așa ceva.)

Ajutorul Sfântului Nectarie a covârșit așteptările noastre. Și de aceea nu putem ține sub tăcere sprijinul său.

Toți cei care citesc sau află despre minunile unor sfinți precum Nectarie din Eghina, Efrem cel Nou, Ioan Maximovici, Rafail, Nicolae și Irina din Mitilene sau Ioan Rusul, să știe că cele citite nu sunt povești. Să știe că și ei se pot învrednici să primească ajutor minunat. Să știe că dacă cer ceva ce le lipsește,

⁶ După apariția primei ediții a acestui volum (2004) am tipărit câteva volume cu mărturii despre minunile Sfântului Nectarie în România, unul din ele fiind intitulat chiar *Sfântul Nectarie – Minuni din Eghina românească*. Acum sintagma Eghina românească nu mai pare la fel de ciudată... (n. a.)

și care i-ar ajuta să meargă pe calea mântuirii, sfinții le vor veni în ajutor.

Și un ultim gând pentru cei care se află în trecere prin București: dacă aveți două ore libere, puteți transforma acest timp într-un pelerinaj foarte frumos și foarte folositor. Chiar dacă nu aveți timp să ajungeți la Mănăstirea Cernica, puteți ajunge la mai multe biserici în care se află sfinte moaște. La mai puțin de 10 minute de Piața Unirii, chiar lângă centrul capitalei, puteți ajunge în mai multe locuri binecuvântate: în primul rând la moaștele Sfântului Dimitrie Basarabov, pe Dealul Patriarhiei, și la vechea și impresionanta Mănăstire Radu Vodă, unde se află moaște din Sfântul Nectarie, marele făcător de minuni. Apoi la Biserica Sfântul Mina, unde se află o părticică din moaștele acestui mare mucenic, grabnic ajutor celor aflați în necaz. Lângă Sfântul Mina se află Biserica Sfântul Stelian, unde într-o raclă frumoasă se află o părticică din moaștele acestui sfânt, cunoscut drept ocrotitor al copiilor.

De acolo se poate ajunge destul de repede la Biserica Sfântul Gheorghe, unde se află mâna dreaptă a Sfântului Nicolae, făcătorul de minuni din Mira Lichiei. Și în mai puțin de cinci minute se ajunge la Biserica Zlătari, unde se află mâna dreaptă a Sfântului Ciprian, cel care a primit moarte mucenicească după ce, lepădându-se de vrăjitorie, a devenit un slujitor al Bisericii.

Da, puteți transforma o banală trecere prin București într-un pelerinaj care vă va rămâne adânc înțipărit în inimi. Într-un pelerinaj care vă poate schimba viețile. În bine...

Am scris articolul despre ajutorul primit de la Sfântul Nectarie ca o mulțumire pentru ajutorul pri-

mit. Credeam că volumul despre boală este gata. Revăzând rândurile de mai sus, pe care le-am scris pentru o culegere care va conține alte minuni săvârșite de Sfântul Nectarie în România, m-am hotărât să le includ și aici. Dacă în introducerea cărții relatam peripecțiile prin care a trecut soția mea la a doua naștere, am considerat potrivit să le redau aici și pe cele de la a treia naștere. Pentru că, prin antiteză, iese în evidență foarte bine diferența dintre omul care așteaptă să îi pice ajutor din cer, ca și cum Dumnezeu ar fi obligat să îl ajute, și omul care se roagă pentru a primi ajutor de sus. Importantă este comparația în sine, iar faptul că cele descrise fac parte din povestea familiei mele este nesemnificativ.

Despre mulțimea minunilor făcute de Sfântul Nectarie ar mai fi multe de spus. Părintele Teoclit Dionisiatul, un cuvios athonit din vremurile noastre, se întreba: „Ce s-a întâmplat cu atâția sfinți tămăduitori ai Bisericii? De ce nu se mai aud și de ce sunt oarecum umbriți de către Sfântul Nectarie? Se pare că cei mai mari sfinți tămăduitori, cum sunt Sfântul Nicolae și Sfinții doctori fără de arginți, au intrat în penumbră. În realitate însă, ei au rămas aceiași Sfinți fără de arginți care, «având izvorul tămăduirilor, îi tămăduiesc pe toți cei ce li se roagă...», iar Sfântul Nicolae «făptuiește mari și înfricoșate minuni pe tot pământul și pe mare și în cele mai îndepărtate locuri, stându-le alături cu rugăciunile sale celor aflați în primejdie, călătorilor ce bat drumurile fără încetare, lecuindu-i pe cei bolnavi și hrănindu-i pe cei flămânzi...». Nu sfinții s-au schimbat, ci numai creștinii care L-au uitat și pe Dumnezeu, i-au uitat și pe sfinții Lui. De vreme ce nu-i mai cheamă cu lacrimi și credință aprinsă, nici aceștia nu le mai vorbesc. Ca să ajute, sfinții cer de la oameni

rugăciune multă și lacrimi, ca semn al căinței pentru păcatele lor care le aduc boli și necazuri.

De aceea pare că singurul taumaturg a rămas în vremea noastră Sfântul Nectarie, fiindcă cei ce suferă de boli de nevindecat, însoțiți de către rudele lor ce pătimesc împreună cu ei, auzind de minunile sfântului, iau vaporul și vin să-i ceară ajutorul în Eghina și cu adevărat se tămăduiesc. Printre ei sunt și oameni care rupseseră de mult timp legăturile cu Biserica. Dar cel mai ciudat lucru este acela că unii dintre ei nici nu cred în Iisus Hristos. Poate că, în afară de faptul că se tămăduiesc, nici nu-i interesează Iisus Hristos, Cel care îi vindecă prin harul pe care-l dăruiește Sfântului Nectarie” [31; 37].

Cuvintele părintelui Teoclit sunt pline de adevăr: nu sfinții s-au schimbat, ci oamenii care nu îi mai cheamă. De-a lungul timpului Sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei sau Spiridon al Trimitundeii au făcut minuni mari. Dar dintre ele numai o mică parte au fost scrise în cărți. Și ei încă săvârșesc minuni tulburătoare.

Dar este mai aproape de sufletul omului contemporan un sfânt precum Sfântul Nectarie – care a trăit într-o lume mult mai asemănătoare cu a noastră decât cea în care au trăit Sfinții Părinți.

Ar fi totuși strigător la cer ca marii sfinți ai Bisericii să fie uitați. Am cunoscut un creștin care considera că nu are rost să mai fie tipărite decât vieți ale cuvioșilor și sfinților care au trăit în secolul trecut.

„Ortodoxia celor care vorbesc numai despre Cuvioasa Paraschiva sau despre Sfântul Nicolae este moartă. Cine ține însă la sfinți precum Ioan Maximovici sau Nectarie din Eghina sau Ioan Iacob de la Hozeva e cu totul altfel. Are altă râvnă.”

Această poziție mi se pare la fel de greșită cu cea a celor care nu vor să știe decât de sfinții din Mineie și Sinaxare. Dacă îi iubim cu adevărat pe sfinții din primele veacuri, în inima noastră nu poate să nu existe iubire și pentru sfinții vremurilor noastre. Și dacă îi iubim pe sfinții vremurilor noastre nu putem să nu îi iubim și pe înaintașii lor, pe cei care le-au fost ocrotitori și călăuze pe drumul duhovnicesc. Cine îi iubește numai pe unii, nu și pe ceilalți, are o iubire îndoielnică, o iubire egoistă, o iubire pătimasă. Și numai cine îi iubește și pe unii și pe ceilalți Îl iubește cu adevărat pe Hristos.

Este firesc ca fiecare om să aibă o evlavie deosebită față de un sfânt sau față de o sfântă, pe care îl sau o alege ca și călăuză tainică în viața duhovnicească. Greșită este însă ignorarea celorlalți sfinți sub pretext că în inimă nu mai e loc pentru altcineva... Inima duhovnicească nu e ca cea pătimasă, strâmtă și rigidă. Ci, cu cât intră în ea mai mulți sfinți, cu devine mai largă...

Femeia tămăduită de Sfântul Partenie din Lampsakos e un exemplu de inimă largă: ea a avut evlavie nu numai față de Sfântul Partenie, ci și față de Sfântul Arsenie Capadocianul, față de Cuviosul David din Evvia sau de alți sfinți. Îi pomenea cu evlavie și pe Sfântul Porfirie, noul făcător de minuni, dar și pe Cuviosul Iacov Tsallikis.

Eu am scris mai mult despre Sfântul Nectarie pentru faptul că mi-a marcat viața. Dar Sfântul Nectarie nu este singurul sfânt la care am evlavie. Și, chiar dacă îmi doresc ca despre minunile sale să afle cât mai multă lume, câți mai mulți bolnavi sau oameni necăjiți, nu înseamnă că încerc să îl prezint ca pe singurul sfânt care vine în ajutorul bolnavilor.

Cred că dacă aş fi trăit în San Francisco, aş fi scris cu aceeaşi râvnă despre ajutorul primit de la Sfântul Ioan Maximovici. Dacă aş fi trăit în Kronstadt, aş fi scris despre minunile Sfântului Ioan, noul apostol al Rusiei. Cred că, dacă aş fi trăit în Mitilene, aş fi scris despre Sfinţii Mucenici Rafail, Nicolae şi Irina.

Îmi cer iertare cititorilor că nu sunt în stare să vorbesc cum se cuvine despre ajutorul pe care sfinţii îl dau oamenilor bolnavi şi necăjiţi. Dar nădăjduiesc că cititorii nu se vor poticni de neputinţele mele...⁷

⁷ Vreau să fac referire aici şi la volumul meu *Mângâiere pentru bolnavi*, care îl întregeşte pe cel de faţă, care are ca temă înfruntarea bolii. Fac această precizare pentru a elimina posibilitatea oricărei confuzii şi ca cititorii să ştie că este vorba de două lucrări de sine stătătoare, nicidecum de două ediţii ale aceleiaşi lucrări. De altfel, sunt de părere că cei cărora le va fi de folos unul dintre volume le-ar putea fi de folos şi celălalt. Cel de faţă se adresează cu precădere omului încercat de boală, care caută puncte de sprijin în încercarea sa. Celălalt se adresează în special oamenilor sănătoşi, pentru a-i ajuta să înţeleagă perspectiva ortodoxă asupra bolii, ca să fie pregătiţi a face faţă unei asemenea încercări şi, mai mult, ca să ştie să-l îngrijească aşa cum trebuie pe bolnav (între temele cărţii respective se află: *Sănătate sau boală, Când duhovnicul e bolnav, Scrisoare către cei care îngrijesc bolnavii*). Doar rugăciunile anexate la sfârşit (care sunt preluate din cartea *Rugăciuni pentru bolnavi – Învăţături de credinţă ortodoxă*, Editura Christiana şi Sfânta Mănăstire Nera, Bucureşti, 2001), apar în ambele volume (n.a.).

Sfântul Nicodim Aghioritul:

În mrejele vrăjitorilor⁸

Potrivită este vremea și îndemânatic ceasul ca să împrumut plângătorul grai al Proorocului Ieremia și să strig și eu cu tânguitor glas: Cine va da apă capului meu și ochilor mei izvor de lacrimi, ca să plâng prea cu amar ziua și noaptea pe poporul creștinilor? (...)

Cine nu va mărturisi că e vrednică de mult plâns și de suspine așezarea cea de astăzi a creștinilor? Căci ei cu vrăjile și cu farmecele și baierile pe care le uneltesc și cu alte satanicești și vrăjitoarești pândiri pe care le fac se silesc iarăși să înnoiască slujirea dracilor cea veche și desființată, încă se leapădă de El și slujesc diavolului și cea mai mare răutate este aceasta că nicidecum nu simt creștinii cei de astăzi căci cu vrăjile lor cele de multe feluri pe care le uneltesc se leapădă de credința în Dumnezeu și cred în draci, defaimă pe Hristos și îmbrățișează pe diavolul și vând buna credință și aleargă la păgânătate. O, mare înșelăciune! Pe cât este de amăgitoare, pe atât de vătămătoare de suflet și purtătoare de moarte! [331-332]

⁸ Întrucât numărul celor care apelează la *ajutorul* vrăjitorilor este din ce în ce mai mare, am considerat potrivită includerea acestui text în volumul de față. Textul nu se adresează numai bolnavilor, ci și tuturor care se lasă ispitiți de *mrejele* vrăjitorilor (n.a.).

Dar ce pricinuiesc unii dintre creștini? Noi alergăm, zic, la vrăjitori și la draci: a) pentru că aflăm vindecare bolilor de care pătimim; b) pentru că ne arată comori ascunse și ce are să ni se întâmple; și c) pentru că ne temem de draci ca de niște făcători de rău și urători de oameni, și de aceea cu chip măgulitor le îmblânzim răutatea lor prin vrăjitorie, ca să nu ne facă vreun rău. Noi vom răspunde la fiecare dintre acestea. Și la cea dintâi răspundem zicând: „Ce faci, nebunule creștin, oricine ai fi tu, care alergi la vrăjitori și descântători ca să te vindeci? Și crezi tu aceasta vreodată, că diavolul are să vindece boala ta? Dacă el este ucigător de oameni dintru început și a omorât tot neamul omenesc, cum se va face acum doctor al tău?” Căci acela, zice, ucigător de oameni a fost dintru început (Ioan 8, 44); „Dumnezeu îl numește ucigător de oameni și tu alergi la el ca la un doctor? Și ce cuvânt vei da când se va cere de la tine răspuns?” Sunt cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur (Cuvântul 5 împotriva iudeilor). Nu vezi cum într-o clipeală de ochi a omorât două mii de porci în mare, și pe tine te va vindeca? Și dacă de porci nu le-a fost milă dracilor, cum de tine le va fi milă? „Și dacă de porci nu s-au milostivit, cu atât mai mult de noi” (Cuvântul 5 împotriva iudeilor).

Nu vezi cum dracii n-au putut să vindece nici chiar pe vrăjitorii și fermecătorii care erau slujitori ai lor de bubele și rănilor date de Moise în Egipt, și pe tine au să te vindece? Și nu puteau, zice, vrăjitorii să stea înaintea lui Moise, pentru răni, că s-au făcut răni în vrăjitori (Ieșire 9, 11). Și dacă dracii nu se milostivesc de sufletul tău, cum se vor întrista pentru trupul tău? Dacă dracii se silesc a te izgoni din împărăția lui Dumnezeu, cum te vor izbăvi de boală? Râsuri sunt acestea și basme. Fiindcă, după dumnezeiescul Ioan

Gură de Aur, dracii știu a vicleni și a vătăma, iar nu a vindeca. „Râsuri sunt acestea și basme, a vicleni și a vătăma știu dracii, iar nu a vindeca. Pe suflet nu-l cruță, și de ale trupului, spune-mi mie, se vor milostivi? Din împărăție se apucă să te scoată și de boli au să te vindece?” (Cuvânt către cei ce iudaiesc). Și fiindcă, după Marele Vasile, alt lucru mai plăcut nu este dracilor decât a mâhni și a necăji pe om în multe feluri de chipuri și pedepse: „Nu este nimic mai dulce urâtorului de oameni decât cu felurite chipuri a întrista și a pedepsi pe om”.

Deci, nu te amăgi, creștine, ci încredințează-te că nici lupul nu poate să se facă vreodată oaie – după proverb – nici diavolul nu se va face cândva doctor, că mai lesne poate focul să înghețe și zăpada să se încălzească, decât dracul să vindece cu adevărat. Pentru că el, chiar dacă ar voi cumva să te vindece, însă nu poate, fiindcă e cu totul neputincios. Și dacă vom presupune că poate să te vindece, însă nu voiește; fiindcă sănătatea omului este bună, iar diavolul totdeauna urăște cele bune și pentru aceea însă nu voiește, căci precum zice Areopagitul Dionisie (Despre dumnezeieștile numiri, cap. 4): „S-a întunecat lumina îngereștii cunoștințe pe care a avut-o”; zice însă și Marele Vasile că, după ce a căzut diavolul, s-a stins acea fericită deprindere a cunoștinței pe care o avea și s-a aprins în el cu totul, din contră, necunoștința, adică răutatea. „Căzând din simplitate diavolul și aruncând departe vrednicia îngerească, din năravul lui s-a numit diavol și stingând pe cea dintâi a lui fericită deprindere, a prins puterea cea potrivnică acesteia” (Epistola apologetică către cei din Cezareea). Dar și după cum am zis, să presupunem că poate și voiește și știe să te vindece; însă, dacă nu-l va

slobozi Dumnezeu, el de la sine nu poate să facă nimic.

Drept aceea, pleacă-te, frate, și crede că numai singur Dumnezeu este adevăratul doctor al sufletelor și al trupurilor; iar vrăjitorii și dracii nu vindecă în adevăr, ci cu nălucire. Iar dacă vom presupune că vindecă trupul, după slobozirea lui Dumnezeu, însă să știi că-l vindecă cu scop ca să omoare sufletul tău. Cum? Despărțindu-te pe tine de la credința lui Hristos și trăgându-te spre a crede și a sluji acelora. Pentru aceea, ce folos vei lua, frate, dacă și după cum am zis, ar vindeca trupul tău, cel ce astăzi trăiește și mâine moare, în timp ce omoară sufletul tău cel fără de moarte? Ce dobândă vei lua, dacă aici vei gusta puțină sănătate, iar acolo te vei munci veșnic? Lipsească astfel de sănătate! Piară acest fel de viață și sănătate; precum zice aurita gură a lui Ioan: „Să nu crezi că vindecă cu adevărat! Iar eu și cu covârșire fac și zic aceea: că, deși ar vindeca în adevăr, dar mai bine este să mori, decât să alergi la vrăjmașii lui Dumnezeu și într-acest fel să te vindec. Că ce folos este dacă trupul se va vindeca, iar sufletul se va pierde? Și ce dobândă dacă cineva aici va afla mângâiere, iar după aceasta se va trimite în focul cel nestins?” (Cuvântul 5 – Împotriva evreilor). Și iarăși zice: „Deși vindecă diavolul – însă mai mare vătămare a făcut! – și măcar că a folosit, trupul s-a folosit, care puțin mai pe urmă murind va putrezi, însă a vătămat sufletul cel nemuritor” (Cuvânt către cei ce iudaisesc).

Deci, fiindcă diavolul, fraților, este pescar prea viclean, pierde puțină momeală ca să prindă un pește mare; adică se mulțumește să vă dea o sănătate de nimic numai ca să vă lipsească de rai; vă lungește puțin viața, ca să vă muncească veșnic. Nu vezi (zice Sfân-

tul Ioan Gură de Aur) cum slăbănogul zăcea de 38 de ani în pat și jumătate mort și răbda mucenicește boala, așteptând ajutorul lui Dumnezeu, fără să ceară a-l vrăji sau a-i da baie. „Și nici așa n-a alergat la vrăjitori, nici nu s-a dus la descântători, nici n-a atârnat baie, ci a așteptat ajutorul lui Dumnezeu” (Sfântul Ioan Gură de Aur). Și tu, creștine, fiindcă te-ai îmbolnăvit puține zile, de ce ești atât de nerăbdător și alergi la vrăjitori și la țișănci? Nu vezi cum Lazăr în toată viața lui zăcea înaintea porții bogatului, atât de mult rănit încât din multa slăbiciune nu putea nici să alunge câinii care îi lingeau rănila, totuși, a ales mai bine moartea în această boală decât a cere baie și farmece? Însă, nici fermecători nu a cerut, nici potcoavă nu a atârnat... nici vrăjitori nu a chemat la sine” (zice acolo Sfântul Ioan Gură de Aur); și tu, care iertare vei dobândi, când pentru puține friguri alergi la babele cele bețive și rele? Nu vezi pe viteazul acela Iov care, după ce a pierdut copiii și averea, atât s-a rănit, încât viermii fierbeau peste tot trupul lui, neputând nici pâinea a o mânca de multa putoare și cu toate acestea, putând să scape de toate durerile cu hula și să moară, precum îi zicea femeia lui: „Zi un cuvânt către Domnul și mori” (Iov 2, 9), a răbdat însă bărbătește și niciun cuvânt de cârtire n-a scos din gura sa. Iar tu de ce ești atât de nerăbdător și pentru o prea mică zgârietură defaimi pe Dumnezeu, pe Hristos, credința și pe sfinți și alergi la vrăjmașii lui Dumnezeu, la vrăjitori și la draci ca să te vindece? Și ce iertare vei putea lua din aceasta, precum îți zice Sfântul Ioan Gură de Aur? „Deci, ce iertare vom avea noi, dacă atâtea înfricoșate patimi au pățimit aceia (sfinții mucenici) și răbdau; iar noi pentru friguri, sau pentru răni, alergăm la adunări și la vrăjitori și înșelători și-i chemăm în casele noastre”.

Dar zici că baba aceea creștină și creștinul acela ghicitor când descântă și dau baiere nu zic, nici nu scriu alte nume, fără numai numele lui Dumnezeu, al lui Hristos, al Născătoarei de Dumnezeu și al sfinților. Și, deci, ce rău fac ei? La acestea îți răspunde dumnezeiescul Ioan Gură de Aur și îți zice că, pentru aceasta mai cu seamă se cade a urî acea babă rea și pe acel rău fermecător, fiindcă uneltesc spre ocară și necinste numele lui Dumnezeu și, creștini fiind, lucrează ca și elinii. Pentru că și dracii, măcar că numesc numele lui Dumnezeu, însă iarăși tot draci sunt: „Unii voind a se îndrepta, zic că e creștină femeia care a descântat acestea și nimic alta nu zice, fără numai numele lui Dumnezeu. Deci pentru aceea mai ales o urâsc și mă întorc, că numele lui Dumnezeu îl întrebuințează spre ocară; că, zicându-se pe sine că este creștină, se arată că lucrează cele ale păgânilor. Că și dracii numeau numele lui Dumnezeu, însă tot draci erau și așa ziceau către Hristos: Te știm pe tine cine ești, Sfântul lui Dumnezeu (Marcu 1, 14); cu toate acestea, le-a închis gura lor și i-a izgonit” (Andr. 21).

Așadar, nu mai este alt doctor, nici alt ajutor ca să te duci, creștine, și să te vindeci când ești bolnav, decât numai vrăjitorul și diavolul? Nu este Hristos, pe care tu îl crezi că este singurul și desăvârșitul Doctor, care și când era pe pământ a vindecat atâtea mii și mii de bolnavi? „Și a străbătut Iisus toată Galileea... vindecând toată boala și toată neputința în popor” (Mat. 4, 23). Și acum, când S-a suit la ceruri, vindecă cu darul și cu ajutorul Său pe toți cei ce-L cheamă cu credință. Nu sunt atâția și atâția doctori: Apostolii, Mucenicii, Doctorii cei fără de arginți, Ierarhii, Cuvioșii și ceilalți sfinți care au luat de la Hristos dar și putere ca să vindece orice fel de boală? Nu

este Biserica lui Hristos spital de obște și gazdă deschisă, ca să primească pe toți fiii săi care pătimesc de felurite boli, atât ale sufletului, cât și ale trupului, spre a-i mângâia, a-i ajuta și vindeca cu sfințirea apei și cu dumnezeieștile Taine? „Și nu este rășină în Galaad? Au doctor nu este acolo?” a strigat oarecând Proorocul Ieremia către poporul israelitean (Cap. 8, 22); și eu acum strig către creștinii cei bolnavi: „Nu cumva, fraților, nu este în credința voastră ortodoxă și în Biserica în care credeți vindecare și ajutor?” Hristos și Crucea Lui câte vindecări au săvârșit, zice Sfântul Ioan Gură de Aur? „El moartea a stricat-o, păcatul l-a stins, iadul l-a făcut netrebnic, puterea diavolului a slăbit-o și a dat vindecare trupului; oare nu este vrednic de crezare?” (Andr. 21). Cum vă lasă inima să Îl părăsiți pe Dumnezeu, Căruia Îi credeți, și să vă duceți la blestematul diavol? Cum lăsați pe prea dulcele Iisus Hristos, Făcătorul și Răscumpărătorul vostru, adevăratul vostru Doctor, și vă duceți la uci-gătorul de oameni, la tiranul, la făcătorul de rău? Cum rabdă sufletul vostru a defăima atâția sfinți prieteni, binefăcători și doctori ai voștri desăvârșiți și să năzuiți la spurcații vrăjitori și la necurații draci, cei cu totul vrăjmași ai voștri? Cum suferiți a lăsa Sfânta Biserică a lui Hristos, maica voastră, și să alergați la drăceștile adunări – la draci și la locuințele vrăjitorilor? Și precum baba rea și bețivă sau țiganca, nu e cu putință să vindece și Hristos? Deopotrivă cu cărbunii și cu potcoavele și cu drăceștile baiere, n-au putere Crucea și Aghiasma și alte mântuitoare Taine ale credinței voastre? Ah, nemulțumitoare fapte! Ah, neam necredincios și vârtos la inimă! Și unde sunt fulgerele și trăsnetele cerului? Unde sunt cutremurele pământului și crăpăturile, ca să vă ardă de tot, să vă scufunde și să vă înghită de vii?

După dreptate are să strige cu întristare Iisus Hristos pentru voi prin gura lui Ieremia; că niciun neam n-a părăsit pe Dumnezeuul său, fără numai voi, creștinii: „Treceți în ostroavele Hetimului și vedeți de s-au făcut unele ca acestea. De și-au schimbat păgânii dumnezeii lor și aceia nu sunt dumnezei, iar poporul Meu a schimbat mărirea sa, întru aceea de la care nu se vor folosi” (Ier. 2, 10). Are dreptate a Se mâhni, că s-au înspăimântat cerul și pământul, pentru că voi, creștinii, ați lăsat acest izvor al vieții și al sănătății și ați poftit gropile cele fără de apă ale vrăjitorilor și ale țigăncilor. „Spăimântatu-s-a cerul de aceasta și s-a înfricoșat mult foarte, zice Domnul. Că două rele a făcut poporul Meu: M-a părăsit pe Mine, izvorul apei vieții, și și-a săpat lui fântâni surpate, care nu vor putea ține apă” (Ier. 2, 12). Are dreptate Iisus să strige prin gura lui Isaia că El v-a născut de a doua oară prin Sfântul Botez și v-a făcut fii ai Săi, iar voi, de la o mică boală, ați defăimat pe Tatăl vostru și v-ați dus la vrăjitori și la draci, vrăjmașii Lui. Auzi, cerule, și ascultă, pământule, că Domnul a grăit: „Fii am născut și am crescut, iar aceia s-au lepădat de Mine” (Is. 1, 2). Și cum boul și asinul au cunoscut pe Făcătorul de bine și stăpânul lor, iar voi pe Făcătorul vostru de bine nu-L cunoașteți? Cunoscut-a boul pe stăpân, și asinul ieslea Domnului său; iar Israil nu M-a cunoscut pe Mine și poporul Meu nu M-a înțeles (Ier. 2, 3).

Pentru aceea, ca să nu Se întristeze Iisus Hristos din pricina voastră și să zică unele ca acestea și ca să nu vă arătați și voi nemulțumitori către acest de-a-proape al vostru făcător de bine, încetați, frații mei, încetați de a vă mai duce la vrăjitori și la țigănci. Și, când se întâmplă să vă îmbolnăviți, alergați la Hristos cu călduroasă credință și cereți vindecare, pentru

că El este totdeauna Tată al vostru prea iubit; și, dacă v-a dat boala, a dat-o spre a încerca răbdarea voastră și ca să vă încununeze mai mult și să vadă dacă Îl iubiți cu adevărat din toată inima. Căci care fiu, zice, este pe care nu-l ceartă tatăl? (Evr. 12, 7). El, deși vă ceartă și vă pălmuește părintește câteodată pentru păcatele voastre, însă iarăși vă vindecă și vă mângâie ca pe niște fii ai Lui, când vă întoarceți către Dânsul prin pocăință, și din toată inima cereți ajutorul Lui. „Căci fericit, zice, este omul pe care îl ceartă Dumnezeu și dojenirea celui Atotțiitor n-o leapădă, că El rănește și vindecă, bate și mâinile Lui tămăduiesc” (Iov 5, 17).

Alergați când sunteți bolnavi și la Doamna noastră Născătoare de Dumnezeu, tămăduitoare cea după Dumnezeu a bolnavilor și mângâierea celor întristați. Alergați și la toți sfinții și, rugându-i pe ei cu credință, veți dobândi vindecarea cea dorită a bolii voastre; și, de nu veți lua sănătatea cea dorită, ci lăsându-vă Dumnezeu să vă pedepșiți – așa fiind de folos sufletului vostru – se cade însă a sta cu bărbăție întăriți în credință și să alegeți mai bine de mii de ori a muri decât să chemați vrăjitori și vrăjitoare și cu acest chip să vă lepădați de credința lui Hristos și să vindeți dreapta credință. Iar de se întâmplă a vă îndemna alții la aceasta – rude sau prieteni –, păziți-vă pentru dragostea lui Dumnezeu și nu-i ascultați și să fiți încredințați că pentru această răbdare a voastră și bărbăție sufletească a) Dumnezeu vă va încununa cu cunună mucenicească; b) conștiința voastră se va bucura și se va veseli fără asemănare mai mult decât dacă ați fi luat sănătate; c) oamenii vă vor lăuda cu cuviincioasă cinste; și d) în cele din urmă veți lua și vindecarea bolii voastre, după cum acestea toate le dovedește condeiul cel aurit al lui Ioan Gură de Aur.

a) Vă va încununa Dumnezeu ca pe niște mucenici, că precum mucenicii au răbdat muncile, numai ca să nu se închine idolilor, așa și voi suferiți chinurile bolii, numai ca să nu aveți vreo nevoie de ajutorul vrăjitorilor și al dracilor și să vindeți credința și dragostea lui Hristos. „Ai căzut în boală grea și vin mulți la tine și te silesc, unii cu descântece, alții cu baiere și alții cu alte lucruri ca să împlânzească răul; iar tu pentru frica lui Dumnezeu rabzi cu bărbăție, fără să te îndoiești, și pe toate ai hotărât să le pătimești și să le rabzi, decât să uneltești ceva din obiceiurile idolești. Aceasta îți va aduce cununa muceniciei și nu te îndoii pentru aceasta... că precum acolo (adică mucenicul) rabdă durerile muncilor cu bărbăție, ca să nu se închine idolului, așa și tu suferi durerile cele din boală ca să nu ai nicidecum trebuință de ajutorul aceuia, nici să faci ceva din cele zise de el” (Ioan Gură de Aur, Omilia 3 la Epistola I către Tesaloniceni.).

b) Au să se bucure conștiința voastră și gândul, lăudându-vă launtric că v-ați purtat ca niște creștini adevărați și adevărate slugi ale lui Hristos și ca niște nevoitori v-ați împotrivit cu atâta bărbăție, încât ați ales mai bine să suferiți de friguri și de răni decât să primiți drăceștile vrăji și baiere. „Deși ai friguri și suferi mii de întristări, gonindu-i pe acei spurcați vrăjitori, vei fi însă mai bine decât orice om sănătos, fiindcă gândul te va înălța... conștiința te va lăuda și te va mări și-ți va zice: «Curaj, curaj, omule! sluga lui Hristos, bărbat credincios și râvnitor al buneii credințe... împreună cu mucenicii vei sta în ziua aceea... pentru că ai hotărât astăzi a te munci, a suferi de friguri și de răni, numai și numai ca să nu primești păgâneștile vrăji și baiere” (Sfântul Ioan Gură de Aur, Cuvântul 5 – Împotriva iudeilor);

c) Vă vor lăuda oamenii văzându-vă că ați scos din casele voastre pe ghicitori, pe babele cele rele și pe țișinci și n-ați primit vrăjile și baierile lor și se vor minuna și vor urma și ei bărbăției voastre. „Căci, când vei scoate pe vrăjitori cu multă ocară din casa ta, toți auzind te vor lăuda și se vor minuna de tine... și mai bine le va fi și vor râvni să urmeze bărbăției tale.” (Sfântul Ioan Gură de Aur, Cuvântul 5 – Împotriva iudeilor);

d) Iar în cele din urmă, veți recăpăta sănătatea voastră, fiindcă și Dumnezeu vă va iubi mai mult pentru bărbăția care ați arătat-o, și sfinții Îl vor ruga mai cu căldură ca să vă vindecați „și nu numai laude vor urma isprăvilor tale, ci și prea grabnică vindecarea bolii. Fiindcă această bărbătească voință a ta va trage harul lui Dumnezeu asupra-ți cu mai multă dragoste și toți Sfinții se vor veseli de bunăvoința ta și din adâncul inimii vor face rugăciuni pentru tine” (Sfântul Ioan Gură de Aur, Cuvântul 5 – Împotriva iudeilor).

Și ca să zic pe scurt, deși ai fi încredințat, frate, că vrăjitorii pot să te facă sănătos de boala ta, că pot, de pildă, să-ți dăruiască 50 de ani de viață și că ar avea putere să învieze morții (deși amândouă lucrurile sunt cu neputință), iarăși ia aminte, ia aminte, ia aminte să nu alergi la ei ca să-ți ajute; pentru ce? Pentru că te lepezi de Dumnezeu, vinzi pe Hristos, te lepezi de buna cinstire și de credința ta și faci cele potrivnice, pentru că slujești diavolului și te închini slujitorilor lui draci și în cele din urmă te faci rob al lor. Că, deși te faci sănătos de boală, însă vei pătimi totdeauna o amară mustrare de conștiință, că pentru o mică ameteală ai călcat făgăduințele pe care le-ai făcut lui Hristos, lepădându-te de credință. De aceea,

sănătatea ta va fi mai amară și decât cea mai grea boală, precum zice Ioan Gură de Aur (Cuvântul 5 – Împotriva iudeilor). Vrei să te încredințezi? Auzi ce zice Dumnezeu în a doua Lege: „Iar de se va scula într-unele tine prooroc sau care visează vis și-ți va da ție semn și va veni semnul sau minunea care a grăit către tine zicând: «Să mergem și să slujim la dumnezei străini, pe care nu i-ați știut», să nu ascultați de cuvintele proorocului acestuia sau ale celui ce visează visul acela, că vă ispitește pe voi Domnul Dumnezeul vostru ca să știe, oare iubiți pe Domnul Dumnezeul vostru din toată inima voastră și din tot sufletul vostru” (A doua Lege 13, 1). Adică: dacă proorocul acela va zice că eu pot să înviez mortul, numai ascultați-mă pe mine și închinați-vă idolilor sau dracilor; și dacă chiar într-adevăr va putea cu lucrul să învieze mortul precum a făgăduit, iarăși să nu-l ascultați, ca să nu vă închinați diavolului și dracilor. Pentru că Dumnezeu a slobozit să facă acel prooroc o minune ca aceea, ca să vadă dacă voi Îl iubiți cu toată inima voastră și nu slujiți altuia fără numai Lui. Așa tâlcuiește acest grai dumnezeiescul Ioan Gură de Aur în cuvântul lui împotriva iudeilor. Auzi, frate, înfricoșat cuvânt pe care îl zice Însuși Dumnezeu? Deci, lasă această stăruință ce o pune diavolul înaintea ta, ca să te duci la vrăjitori pentru tămăduirea bolii tale și fugi de ei ca de foc. [353-364].

Sfârșesc pecetluind acest cuvânt de față cu spusese dumnezeiescului Ioan Gură de Aur și ale Marelui Vasile și vă zic că dacă voi, creștinii, nu numai că nu veți unelti vreo vrajă, ci nici nu veți chema vrăjitori și vrăjitoare să vă descânte sau să vă dea baiere la bolile voastre, ori să alergați la ei ca să vă arate oarecare

lucruri, sau să vă ajute la vreo nevoie. Dacă, zic, vă veți păzi de acestea, să știți că în ziua Judecății are să vă ia Hristos pe fiecare de mână și are să vă pună înaintea priveliștii aceleia a toată lumea – a îngerilor, a arhanghelilor și a tuturor sfinților celor din veac. Și are să zică: „Acest om, îmbolnăvindu-se oarecând și pe când toți îl îndemnau să cheme vrăjitori și vrăjitoare spre a-l descânta ca să-l facă sănătos din boală, el, pentru numele Meu și pentru frica Mea, nu s-a dus încă să facă acest lucru, ci a ales mai bine să moară decât să se lepede de dragostea Mea”. Așa o adeverește aurita gură a lui Ioan: „Înțelege cât de mare cunună vei lua acolo, când de față vor fi îngerii și toți arhanghelii; atunci, apropiindu-Se Hristos și luându-te de mână, te va purta înlăuntrul priveliștii aceleia și în auzul tuturor va zice: «Acest om, aprinzându-se oarecând de friguri și fiind sfătuit a se izbăvi de boală, ca să nu se poticnească în ceva, acesta, pentru numele Meu și evlavia cea către Mine, a izgonit și a înfruntat pe cei ce îi făgăduiau să-l vindece în felul acela – vrăjitoresc – și a ales mai bine a muri în boală decât să vândă credincioșia față de Mine” (Cuvântul 5 – Împotriva iudeilor).

Iar dacă veți fi biruiți de boală și, dorind să rămâneți în viață, veți defăima pe Hristos și pe sfinții Lui și, lepădându-vă credința și buna cinstire, veți alerga la draci, la vrăjitori și vrăjitoare ca să vă vindece sau alt ajutor să vă facă, să știți că în ziua Judecății, înaintea a toată mulțimea îngerilor și a oamenilor, aveți să vă faceți laudă diavolului, iar lui Hristos rușine și ocară. Căci atunci diavolul are să se laude înaintea Domnului și să zică: „Iată, acești creștini pentru o mică boală pe care au avut-o și pentru o mică trebuință pe care o aveau s-au lepădat de Tine și de

credința și dragostea Ta; aceștia pe care i-ai făcut și i-ai zidit și pentru care ai răbdat moarte, ei au alergat și au venit la mine și la ajutorul meu. Deși eu nici nu i-am zidit, nici nu am luat moarte pentru ei, totuși ei au ales mai mult dragostea mea decât pe a Ta”. Așa o adeverește arătătorul de cele cerești, Vasile: „Cel ce acum ne amăgește pe noi și cu ademenirile lumești și cu toată meșteșugirea ne silește să-L uităm pe Făcătorul nostru de bine, Dumnezeu, spre stricarea sufletelor noastre, sărind în mijlocul nostru atunci și ocărând, se va arăta cu muștrare asupra Domnului, spre defăimarea noastră lăudându-se cu îndărătnicia nesupunerii și despărțirii noastre, zicând că deși nici nu ne-a zidit și nici nu a murit pentru noi, însă ne are pe noi pentru că i-am urmat lui cu nesupunere și trândăvie față de poruncile lui Dumnezeu” (Rânduielile vieții monahale, II).

O, rea întâmplare! O, rea nenorocire pe care o veți pătimi, fraților! Căci această ocară și această laudă pe care are să o facă atunci diavolul împotriva Stăpânului Hristos pentru voi, va fi mai cumplită pentru voi decât focul cel veșnic, decât întunericul cel mai din afară și decât scrâșnirea dinților. Va fi mai grea vouă decât tot tartarul, decât toți viermii cei neador-miți și decât toate neluminatele și înfricoșatele locuri ale iadului. Într-un cuvânt, va fi mai grea decât toate muncile care împreună au să vă muncească veșnic; așa cum o zice acest Vasile: „Această ocară asupra Domnului și această laudă a vrăjmașului mai grea mi se pare mie decât toate muncile Gheenei. Adică, a ne face vrăjmașului pricină de laudă și înălțare împotriva lui Hristos, Împotriva Celui Ce a murit pentru noi și a înviat” (Rânduielile vieții monahale, II). Și ca să nu o pătimiți, fraților, păziți-vă pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor voastre de

a mai întrebuința vreun fel de vrăjitorie sau de a mai alerga la vrăjitori și vrăjitoare, ci în toate împrejurările și nevoile voastre alergați la ajutorul lui Dumnezeu, la acoperământul Născătoarei de Dumnezeu și la mijlocirile sfinților; ca de bolile și nevoile voastre să vă vindecați și de veșnicele munci să vă izbăviți și împărăției cerurilor să vă învredniciți, căreia noi toți să ne învrednicim, cu darul lui Hristos. Amin. [394-397]

RUGĂCIUNI CARE SE ZIC LA VREME DE BOALĂ

CANONUL DE RUGĂCIUNE AL BOLNAVULUI

Cântarea 1-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Doamne Iisuse Hristoase, Doctorul iscusit al sufletelor și al trupurilor noastre, arată-mi mie îndurările Tale, alinând durerile mele și dăruind pace și liniște sufletului meu cuprins de tulburare.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Ai tămăduit prin minune dumnezeiască mulțime de bolnavi, că orbii au văzut, surzii au auzit și șchiopii au mers pe picioarele lor. Încă și pe morți i-ai înviat, arătând că nimic nu este cu neputință înaintea atotputerniciei Tale.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Sfinților doctori fără-de-arginți Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson și Diomid, Mochie și Anichit, Talaleu și Trifon, rugați-vă pentru mine Dumnezeului care v-a preamărit, ca să îmi dăruiască sănătate trupească și sufletească.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Adunarea celor pe care i-ai tămăduit de boli de nelecuit, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, este cheazășie a grijii tale față de toți cei aflați în suferințe. Mijlocește și pentru noi, Preacurată, să fim izbăviți de toată boala și neputința.

Cântarea a 3-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Grea este crucea răbdării pentru cel obișnuit cu desfătărilor, și foarte greu îi va fi să primească cununa. Dă-mi tărie, Doamne, ca să văd în această boală rânduiala Ta sfântă, și să nu mă simt alungat dinaintea feței Tale.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Nu am fost încercat ca Dreptul Iov, Doamne, și neînsemnate sunt suferințele mele față de cele ale robului Tău. Îți mulțumesc că odată cu încercările acestea mi-ai dat și puterea de a le face față, și că ai trecut cu vederea toate îndoielile mele.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Răbdarea sfinților mucenici și mucenițe care, pentru a mărturisi credința cea adevărată, au îndurat chinuri fără seamăn stă înaintea ochilor mei, învățându-mă să primesc durerile bolii fără să cârtesc.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, păzește-ne pe noi pe toți de tot răul, acoperindu-ne de

toată boala și suferința cu sfântul tău acoperământ.

Cântarea a 4-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Gândurile de deznădejde dau târcoale sufletului meu, ca niște furi gata de pradă. Cum oare le voi sta împotriva, dacă nu voi primi putere de sus? Sau cum voi scăpa de ispita singurătății, dacă nu îmi voi îndrepta inima spre Cel ce este pururea de față și niciodată nu Se desparte de robii Săi?

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Frica morții a venit peste mine și mă spăimântez. Dar alerg la ajutorul Tău, Mântuitorule, rugându-Te ca precum l-ai înviat pe Lazăr, așa să înviezi și sufletul meu cel omorât de păcate, dăruindu-mi pacea Ta cea sfântă.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Nădăjduiesc în grabnica voastră mijlocire, Cuvioșilor Părinți și Cuvioaselor Maici care ați primit de la Iubitorul de oameni Dumnezeu darul tămăduirii a multe feluri de neputințe și ați adus bucurie duhovnicească în casele celor credincioși.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Nu doar povața Fiului tău de pe cruce te-a făcut Maică a tuturor creștinilor, ci dragostea ta nemărginită și sfântă, care pentru cuvântul Ace-

luia s-a făcut pavăză celor credincioși. O, Maică Preasfântă, învăluiește-ne în iubirea ta binecuvântată, ca să nu ne înecăm în marea vieții aces-teia.

Cântarea a 5-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Cea mai mare înțelepciune este cugetarea la moarte, a învățat Marele Vasile, îndemnând creștinii să zăbovească asupra acestui gând dătător de lumină. O, suflete, prea mult te-ai desfătat cu plăcerile acestei vieți trecătoare, și prea puțin ai cugetat la ce va fi după aceea.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Purtând în ea pecetea morții, boala nu poate fi biruită decât prin puterea Celui ce cu moartea pe moarte a călcat, dăruind lumii viață. La picioarele Tale cad, Doamne Iisuse Hristoase, ca la înfricoșătoarea judecată să nu mă osândești, ci vindecând sufletul meu bolnav să mă sălășluiești în curțile raiului.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Sfinte îngere, păzitor al vieții mele, sub ocrotirea aripilor tale întoarce frica mea în nădejde și ajută-mă să simt oblăduirea ta în toate clipele de grea încercare.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Mulți au simțit ajutorul tău în ceasul morții, Născătoare de Dumnezeu, și nu au fost înghițiți

de întuneric, ci au intrat pe poarta împărăției cerurilor. Pentru ca să mă învrednicesc și eu, păcătosul, de milele tale cele bogate, mă rog ție, celei ce ești nădejdea celor deznădăjduiți.

Cântarea a 6-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Eu sunt drahma cea pierdută, eu sunt oaia cea rătăcită, Bunule Păstor. Eu sunt fiul cel risipitor, care și-a cheltuit averea sufletească în țara patimilor. Suspina inima mea după dragostea Părintelui Ceresc, se ofilește floarea inimii mele fără apa cea vie.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Iartă-mă, Dumnezeul meu, iartă-mă pentru toate greșelile făcute cu voie sau fără voie, pentru cele cu lucrul, cu cuvântul sau cu gândul. Primește pocăința mea, Doamne, și curățește-mă de toată întinăciunea patimilor care mă apasă.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

O, sfinților care v-ați scârbit de dulceața păcatului și ați alergat la Prea-dulcele Iisus, Care aștepta pocăința voastră, mă rog fierbinte către voi să nu mă lăsați fără ajutor în războiul pe care l-au ridicat împotriva mea necurații diavoli și necuratele patimi.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Desfrânată fiind Maria Egipteanca, nu a putut intra în biserică la prăznuirea Înălțării Sfintei

Cruci, căci necurăția i s-a făcut zid de netrecut. Dar prin mijlocirea Ta, Născătoare de Dumnezeu, i-a fost adusă mângâiere, și prin nevoință îndelungată a ajuns vas ales al virtuții.

Cântarea a 7-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Prea mult te-ai tăvălit în noroiul patimilor, o, suflete al meu. Prin spovedanie nefățarnică să te curățești, lepădând obiceiurile cele rele, că numai așa vei scăpa de focul cel veșnic.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Nu am haină curată, ca să intru în camera Ta, Mântuitorule, dar cred Ție că dacă mă vei face părtaș Sfintelor Tale Taine acestea îmi vor fi luminos veșmânt și semn al milostivirii Tale.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Mare minune este întoarcerea unui suflet pe calea credinței, o, sfinților făcători-de-minuni, și mare bucurie se face în cer pentru aceasta. Alergând la mijlocirea voastră, nu cer de la voi doar sănătate trupească, ci mai ales sănătate sufletească și sprijin în lupta împotriva patimilor.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Nu pregeta să vii în întâmpinarea mea, Preasfântă Stăpână, căci spre tine alerg, căutând îndreptare. Întoarce în bine viața mea, ca să fie bineplăcută dumnezeiescului tău Fiu.

Cântarea a 8-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Doamne, trimite-mi doctori iscusiți, care să aducă alinare durerilor mele, și ferește-mă de doctorii cei nepricepuți, care nu se îngrijesc de bolnavi așa cum se cuvine.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Văd înșelarea în care se află doctorii închipuiți, care amestecă meșteșugul cu vrăjitoria, și nu voi fi părtaș fărădelegilor lor, plătind sănătatea trupului cu prețul morții sufletești.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

O, dumnezeiești stăpânii, heruvimi, serafimi, domnii, îngeri, scaune, toate căpeteniile, preamărite puteri și sfinților arhangheli, rugați-vă pentru mine, păcătosul, ca să aflu milă de la Dumnezeu pe Care Îl slăviți neîncetat.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Stând înaintea icoanei tale, Preacurată Maică, îmi aduc aminte de minunile pe care le-ai săvârșit prin sfințele tale icoane și de bucuria celor care prin tine au aflat scăpare din lanțurile durerii, și te chem în ajutorul meu.

Cântarea a 9-a:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Fie mie după voia Ta, preabunule Doamne, Cel ce toate le rânduiești spre mântuirea noastră

și nimic nu este de ajuns spre lauda înțelepciunii Tale. Fie mie după voia Ta, a Celui ce ai primit a Te răstigni ca să ne izbăvești de chinurile cele veșnice.

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!

Împreună cu lucrătorii din ceasul al unsprezecelea venind la Tine, Te rog, primește viața mea în mâinile Tale, îndreptând voia mea cea plecată spre cele lumești, ca să pot pune început bun mântuirii și să trăiesc o viață închinată Ție, Dumnezeului celui viu.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Sfintelor puteri cerești și toți sfinții, mărturisind eu înaintea voastră slăbiciunile și neputințele care mă asupresc, vă rog să mă ajutați în toate zilele vieții mele, și să mă ridicați ori de câte ori meșteșugirile vrăjmașilor mă vor pleca la pământ.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, pentru rugăciunile preoților și ale tuturor celor ce se roagă pentru mine, păcătosul, revarsă peste mine binecuvântările tale, ca să mă port cu dragoste față de aproapele meu, să-L slăvesc pe Dumnezeu și să-L laud în vecii vecilor. Amin.

Apoi se face otpustul.

ACATIST PENTRU IZBĂVIREA DE BOALĂ

După obişnuitul început se zic
Condacele şi Icoasele

Condacul 1:

Miluieste-l, Iubitorule de oameni, pe robul
Tău care pătimeşte, arătându-i mila Ta cea ne-
măsurată. Dă-i lui putere să se ridice din patul
durerii şi să se roage Ție împreună cu noi, cei cu
sufletele slăbite de patimi, dar însetate de tămă-
duirea Ta: Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor şi
al trupurilor noastre, miluieste-ne!

Icosul 1:

Doamne, Cel ce ai zis că nu cei sănătoşi au
nevoie de doctor, ci cei bolnavi, primind smerita
noastră rugăciune care se aduce Ție cu zdrobire
de inimă, vino cu puterea Ta cea tămăduitoare şi
alină durerile robului Tău care se află în mare su-
ferinţă, trimiţând peste noi harul Tău cel curăţi-
tor, ca să strigăm:

Iisuse, Fiul lui David, miluieste-ne;

Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-ne;

Iisuse, Cel ce ai venit în lume pentru cei pă-
cătoşi şi bolnavi, miluieste-ne;

Iisuse, Care din dragoste pentru neamul
omenesc ai primit a Te răstigni, miluieste-ne;

Iisuse, Cel ce ai luat asupra Ta durerile noastre, miluiește-ne;

Iisuse, întărirea, scăparea și izbăvirea noastră, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 2-lea:

„Să cinstim boala care este însoțită de sfințenie și să-i cinstim pe cei ale căror suferințe i-au dus la biruință, căci poate între acești bolnavi se ascunde un nou Iov”, a zis Sfântul Grigorie Teologul; noi, lăudându-L pe Dumnezeu care încununează răbdarea celor ce duc fără cârtire crucea bolii și care îi ridică pe cei căzuți în deznădejde, Îi cântăm: Aliluia!

Icosul al 2-lea:

Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai spus că până și perii capului ne sunt numărați, Care nu lași să vină asupra noastră dureri și necazuri mai mari decât putem duce, Care odată cu încercările ne trimiți și puterea de a le face față, Cel ce vezi că de multe ori slăbiciunea firii noastre ne împiedică să simțim ajutorul Tău, primește și puțină noastră rugăciune:

Iisuse, Care dai celor ce poartă crucea bolii nădejdea în puterea Ta și nu în puterile firii, miluiește-ne;

Iisuse, Care celor ispitiți le dăruiești muce-nicească răbdare, ca să nu hulească numele Tău, miluiește-ne;

Iisuse, ca să ne învrednicim de cunună și nu de osândă, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce ne-ai îndemnat să îi cercetăm pe bolnavi, miluiește-ne;

Iisuse, Care nu Te desparți de cei aflați în suferințe, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce ajungi înaintea oricărui om la cei încercați de boală, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 3-lea:

Dacă s-ar ridica încercările nu am putea merge pe calea mântuirii și porțile raiului ni s-ar închide. Pentru aceasta, atunci când Domnul îngăduie să vină asupra noastră felurite suferințe, să căutăm a vedea în ele lucrarea Sa cea curățitoare și să Îi mulțumim că ne poartă de grijă, cântându-I cu evlavie: Aliluia!

Icosul al 3-lea:

Când mândria acoperă sufletul, acesta se fe-rește a vedea în boală o pedeapsă pentru păcate și se ridică împotriva lui Dumnezeu; dar când pocăința sfărâmă zidul gros al părerii de sine sufletul nădăjduiește că prin boală Domnul îi va da curățire de păcate. Cerându-Ți ca împreună cu fratele nostru bolnav să ne apropiem și noi de pocăința cea nefățarnică, ne rugăm Ție:

Iisuse, Cel ce cunoști patimile și neputințele oamenilor, miluiește-ne;

Iisuse, ca să ne cunoaștem slăbiciunile cele ascunse și să Îți cerem izbăvire, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce primești suferința ca pe o jertfă fără-de-sânge, miluiește-ne;

Iisuse, Care prin boală dai curățire de păcate, miluiește-ne;

Iisuse, Care îngădui să vină asupra noastră suferințe trecătoare ca să ne ferești de cele veșnice, miluiește-ne;

Iisuse, Care ne faci să pricepem marea taină a bolii, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 4-lea:

Chip al morții fiind boala, avem acum bun prilej să cugetăm la obștescul sfârșit, pentru că această cugetare îndepărtează patimile și apropie Duhul de-viață-dătător de sufletele noastre, ale celor care, cunoscându-ne slăbiciunile, Îi cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 4-lea:

Doamne, izbăvește-l pe fratele nostru de moartea cea năprasnică, dându-i lui vreme de pocăință. Să nu îl tai pe el înainte de vreme ca pe smochinul cel neroditor, ci cu milostivirea Ta să sapi împrejur și să îl îngrijești cu mila Ta, așteptând cu iubire de oameni rodul pocăinței și al întoarcerii sale. Te rugăm să ne înveți și pe noi să ne pocăim cu inimă zdrobită pentru păcatele

noastre, ca să fim izbăviți de suferințele cele fără sfârșit și să Îți cântăm:

Iisuse, dându-ne vreme de pocăință, miluiește-ne;

Iisuse, primind pocăința și lacrimile noastre, miluiește-ne;

Iisuse, înțeleptîndu-ne prin cugetarea la moarte, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce i-ai sfințit pe cei ce s-au nevoit prin această cugetare, miluiește-ne;

Iisuse, alungând de la noi frica morții, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce ai înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 5-lea:

„Oare există boală pe care Dumnezeu să nu o poată vindeca?” – se întreabă necredincioșii cei îndărătnici; dar noi, știind mulțimea vindecărilor Tale, Fiule al lui Dumnezeu, credem puterii Tale și mărturisim că nimic nu Îți este cu neputință Ție, Celui ce i-ai tămăduit în chip minunat pe cei care în suferințele lor au găsit puterea de a-Ți cânta: Aliluia!

Icosul al 5-lea:

Cuvintele Sfintelor Evanghelii stau înaintea noastră drept mărturie a dragostei Tale pentru oameni, a nemărginitei Tale purtări de grijă față de cei aflați în suferințe, și ne arată că oricât de

mari ar fi căderile noastre nu pot covârși mulțimea milei și a îndurărilor Tale. Știind aceasta, ne rugăm Ție, Iubitorule de oameni:

Iisuse, Care i-ai miluit pe bolnavii care au alergat la Tine, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce ai miluit mulțime de orbi, de schiopi și de demonizați, miluiește-ne;

Iisuse, Doamne, Care ai putere de a vindeca orice neputință, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce și în zilele noastre faci minuni mari și preaslăvite, miluiește-ne;

Iisuse, Fiule al lui Dumnezeu, Care nu Te desparți de Biserica Ta, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce până la sfârșitul veacurilor vei tămădui bolnavii, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 6-lea:

„Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, scoateți afară pe demoni. În dar ați luat, în dar să dați!”, ai spus, Mântuitorule, ucenicilor Tăi, iar ei, ascultându-Te, au împărțit în toată lumea vindecări minunate, aducând la dreapta-credință pe mulți dintre cei care au văzut cum s-a biruit prin har rânduiala firii, și au cântat cu mulțumire: Aliluia!

Icosul al 6-lea:

Împreună cu Preacurată Maica Ta, cetele sfinților se roagă Ție, Dumnezeule al izbăvirilor, pentru tămăduirea credincioșilor care sunt apă-

sați de boli, de suferințe și necazuri. O, Milostive Doamne, împreună cu rugăciunile lor curate primește și nevrednica noastră rugăciune:

Iisuse, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile sfinților doctori fără-de-arginți, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile sfinților făcători de minuni, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile celor ce au tămăduit boli de nelecuit, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile sfinților pe care îi cinstim cu evlavie, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile tuturor sfinților, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 7-lea:

Pe cât de mult s-a răspândit vestea vindecărilor pe care le-au făcut sfinții Tăi, spre slava Bisericii Tale, Iisuse, pe atât de mult a încercat necuratul diavol să atragă lumea în înșelare prin vindecători închipuiți, care necinstesc învățăturile dreptei credințe, care îi îndepărtează pe oameni de Tine și care cu inimile pătate de noroiul ereziei cheamă numele Tău și spun fără teamă: Aliluia!

Icosul al 7-lea:

Izbăvește-l, Doamne, Iisuse Hristoase, pe robul Tău de toate vicleșugurile celor care îi amă-

gesc pe oameni prin vindecările lor, pentru a-i rupe de Tine și a-i arunca în cursele diavolului. Să se învrednicească el de darul deosebirii și al înțelepciunii, ca nu cumva să fie înghițit de adâncurile iadului, ci împreună cu noi să îi înfrunte pe cei ce spun că vindecă prin puterea Ta, deși necinstesc învățăturile Bisericii Tale, și împreună cu noi el să Îți cânte:

Iisuse, întărindu-ne în dreapta credință, miluiește-ne;

Iisuse, fără a cărui milă cădem pradă celui viclean, miluiește-ne;

Iisuse, ca să pricepem că cea mai pierzătoare boală este erezia, miluiește-ne;

Iisuse, pentru a lepăda ajutorul cel înșelător, miluiește-ne;

Iisuse, ca să primim suferința și nu vindecarea cea amăgitoare, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce nu Te-ai lăsat amăgit de diavol în pustie, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 8-lea:

Mult îndurase de la doctori femeia care avea de mulți ani scurgere de sânge, dar vindecarea a dobândit-o numai când a venit la Tine. Ferește-i, Doamne, pe cei credincioși de doctorii lipsiți de iscusință și iubitori de arginți, și ajută-i să găsească doctori care le pot fi cu adevărat de ajutor, ca tămăduindu-se, să Îți cânte: Aliluia!

Icosul al 8-lea:

Doamne, trimite Duhul Tău dătător de viață peste toți cei care se îngrijesc de robul Tău, ca să facă aceasta așa cum se cuvine, să nu-i înmulțească suferințele și să nu-i umple sufletul de amărăciune, ci prin grija lor să mângâie sufletul său necăjit. Trimite peste ei harul Tău, ca să se roage Ție împreună cu noi:

Iisuse, Care Te sălășluiești în cei care îngrijesc bolnavii cu jertfelnicie, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce îi ajuți să Te vadă pe Tine în chipul celor pe care îi îngrijesc, miluiește-ne;

Iisuse, care ajuți bolnavii să vadă în ajutorul omenesc ajutorul Tău cel ceresc, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce ferești bolnavii de nepriceperea doctorilor, miluiește-ne;

Iisuse, Cel ce pui înaintea celor suferinzi doctorii cei mai iscusiți, miluiește-ne;

Iisuse, Care de toate Te îngrijești, rânduind cu înțelepciune cele de trebuință, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 9-lea:

Îți înălțăm rugăciuni, Doamne, nu numai pentru cei de aproape ai noștri, ci și pentru toți bolnavii pentru care nu are cine să se roage și pentru toți cei apăsăți de singurătate. Dăruiește-le lor mila Ta, Preabunule Doamne, dăruiește-le să cunoască puterea Ta și să simtă prezența Ta cea sfântă, ca, izbăvindu-se de amărăciune, să Îți cânte: Aliluia!

Icosul al 9-lea:

Nimeni nu este fără de păcat și fiecare om a greșit față de semenii săi; dascăl de neprețuit este pentru unii suferința, căci îi ajută să fie mai buni și mai înțelegători față de neputințele celorlalți, și aceasta ne îndeamnă să ne rugăm Ție, Învățătorului nostru;

Iisuse, dăruindu-ne dragoste pentru aproapele, miluiește-ne;

Iisuse, ca să fim mai iubitori și mai blânzi, miluiește-ne;

Iisuse, trimițând peste noi pacea pe care ai dat-o ucenicilor Tăi, miluiește-ne;

Iisuse, învățându-ne să ascultăm povețele tainice ale îngerului păzitor, miluiește-ne;

Iisuse, ferindu-ne de duhul mâniei, al vrajbei și al răutății, miluiește-ne;

Iisuse, îndepărtând de la noi patima mândriei și a iubirii de sine, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 10-lea:

Degeaba primim vindecarea trupurilor dacă sufletele noastre rămân bolnave; degeaba ne tulburăm încercând să dobândim sănătate pentru trupul cel supus stricăciunii, dacă părăsim grija pentru suflet, căci nicio vindecare nu este deplină până ce nu I se înalță lui Dumnezeu cântarea: Aliluia!

Icosul al 10-lea:

Doamne, ajută-l pe robul Tău să caute nu numai vindecarea trupească, ci și pe cea sufletească. Povățuiește-l, călăuzește-l, luminează-l să alerge la acoperământul Bisericii Tale sfinte, pentru a lua putere să meargă pe calea mântuirii. Și pentru ca boala prin care trece să fie pentru el și pentru noi prilej de întoarcere la Tine, îndrăznim să ne rugăm Ție:

Iisuse, sădind în noi dorința unei vieți virtuose, miluiește-ne;

Iisuse, îndemnându-ne să ne spovedim toate păcatele, miluiește-ne;

Iisuse, dăruindu-ne să ne împărtășim cu Preacuratele Tale Taine, miluiește-ne;

Iisuse, revărsând peste noi darurile Sfântului Duh, miluiește-ne;

Iisuse, sălășluindu-Te în inimile noastre cele îndurerate, miluiește-ne;

Iisuse, ca să cunoaștem iubirea Ta cea mângâietoare, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 11-lea:

Mare bucurie se face pe pământ pentru un bolnav care dobândește sănătate, și încă mai mare bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăiește. Cu adevărat mare bucurie va fi în cer și pe pământ dacă robul Tău va dobândi atât tămăduirea trupească, cât și pe cea sufletească, și Ți-ar aduce cântarea de mulțumire: Aliluia!

Icosul al 11-lea:

Dacă am avea credință cât un grăunte de muștar, robul Tău ar putea primi vindecare grabnică; oricât de puțină ar fi credința noastră însă, nu vom înceta a ne ruga Ție ca, așa cum ai primit oarecând cei doi bani ai văduvei, tot așa să primești acum și rugăciunile pe care le facem pentru vindecarea trupească și sufletească a celui care boalește, a noastră și a tuturor celor aflați în patul de suferință:

Iisuse, pentru rugăciunile tuturor celor ce îți cer aceasta, miluiește-ne;

Iisuse, ascultând cererile preoților care ne pomenesc la sfântul jertfelnic, miluiește-ne;

Iisuse, pentru rugăciunile soborului îngereșc, miluiește-ne;

Iisuse, ca să sporim în săvârșirea faptelor bune, miluiește-ne;

Iisuse, trecând cu vederea faptele noastre cele rele, miluiește-ne;

Iisuse, dăruindu-ne credință puternică și nefățarnică, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 12-lea:

Deși noi, cei păcătoși, nu știm să căutăm în viață decât ceea ce este bine pentru trup, avem în față pildele cuvioșilor care au purtat cu răbdare felurite boli și necazuri fără să ceară de la Dumnezeu ușurare, ci numai puterea de a răbda toate și de a cânta în focul încercărilor: Aliluia!

Icosul al 12-lea:

Doamne, Tu știi dacă pentru robul Tău este mai de folos să primească grabnică vindecare sau să se mai nevoiască o vreme răbdând boala, și pentru aceasta Te rugăm să rânduiești viața lui după cum este cu adevărat bine și să îi dai putere pe calea mântuirii, ca să se roage împreună cu noi așa:

Iisuse, lumina care izgonești întunericul, miluiește-ne;

Iisuse, nădejdea celor deznădăjduiți, miluiește-ne;

Iisuse, bucurie veșnică a celor ce Te caută, miluiește-ne;

Iisuse, păstorule al turmei Tale cuvântătoare, miluiește-ne;

Iisuse, Mire al sufletelor care au iubit nevoița, miluiește-ne;

Iisuse, Răsăritule al Răsăriturilor, miluiește-ne;

Iisuse preadulce, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, miluiește-ne!

Condacul al 13-lea:

Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai fost, ești și vei rămâne același Samarinean milostiv Care-i îngrijești nu numai pe cei căzuți între tâlharii lumii acesteia, ci și pe cei aflați în multe alte feluri de suferințe, acoperă-i pe ei cu harul Tău și ca un iubitor de oameni, alină-le durerile, pentru ca în vecii vecilor să-Ți cânte Ție: Aliluia!

Acest Condac se zice de trei ori. Apoi se zice iarăși Icosul 1: *Doamne, Cel ce ai zis că nu cei sănătoși au nevoie de doctor...* și Condacul 1: *Miluește-l, Iubitorule de oameni, pe robul Tău...* Apoi se zice această

Rugăciune

Preaputernice și slăvite Doamne, Iisuse Hristoase! Tu, Care ai venit în lume să tămăduiești neputințele oamenilor, Care nu ai venit să chemi la pocăință pe cei drekți, ci pe cei păcătoși, și ai primit moarte pe cruce pentru mântuirea noastră! Din adâncul inimii Te rog să primești smerita mea nevoință și această mică rugăciune a mea pentru cel încercat de boală!

Mântuiește-l, Doamne, precum știi, ca un bun și iubitor de oameni, și rânduiește Tu toate spre folosul său. Că noi neputincioși suntem și nu îl putem ajuta, dacă nu ne vei lumina cu harul Tău.

De e voia Ta, îl poți pedepsi precum se cade pentru păcatele sale, tămăduindu-l cu ierburile amare ale durerii, ca un doctor priceput, precum vei vrea. Dar căzând înaintea Ta, Te rog, îndură-Te de robul Tău, potolește-i fierbințele, alină-i suferința, ridică-l din patul durerii. Să îi fie această încercare prin care trece spre îndreptarea vieții, spre început bun mântuirii și spre iertarea păcatelor.

Și dacă îi e de folos să ducă mai departe crucea bolii, fie, Doamne, după voia Ta, nu după voia noastră. Dăruiește-i lui răbdare și liniște, alun-

gând de la el toată frica și toată deznădejdea, ca să nu fie îngenuncheat de durere și să cârtească sau să cadă în patima mâniei.

Ajută-l, Iubitorule de oameni, ca văzând el mila Ta, să cadă la picioarele Tale cu lacrimi de pocăință și de mulțumire, ca să se învrednicească să audă glasul Tău cel sfânt: „Iertate îți sunt păcatele!” Amin.

Și se face otpustul.

Rugăciune către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu

O, Maică Sfântă a celor ce cheamă cu evlavie numele tău! O, grabnică ajutătoare a neamului creștinesc, nădejde a celor deznădăjduiți! La tine alerg când mă aflu în necazuri și în dureri, așteptând milostivirea ta.

Niciun muritor nu a cunoscut o durere mai mare decât cea pe care ai cunoscut-o tu, atunci când L-ai văzut pe Preadulcele tău Fiu răstignit pe cruce. Nicio mamă nu a plâns pentru fiii ei cât ai plâns tu pentru căderile și durerile noastre. O, câte icoane ai udat cu lacrimile tale, ca să vădești creștinilor grija pe care le-o porți. Cum ai făcut să izvorască lacrimi din ochii tăi zugerăviți de mâini omenești!

Știind marea ta grijă pentru cei ce laudă numele tău, te rog, Preacurată, vezi suferința mea și neputințele mele, Preasfântă Fecioară, și nu mă lăsa să fiu biruit de ele. Știu minunile tale, știu dragostea pe care o arăți neamului creștinesc. De multe ori te-ai arătat în chip minunat și ai dăruit vindecare celor dreptcredincioși.

Ajută-mă, Maică Preasfântă, ca simțind că mă acoperi cu sfântul tău acoperământ, să te cinstesc împreună cu toți îngerii și sfinții în toate zilele vieții mele. Amin.

Rugăciune către toți sfinții

O, sfântă ceată a celor care L-ați slujit pe Hristos, aducându-mi aminte de faptele voastre minunate, vă aduc laudă după cuviință: Bucurați-vă, stele ale cerului duhovnicesc! Bucurați-vă, împreună cu cetele îngerești! Bucurați-vă, candelile ale Bisericii lui Hristos! Bucurați-vă, sfinților prin care Domnul împarte tuturor tămăduiri!

Voi ați împărțit neamului omenesc mulțime de vindecări minunate și, pentru aceasta, la voi alerg astăzi, nădăjduind că nu mă veți trece cu vederea. Ajutați-mă să primesc tămăduire de la Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel Ce v-a dat biruință în lupta cu trupul, cu patimile și cu poftetele, Căruia Îi aduc această smerită rugăciune: Doamne Iisuse Hristoase, Care i-ai rânduit pe sfinții Tăi drept mijlocitori ai cererilor oamenilor, arată-mi mila Ta și mie, păcătosului, care sunt încercat în focul durerilor, și dăruiește-mi vindecare trupească și sufletească. Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale Sfântului Ioan Botezătorul, dascălul pocăinței; ale sfinților, măriților și întru-tot-lăudaților apostoli; ale Sfinților mari dascăli ai lumii și ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur; ale celor între sfinți Părinții noștri Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, făcătorii de minuni; cu ale Sfinților Mari Mucenici Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvo-

rătorul de mir, Ioan cel Nou de la Suceava și Ioan Valahul; cu ale Sfinților Doctori fără de arginți Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson și Diomid, Mochie și Anichit, Talaleu și Trifon; cu ale Sfântului Stelian, ocrotitorul copiilor; cu ale preacuvioșilor și de-Dumnezeu-purtătorilor părinților noștri: Grigorie Decapolitul, Nicodim de la Tismana, Visarion și Sofronie; cu ale preacuvioasei Maicii noastre Paracheva și ale tuturor Cuvioșilor Părinți și Cuvioaselor Maici, care s-au nevoit în dreapta-credință.

Că Tu ești Dumnezeuul tămăduirilor, Hristoase Dumnezeule, și Ție slavă Îți înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de-viață-făcătorului Tău Duh, în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pentru dobândirea răbdării

Doamne, Dumnezeuul nostru, Care ai răbdat prigonirile, batjocurile și chiar moartea pe cruce pentru mântuirea noastră, Cel Ce ne-ai spus că „prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre”, arată-mi, mie, păcătosului, milele Tale cele bogate și dăruiește-mi duhul răbdării, ca sufletul meu cel încercat să dobândească alinare.

Vezi deznădejdea care mă ispitește, vezi încercarea prin care trec și ajută-mă să ies din ea curățit de păcate și pregătit să-Ți slujesc în toate zilele vieții mele, și să slăvesc numele Tău cel sfânt, cântând împreună cu toți îngerii și sfinții: Aliluia!

Rugăciunea bolnavului înainte de operație

Doamne, Dumnezeul meu, mărturisesc înaintea feței Tale neputințele și slăbiciunile mele cele multe. Frică mare m-a cuprins înaintea acestei încercări, în loc să mă cuprindă încrederea în pronia Ta și în grija pe care o porți oamenilor.

Dacă nu m-ar fi acoperit harul Tău, furtuna deznădejdii m-ar fi doborât la pământ. Nu am, Atotputernice Doamne, curajul pe care îl au aleșii Tăi înaintea încercărilor vieții, dar tot ce pot să fac este să cad cu frângere de inimă înaintea Ta și să Te rog să nu mă lași fără ajutor.

Tu, Doamne, Căla Ce ești doctor ceresc, tămăduiește-mă prin mâna doctorului pământesc, ca să Te laud în toate zilele vieții mele. Amin.

Rugăciune de mulțumire pentru însănătoșire

De binefacerile Tale ca un rob nevrednic învrednicindu-mă, mulțumire Îți aduc Ție, Dumnezeule al îndurărilor și a toată milostivirea, că nu ai trecut cu vederea cererile mele, ci mi-ai arătat iubirea Ta de oameni.

Grele au fost încercările prin care am trecut, și teama m-a cuprins că nu voi ști să le stau împotrivă. Știam că neputința mea este mare, dar m-ai făcut să simt că mai mare este dragostea Ta față de tot omul care Te cheamă în ajutor.

Preadulce Iisuse, așa cum ai împlinit cererile mele, așa întărește-mă să plinesc și eu poruncile Tale cele sfinte. Precum nu ai șovăit a tămădui trupul meu, așa nu șovăi a curăți și sufletul meu de toată întinăciunea. Căci ce folos voi avea dacă trupul va avea sănătate, dar sufletul va fi cuprins de boală? Sau ce folos voi avea dacă până la sfârșitul vieții pământești trupul meu nu va cunoaște boala, dacă după Înviere va fi pradă durerilor?

O, să nu-mi pun nădejdea în sănătatea trupului, ca să nu fiu rușinat. Căci cine se laudă cu sănătatea poate fi smerit de Dumnezeu prin amară suferință. Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât în numele Tău, Doamne, Dumnezeul meu.

Îndrăznesc să Te rog, Preabunule Doamne, ca ori de câte ori furtuna încercărilor se va abate asupra sufletului meu, să mă ajuți așa cum m-ai ajutat și de data aceasta. Pentru că în afară de Tine nu pot afla izbăvire.

Mulțumindu-Ți iară și iară pentru facerile Tale de bine, pentru cele arătate și cele ascunse, Te rog, ocrotește cu harul Tău pe tot poporul binecredincios, pe toți cei ce iubesc Biserica Ta și defăimează învățăturile pierzătoare de suflet, ca să Te lăudăm și să Te slăvim în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea bolnavului pentru cei ce-l îngrijesc

Doamne, Dumnezeu al milei și al îndurărilor, trimite harul Tău cel sfințitor peste doctorii care mă îngrijesc și peste ajutoarele lor, acoperindu-i cu harul Tău ca un bun și iubitor de oameni.

Călăuzește-i Tu, Doamne, în tot ceea ce vor să facă spre binele meu. Să nu sufăr cum a suferit femeia care avea curgere de sânge de doisprezece ani, fără a primi ajutor de la doctori, ci să primesc vindecarea de bolile mele. Să nu se adauge durere peste durerile mele, din nepriceperea lor sau din lucrarea celui rău, ci să dobândesc sănătatea mult dorită. Nu în mâinile lor este viața mea, Iubitorule de oameni, ci în mâinile Tale.

Mă aflu, Doamne, ca cel căzut între tâlhari, din pricina suferinței care mă apasă. Răsplătește, Dumnezeu, tot binele pe care mi-l fac doctorii, dăruindu-le înțelepciune, sănătate trupească și sufletească și tot lucrul bun pe care ei îl cer de la Tine.

Răsplătește, Dumnezeu nostru, toată dragostea pe care mi-o arată frații mei în Hristos care mă cercetează, înmulțind binecuvântările Tale în casele lor. Să fie pentru ei boala mea prilej de a lucra cele bune, ca să se vădească astfel în inimile lor iubirea pe care ai cerut-o celor ce Te urmează. Nu este poruncă mai mare decât porunca de a Te iubi pe Tine și de a-i iubi pe semenii noștri. Întărește-mă, Dumnezeu, preaslăvite, ca văzând

iubirea pe care mi-o arată să mă rog ca niciunul din ei să nu cadă în cursele vrăjmașului, ci să meargă cu toți pe calea mântuirii.

Doamne, Dumnezeu al părinților noștri, dacă norii deznădejdiei și ai singurătății se vor abate asupra sufletului meu, atunci trimite-mi Tu frați care să mă cerceteze și să mângâie sufletul meu. Ca văzând grija lor pentru mine, păcătosul, să Îți mulțumesc Ție, Celui Care prin pronia Ta cea dumnezeiască porți de grijă robilor Tăi, și să Te laud și să Te slăvesc în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pentru izbăvirea de moarte năprasnică

Cel Ce nu voiești moartea păcătoșilor, ci să se întoarcă și să fie vii, caută cu milostivire spre mine, Iubitorule de oameni, și izbăvește-mă de spaimile și chinurile morții. Să nu intru la judecată pentru fărădelegile mele, Doamne, ci să văd cum oprești sabia Ta cea înfricoșătoare care în chip nevăzut, înainte de vreme, este ridicată deasupra mea.

Adu-Ți aminte de îndurările și milele Tale cele din veac, iar păcatele tinereții și ale neștiinței și ticăloșiei mele nu le pomeni. Că de vei căuta la fărădelegi, Doamne, cine va putea suferi? Că tot omul e praf și țărână și nimeni nu se poate mândri în fața Ta. Adu-Ți aminte, Doamne, că trup sunt, duh ce iese și nu se mai întoarce,

și cu milostivire oprește mânia Ta cea cu dreptate pornită asupra mea.

Doamne, Cel Ce stăpânești moartea și viața, nu mă da pe mine morții și întunericului; că nu morții Te vor lăuda pe Tine, ci cei pe care îi ții în viață prin harul Tău.

Nu eu să pier, Doamne, ci să piară răutatea din mine. Nu eu să mor, Doamne, ci cugetele mele păcătoase. Prelungește-mi vremea pocăinței, că umbra morții m-a împresurat și a umplut de spaimă sufletul meu. Nu Îți cer zile multe în care să mă îndulcesc cu plăceri trecătoare, ci Îți cer vreme de pregătire de clipa morții. Că îngerul păzitor nu mă va ajuta cu nimic, dacă voi muri nepocăit.

Pe Tine Te rog, Cel Ce ai biruit moartea, îndreptează de acum înaintea viața mea, ca să fie bineplăcută înaintea feței Tale. Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale, învață-mă să duc o viață curată și sfântă, o viață în care să fiu de folos semenilor mei și în care să slăvesc numele Tău cel sfânt, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pe patul de moarte

Slăvindu-Te, Te slăvesc pe Tine, Doamne, că ai căutat spre smerenia mea și nu m-ai dat în mâinile vrăjmașilor, ci ai mântuit din nevoie sufletul meu. Și acum, Stăpâne, să mă acopere pe mine mâna Ta și să vină peste mine mila Ta, că

s-a tulburat sufletul meu și amarnic îi este să iasă din netrebnicul și întinatul meu trup. Ca nu cumva vicleanul sfat al celui potrivnic să-l întâmpine și să-l poticnească întru întuneric, pentru păcatele cele făcute de mine, cu neștiința și cu știința, în viața aceasta. Milostiv fii mie, Stăpâne, și să nu vadă sufletul meu întunecatul chip al viclenilor diavoli, ci să-l ia îngerii Tăi cei străluciți și luminați.

Și când mă vei judeca, să nu mă apuce mâna stăpânitorului acestei lumi, ca să mă surpe pe mine, păcătosul, în adâncul iadului, ci stai lângă mine și-mi fii Mântuitor și sprijinitor, pentru că aceste chinuri trupești veselie sunt robilor Tăi. Miluiește, Doamne, sufletul meu cel întinat cu patimile acestei vieți și, prin pocăință și mărturisire, curat pe el îl primește, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pentru bunul sfârșit al vieții *(rugăciune de la Muntele Athos)*

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul îndurării, cad înaintea Ta cu inimă plină de durere, Ție Îți încredințez ceasul cel din urmă al vieții mele.

Când picioarele mele reci îmi vor da să înțeleg că această corabie a vieții mele este aproape de limanul său, Milostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când ochii mei întunecați și tulburi din pricina morții ce se apropie vor căuta stăruitor spre Tine, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când mâinile mele tremurătoare și amorțite nu vor mai putea strânge crucea și fără de voie o vor lăsa să cadă pe patul durerii mele, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când obrații mei galbeni ca ceara și buzele mele învinețite vor stârni frică și milă celor ce vor fi în jurul meu, când părul capului meu, ud de sudorile morții, se va ridica în sus și va vesti că sfârșitul este aproape, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când urechile mele vor fi gata să se închidă pentru totdeauna la vorbele oamenilor și se vor deschide la glasul Tău, care va rosti judecata cea neschimbătoare de care atârână soarta mea pentru vecie, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când mintea mea va fi îngrozită de închipuiri înspăimântătoare și sufletul meu, tulburat de întristarea morții și de vederea fărădelegilor mele, se va lupta cu duhurile întunericului, care vor voi să îmi răpească mângâierea, acoperindu-mi ochii ca să nu caut la îndurarea Ta și să mă arunce în deznădejde, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când voi vărsa cele din urmă lacrimi, primește-le ca pe o jertfă curățitoare, după care să-mi dau sufletul cu bună pocăință; și în clipa aceea înfricoșată, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când inima mea istovită de durerile morții abia va mai bate și va fi cuprinsă de fiorul sfârșitului și zdrobită de zbuciumul luptei cu vrăjmașii mântuirii mele, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când rudeniile și prietenii îndurerați de starea în care mă aflu se vor aduna în jurul meu și Te vor chema în ajutor cu multă dragoste pentru mine, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când simțurile mele se vor desprinde de lumea aceasta care va dispărea cu totul pentru mine și eu voi geme sub povara amărăciunii agoniei și a chinurilor morții, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Când sufletul meu se va înfățișa înaintea Ta și va vedea pentru întâia oară strălucirea cea neșpusă a slavei Tale, nu-l lepăda de la fața Ta, ci primește-l în sânul cel dulce al îndurării Tale, Multmilostive Iisuse, fie-Ți milă de mine.

Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Tale, ale sfântului înger, păzitor al vieții mele, ale părintelui meu duhovnic și ale tuturor sfinților tăi, miluiește-mă pe mine, păcătosul, spurcatul și necuratul, acum și în ceasul morții, la trecerea prin vămi și în ziua judecății și-mi iartă păcatele mele pe care le-am făcut din copilărie și până acum. Amin.

Rugăciune pentru bunul sfârșit al vieții

Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce vrei ca toți oamenii să se mântuiască și nimeni să nu piară și Căruia totdeauna cu nădejde de îndurare ne rugăm, Cel ce Însuși cu glasul Tău cel dumnezeiesc ai zis: „orice veți cere de la Tatăl în numele Meu, va fi vouă”, cu inima umilită și cu lacrimi fierbinți căzând înaintea Ta, mă rog ca, pentru numele Tău cel sfânt, în ceasul sfârșitului vieții mele să-mi dai minte întreagă, cunoștință adevărată, muștrare cugetului pentru păcatele vieții mele, cu care Te-am mâniat, și dăruiește-mi Dumnezeu, credință, nădejde și iubire neschimbată, ca astfel, cu inimă curată să pot grai către Tine, Doamne, Cel ce ești binecuvântat în veci: „În mâinile Tale îmi dau sufletul”. Amin.

Rugăciune pentru omul bolnav

Preaputernice și slăvite Doamne Iisuse Hristoase! Tu, Care ai venit în lume să tămăduiești neputințele oamenilor, Care nu ai venit să chemi la pocăință pe cei drepți, ci pe cei păcătoși, și ai primit moarte pe cruce pentru mântuirea noastră! Din adâncul inimii Te rog să primești smerita mea nevoie și această mică rugăciune a mea pentru cel încercat de boală!

Mântuiește-l, Doamne, precum știi, ca un bun și iubitor de oameni, și rânduiește Tu toate spre folosul său. Că noi neputincioși suntem și

nu îl putem ajuta, dacă nu ne vei lumina cu harul Tău.

De e voia Ta, îl poți pedepsi precum se cade pentru păcatele sale, tămăduindu-l cu ierburile amare ale durerii, ca un doctor priceput, precum vei vrea.

Dar, căzând înaintea Ta, Te rog, îndură-Te de robul Tău, potolește-i fierbințeala, alină-i suferința, ridică-l din patul durerii.

Să îi fie această încercare prin care trece spre îndreptarea vieții, spre început bun mântuirii și spre iertarea păcatelor.

Și dacă îi e de folos să ducă mai departe crucea bolii, fie, Doamne, după voia Ta, nu după voia noastră. Dăruiește-i lui răbdare și liniște, alungând de la el toată frica și toată deznădejdea, ca să nu fie îngenuncheat de durere și să cântească sau să cadă în patima mâniei.

Ajută-l, Iubitorule de oameni, ca văzând el mila Ta, să cadă la picioarele Tale cu lacrimi de pocăință și de mulțumire, ca să se învrednicească să audă glasul Tău cel sfânt: „Iertate îți sunt păcatele!” Amin.

Rugăciune pentru bolnavul căzut în deznădejde

Doamne, Dumnezeule al părinților noștri, Care dăruiești pace multă celor ce iubesc legea Ta, ai grijă de robul Tău cel bolnav, care este greu încercat de deznădejde. Nori negri s-au abătut

asupra sufletului său și nu mai vede razele iubirii Tale. Cugetul său s-a întunecat și nu se mai împărtășește de lumina Ta.

O, amară deznădejde! Crudă fiară care se năpustește asupra sufletului ca asupra unui pui lipsit de apărare! Numai Tu știi, Atotștiutorule, câți și-au pus capăt zilelor din această pricină, câți oameni au fost aruncați de acest duh rău în adâncurile iadului. Să nu îngădui ca făptura Ta să fie înghițită de moarte, ci să fie ridicată prin puterea Ta.

Dăruiește și lui și nouă, Doamne, roadele Duhului Tău cel Sfânt, care sunt pacea, dragostea, îndelunga răbdare, credința, blândețea, înfrânarea și curăția, ca atunci când vom părăsi această lume să intrăm în odihna Ta cea cerească. Amin!

Rugăciune pentru mântuire

Dumnezeul meu, cred întru Tine și mă rog Ție, întărește-mi credința! Te iubesc, dar sporește-mi dragostea! Mă pocăiesc, dar fă-mi căința să prisosească! Te slăvesc ca pe întâiul meu Început! Te doresc ca pe cea mai înaltă dorire a mea! Ți mulțumesc, ca Binefăcătorului meu celui veșnic! Te chem ca pe puternicul meu apărător.

Dumnezeul meu, binevoiește și povățuiește-mă cu înțelepciunea Ta, călăuzește-mă cu dreptatea Ta, mângâie-mă cu milostivirea Ta, apără-mă cu puterea Ta.

Îți închin, o, Dumnezeuule, gândurile, faptele, suferințele mele, ca în viitor să mă gândesc la Tine, să Te mărturisesc, să lucrez după voia Ta, să pățimesc pentru Tine.

Doamne, eu voiesc ceea ce voiești Tu, pentru că Tu voiești să mă supun voii Tale și făgăduiesc să fac tot ceea ce voiești Tu.

Te rog, cu umilință, luminează-mi mintea, oțelește-mi voia, curățește-mi trupul și sfințește-mi sufletul!

Dumnezeule preabun, ajută-mă să mă curățesc de greșelile trecute, să biruiesc ispitele viitoare și să lucrez cuvenitele virtuți. Uplete inima mea de dragoste pentru bunătatea Ta, de ură pentru greșelile mele, de râvnă pentru binele aproapelui și de defăimare a deșertăciunilor lumefști. Fă-mă să fiu supus mai-marilor mei și cu dragoste către cei mai mici, credincios prietenilor și iertător vrăjmașilor mei.

Vino, Atotputernice, întru ajutorul meu, ca să biruiesc cele șapte păcate de căpetenie, care sunt pricina tuturor păcatelor. Să biruiesc adică mândria, prin smerenie creștinească; iubirea de argint, prin milostenie; invidia, prin dragoste și bucurie pentru binele aproapelui; desfrânarea, prin înfrânare și curăție; lăcomia, prin cumpătare; mânia, prin răbdare; lenea, prin bărbăție creștinească. Asemenea să biruiesc și toate celelalte păcate și patimi ce izvorăsc din acestea.

Și-mi dă virtuțile creștinești: credința, nădejdea și dragostea.

Dumnezeul meu, fă-mă înțelept întru lucrările mele, curajos în primejdii, răbdător în nenorociri și smerit în propășire. Nu mă lăsa să uit vreodată a fi cu luare-aminte la rugăciuni și în biserică, cumpătat la masă, grabnic la împlinirea datoriilor și statornic în hotărâri. Doamne, insuflă-mi grija de a avea totdeauna conștiință dreaptă, înfățișare cuviincioasă, vorbire folositoare și purtare în bună rânduială.

Dă-mi harul Tău, ca să mă deprind a-mi stăpâni totdeauna patimile, a mă învrednici de darurile Tale, a păzi legea Ta și a dobândi mântuirea. Dumnezeu meu, fă să cunosc cât de mici sunt bunătățile pământești și cât de mari sunt cele cerești, cât de scurt este timpul acestei vieți și cât de nemărginită este veșnicia. Ajută-mă să fiu totdeauna gata de moarte și să mă cutremur de judecata Ta, să scap de chinurile cele veșnice și să dobândesc raiul prin Iisus Hristos, Domnul nostru. Amin.

Bibliografie selectivă

1. *Biblia*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1994.
2. *Molitfelnic*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1998.
3. *Proloagele*, Editura Bunavestire, Bacău, 1995.
4. *Patericul*, Episcopia Ortodoxă Română a Alba-Iuliei, Alba-Iulia, 1993.
5. *Rugăciuni pentru bolnavi – Învățăături de credință ortodoxă*, Editura Christiana și Sfânta Mănăstire Nera, București, 2001.
6. Baștovoi, Pr. Savatie, *În căutarea aproapelui pierdut*, Editura Marineasa, Timișoara, 2002.
7. Ioan Gură de Aur, Sfântul, *Puțul și împărțirea de grâu*, Editura Bunavestire, Bacău, 1995.
8. Larchet, Jean Claude, *Teologia bolii*, Sibiu, 1997.
9. Moulatsioti, Arhim. Nectarie, *Cum pot fi dezlegate farmecele*, Editura Bunavestire, Galați, 2003.
10. Meletiou-Makri, Maria, *Un sfânt din vechime viu printre noi – Sfântul Partenie din Lampsakos*, Editura Bunavestire, Bacău, 2003.
11. Nicodim Aghioritul, Sfântul, *Hristoitia*, Editura Bunavestire, Bacău, 2001.
12. Paisie Aghioritul, Cuviosul, *Bătrânul Hagi Gheorghe Athonitul*, Chilia „Bunei-Vestiri”, Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos, 1999.
13. Paisie Aghioritul, Cuviosul, *Cuvinte duhovnicești – Viața de familie*, Editura Evanghelistos, București, 2003.
14. Popovici, Pr. Justin, *Credința ortodoxă și viața în Hristos*, Editura Bunavestire, Galați, 2003.
15. Rodion, Părintele, *Oameni și demoni*, Mănăstirea Slătioara, 1996.

16. Rose, Pr. Serafim, *Mai aproape de Dumnezeu*, Editura Bunavestire, 2003.
17. Rose, Pr. Serafim & Pr. Gherman Podmoșenski, *100 de minuni ale Fericitului Ioan Maximovici*, Editura Sophia, București, 2003.
18. Sederholm, Ierom. Clement, *Starețul Antonie de la Optina*, Editura Bunavestire, Bacău, 1998.
19. Stăniloae, Pr. prof. dr. Dumitru, *Spiritualitatea ortodoxă – Ascetica și Mistica*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1992.
20. Teodor Studitul, Sfântul, *Cuvinte*, Episcopia Ortodoxă a Alba-Iuliei, Alba-Iulia, 1994.
21. Teofan Zăvorâtul, Sfântul, *Boala și moartea*, Editura Sophia, București, 2003.
22. Varsanufie și Ioan, Sfinții, *Filocalia*, vol. XI, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990.
23. Vasile, Danion, *Dărâmarea idolilor*, Editura Bunavestire, Galați, 2002.
24. Velimirovici, Sfântul Nicolae, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, vol. I, Editura Sophia, București, 2003.
25. Velimirovici, Sfântul Nicolae, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, vol. II, Editura Sophia, București, 2003.
26. Verzenos, Pr. Ioan, *Din viața și minunile Sfântului Ioan Rusul*, Schitul Crasna – Prahova, 1998.
27. *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
28. *Grădina cu flori duhovnicești*, Editura Bunavestire, Bacău, 1997.
29. *Minuni și descoperiri din timpul Sfintei Liturghii*, Editura Bunavestire, Bacău, 2001.
30. *Minunile Maicii Domnului*, Editura Bunavestire, Bacău, 1994.

31. *Noi minuni ale Sfântului Nectarie*, Editura Buna-vestire, Galați, 2003.
32. *Sfântul Lavrentie – viața, învățăturile și minunile*, Editura Credința strămoșească, 2003.
33. *Pelerinul rus*, Editura Sophia, București, 1998.

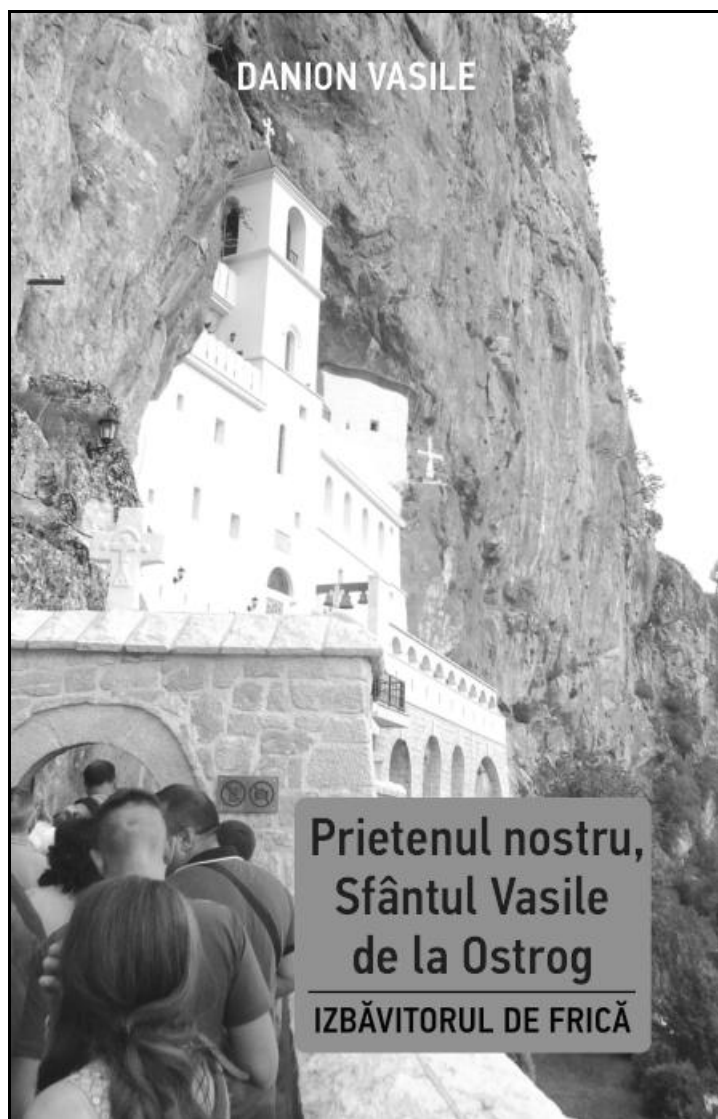
Cuprins

În loc de introducere...	5
SCRISOARE CĂTRE OMUL BOLNAV	10
DESPRE EXAMENUL BOLII	26
BOLNAVUL ȘI PUTEREA RUGĂCIUNII.....	48
CĂRȚILE DE FOLOS PENTRU BOLNAV	64
NU VREAU SĂ MERG LA DOCTOR!	77
APUSUL CANCERULUI	93
PUȚIN CREDINCIOSELE, PENTRU CE TE-AI ÎNDOIT?...	122
<i>Sfântul Nicodim Aghioritul:</i> ÎN MREJELE VRĂJITORILOR	134

RUGĂCIUNI CARE SE ZIC LA VREME DE BOALĂ

CANONUL DE RUGĂCIUNE AL BOLNAVULUI..	149
ACATIST PENTRU IZBĂVIREA DE BOALĂ.....	157
Rugăciune către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu.....	172
Rugăciune către toți Sfinții.....	173
Rugăciune pentru dobândirea răbdării.....	174
Rugăciunea bolnavului înainte de operație	175
Rugăciune de mulțumire pentru însănătoșire	175
Rugăciunea bolnavului pentru cei ce-l îngrijesc	177
Rugăciune pentru izbăvirea de moarte năprasnică	178
Rugăciune pe patul de moarte	179
Rugăciune pentru bunul sfârșit al vieții (<i>rugăciune de la Muntele Athos</i>)	180
Rugăciune pentru bunul sfârșit al vieții.....	183
Rugăciune pentru omul bolnav	183
Rugăciune pentru bolnavul căzut în deznădejde ..	184
Rugăciune pentru mântuire	185
Bibliografie selectivă	188

De același autor:

DANION VASILE

**Prietenul nostru,
Sfântul Vasile
de la Ostrog**

IZBĂVITORUL DE FRICĂ